

การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
ของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต

นางสาวกุลริศา ตรีโชติ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2564

Collaborative Network Administration of Dual Vocational Education
Management of Colleges under Vocational Education in Phuket

Miss Kulrisa Treechot

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Administration

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2021

หัวข้อการศึกษาฉบับนี้คืออะไร	การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดภูเก็ต
ชื่อและนามสกุล	นางสาวสุวิภา ศรีโสด
แขนงวิชา	บริหารการศึกษา
สาขาวิชา	ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขต ระยอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมลรัตน์ ดิษฐ์นงนาค

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2565

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ พงศสุวิมลรัตน์ ดิษฐ์นงนาค)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุวิมลรัตน์ ดิษฐ์นงนาค)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ ดิษฐ์นงนาค)
ประธานกรรมการ, รองผู้อำนวยการศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
ของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต

ผู้ศึกษา นางสาวกุลริศา ตรีโชติ **รหัสนักศึกษา** 2622301220 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(บริหารการศึกษา) **อาจารย์ที่ปรึกษา** รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์
ปีการศึกษา 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต (2) เปรียบเทียบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต จำแนกตามตำแหน่ง และ (3) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 14 คน ครู 27 คน ผู้บริหารสถานประกอบการ 195 คน และครูฝึกในสถานประกอบการ 56 คน รวมทั้งหมด 292 คน และผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มีความเที่ยงเท่ากับ .95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ การจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดการฝึกอาชีพ และการประเมินผล (2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาจำแนกตามตำแหน่งพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน มีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้บริหารสถานประกอบการ และครูฝึกในสถานประกอบการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) ปัญหาพบว่า หลักสูตรการเรียนการสอนไม่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ ข้อเสนอแนะ คือ สถานศึกษาและสถานประกอบการควรร่วมกันจัดทำหลักสูตรและแผนการเรียน ตามความต้องการของสถานประกอบการ

คำสำคัญ การบริหารเครือข่ายความร่วมมือ การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี อาชีวศึกษา

Independent Study title: Collaborative Network Administration of Dual Vocational Education Management of Colleges under Vocational Education in Phuket

Author: Miss Kulrisa Treechot ; **ID:** 2622301220;

Degree: Master of Education (Educational Administration);

Independent Study advisor : Suttiwan Tuntirojanawong, Associate Professor;

Academic year: 2021

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the collaborative network administration of dual vocational education management of colleges under Vocational Education in Phuket; (2) to compare the collaborative network administration of dual vocational education management of colleges under Vocational Education in Phuket as classified by position; and (3) to study the problems and recommendations for the collaborative network administration of dual vocational education management of colleges under Vocational Education in Phuket.

The research sample consisted of 14 administrators, 27 teachers, 195 establishment administrators, and 56 workplace teachers, a total of 292 people, and 10 interviewees. The instruments were questionnaire and interview form with reliability coefficient of .95. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, mean, standard deviation, One-way ANOVA, and content analysis.

The research findings indicated that (1) the overall and by-dimension components of collaborative network administration of dual vocational education management of colleges were rated at the high level as follows: curriculum management, instructional management, vocational training management, and evaluation; (2) the results of the comparison of opinions towards collaborative network administration of dual vocational education management of colleges as classified by position, it was found that administrators, teachers were significantly different from the administrators of the establishment administrators and workplace teachers at the .05 level, and (3) the problem found that the curriculum did not meet the requirements of the establishment, and the recommendation were vocational college and establishment should jointly develop curriculum and study plans according to the needs of the establishment.

Keywords: Collaborative network administration, Dual vocational education management, Vocational education

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความเมตตากรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร.สุทธีวรรณ ตันติรจนาวงศ์ที่ให้ความกรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาที่ดี ประธานคณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ คอยให้คำแนะนำทุกขั้นตอนกระบวนการวิจัย และกรุณาแก้ไขปรับปรุงงานวิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นกระบวนการ ด้วยความเมตตา เสียสละเวลาอันมีค่าให้แก่ศิษย์ด้วยความเต็มใจ อีกทั้งยังเร่งรัดให้กำลังใจตลอดเวลา เพื่อให้บรรลุผลดังที่ตั้งใจ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณอันยิ่งใหญ่ในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.บุญลือ ทองอยู่ กรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการศึกษาค้นคว้าอิสระให้ดีขึ้น ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์ และการให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นตอนกระบวนการวิจัยในภาคผนวก ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ประธานกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต คณะผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ตทุกท่านที่ช่วยอำนวยความสะดวกและอนุเคราะห์ให้ข้อมูล

ขอขอบพระคุณทุกท่านไว้เป็นอย่างสูง คุณงามความดีหรือประโยชน์อันใดอันเกิดจากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบไว้เป็นเครื่องบูชาและเพื่ออุทิศส่วนกุศลแต่บิดา มารดา ของผู้วิจัย

กุลริศา ตรีโชติ
พฤษภาคม 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา	9
แนวคิดการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ	15
พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติ การอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551	18
แนวคิดการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	21
การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	57
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	64
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	64
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล	67
การวิเคราะห์ข้อมูล	68
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	70

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดภูเก็ต โดยภาพรวม รายด้าน และรายข้อ	71
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือใน การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามตำแหน่ง	78
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารเครือข่าย ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต	83
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	87
สรุปการวิจัย	89
อภิปรายผล	92
ข้อเสนอแนะ	101
บรรณานุกรม	103
ภาคผนวก	110
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ หนังสือเชิญและหนังสือของความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือ....	111
ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	117
ค คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	126
ประวัติผู้ศึกษา	134

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 แสดงข้อมูลการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดภูเก็ต ประจำปีการศึกษา 2563	36
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งของบุคลากรสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต	65
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์ การทำงาน	70
ตารางที่ 4.2 การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ในภาพรวม	72
ตารางที่ 4.3 การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ด้านการจัดการหลักสูตร	73
ตารางที่ 4.4 การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ด้านการจัดการเรียนการสอน	74
ตารางที่ 4.5 การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ด้านการจัดการฝึกอาชีพ	76
ตารางที่ 4.6 การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ด้านการวัดผลประเมินผล	77
ตารางที่ 4.7 การเปรียบเทียบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต จำแนกตามตำแหน่ง ..	79
ตารางที่ 4.8 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการบริหารเครือข่ายความร่วมมือใน การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามตำแหน่ง	80
ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยการบริหารเครือข่ายความร่วมมือใน การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดภูเก็ต ที่มีตำแหน่งต่างกัน	81

ญ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย 4

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“การศึกษา คือ ความมั่นคงของประเทศ การศึกษาต้องสร้างให้คนไทยมีทัศนคติที่ดีและถูกต้อง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงเข้มแข็ง มีอาชีพ มีงานทำ และมีความเป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย” (พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 พระราชทานแก่คณะองคมนตรี) การศึกษาจึงเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคน ที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัย ให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะและสมรรถนะ ในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข อันจะนำไปสู่ เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้า ทดเทียมนานา ประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา, 2561, น. คำนำ)

ในปัจจุบันการศึกษามีหลายระบบมีทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณา การตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและ การดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ซึ่งพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 เน้นความสำคัญของการ จัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษา วิชาชีพให้สูงขึ้น ได้กำหนดการศึกษา 3 หลักสูตร คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และหลักสูตรปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556, น.4)

ดังนั้น การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกวิชาชีพ จึงเป็นการจัดการศึกษาที่เน้นการมี ส่วนร่วมของหลายๆ หน่วยงานที่ต้องมาทำงานร่วมกัน ได้แก่ สถาบัน การศึกษา สถานประกอบการ แต่ ทักษะส่วนใหญ่ มีการพัฒนาที่สถานประกอบการเป็นหลักเรียกว่า ระบบทวิภาคี (Dual system) เพื่อ พัฒนากำลังแรงงานให้มีความรู้ความสามารถและทักษะ โดยให้ความสำคัญที่จุดร่วมกันในการพัฒนา หรือ สร้างผลผลิตซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554, น.11) ได้เสนอให้การ

อาชีวศึกษาของประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งวางแผนและต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อเตรียม แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในปัจจุบันคือ สภาวะการขาดแคลนแรงงานไทยที่มีคุณภาพตามความต้องการของสถานประกอบการ ซึ่งรัฐบาลของประเทศไทยมีความพยายามที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้กับประชาชนของประเทศมาโดยตลอด ปัจจุบันได้มีประกาศจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาทั้งหมด 23 สถาบันเพื่อพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเพื่อยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบันและเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556, น.1) ทั้งนี้สถานศึกษาจะต้องส่งเสริมสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จัดการศึกษาในสาขาวิชาตรงความต้องการของสถานประกอบการ สำหรับสถานประกอบการที่จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ต้องส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมพัฒนาเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ลักษณะงานที่ฝึกอาชีพต้องสอดคล้องกับการเรียนรู้ในสาขาวิชาที่ผู้เรียนกำลังศึกษา สอดคล้องกับจินตนา รวมชมรัตน์ (2558, น.151) ได้กล่าวว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยอาชีวศึกษา ทั้งนี้เพราะการจัดการอาชีวศึกษาต้องพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และเชี่ยวชาญภาคปฏิบัติ จึงจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกับภาคเอกชนและสถานประกอบการในการฝึกวิชาชีพให้ผู้เรียน

การจัดการอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ตมีสถานศึกษาในระดับอาชีวศึกษา จำนวน 4 แห่ง ประกอบด้วย วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต วิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต วิทยาลัยสารพัดช่างภูเก็ต และวิทยาลัยเทคนิคกลาง ซึ่งจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 จากรายงานของคณะอนุกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ได้สะท้อนสภาพปัจจุบันและปัญหาของการได้รับโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ของประชาชน ในส่วนของระดับอาชีวศึกษาพบว่า สัดส่วนของเด็กและเยาวชนที่เรียนในระดับอาชีวศึกษาต่ำกว่าระดับการศึกษาสายสามัญค่อนข้างมาก และมีอัตราการคงอยู่ในระดับอาชีวศึกษา เพียงร้อยละ 81.4 ปัญหาและอุปสรรคสำคัญคือ ค่านิยมของการเรียนในระดับอาชีวศึกษาไม่ค่อยดีนัก เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ต้องการเรียนจนจบระดับปริญญาตรีมากกว่า ปัญหาการทะเลาะวิวาทของเด็กนักเรียนอาชีวศึกษาก็ทำให้ไม่ค่อยมีผู้นิยมเรียนอาชีวศึกษา ประกอบกับการเรียนในระดับอาชีวศึกษาต้องลงทุนสูง ครอบครัวที่ยากจนไม่สามารถส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเข้าเรียนในระดับอาชีวศึกษา (ณัฏภพ แก้วสัมฤทธิ์, 2561, น.1) นอกจากนี้ การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาพบว่ามีปัญหาและอุปสรรคอยู่ไม่น้อยในการ

ดำเนินการ เนื่องจากนักเรียนนักศึกษาจำนวนมากที่มีความรู้ไม่เพียงพอสำหรับประกอบอาชีพ ในอนาคต เอกสารหลักสูตรต่าง ๆ ไม่เพียงพอสำหรับการฝึกอาชีพ การจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคียังไม่ชัดเจน ทำให้เกิดผลกระทบการจัดสรรงบประมาณในการจัดหาวัสดุฝึก อุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในวิชาชีพ การประชุม วางแผนร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการนิเทศ การจัดฝึกอบรม เรื่องการผลิตสื่อการสอน การชี้แจงเกี่ยวกับเกณฑ์การวัดผลการศึกษาให้นักเรียน เข้าใจก่อนเริ่มสอน การติดตามประเมินผลการฝึกอาชีพ ส่งผลให้การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีไม่เกิด ประสิทธิภาพอย่างแท้จริง คุณภาพของผู้เรียนยังไม่เป็นไปตามความต้องการและยังไม่เป็นที่ยอมรับ ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนมากยังด้อยคุณภาพไม่พร้อมที่จะทำงานในสถานประกอบการ (ราชัญ เสนาช่วย, 2560, น.143) การฝึกอาชีพในสถานประกอบการบางที่ไม่ตรงกับรายวิชา นำนักเรียนนักศึกษา ใช้ แรงงานแต่ไม่มีการสอนงาน บางสถานประกอบการไม่มีความพร้อมในการสอนนักเรียนนักศึกษา เนื่องจากเป็นสถานประกอบการขนาดเล็ก ขาดครูฝึก ขาดการดูแลนักเรียนนักศึกษา ไม่มีการ ประสานงานระหว่างครูนิเทศก์และครูฝึก ทำให้ไม่สามารถติดตามการปฏิบัติงานและความประพฤติ ของนักเรียน นักศึกษาได้ สถานประกอบการไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการใช้สิทธิลดหย่อนภาษี ขั้นตอน มีความยุ่งยาก เอกสารมีจำนวนมากและมีความซับซ้อน งบประมาณที่จัดสรรสำหรับการ จัดการการศึกษาระบบทวิภาคีขาดแคลนและไม่เพียงพอ เช่น ครูฝึกสอนไม่ได้รับผลตอบแทนจากการ สอน ขาดงบประมาณสนับสนุนการทำงาน ขาดงบประมาณการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น สถานศึกษา อาชีวศึกษาแต่ละแห่งก็มีการจัดทำแผนการฝึกอาชีพต่างกัน ในบางสาขาวิชาโดยเฉพาะอย่างยิ่งใน สาขาวิชาที่มีความเสี่ยงต่ออันตรายที่จะเกิดขึ้น เช่น สาขาวิชาไฟฟ้า นักเรียนนักศึกษาจำเป็นต้องได้รับการฝึกและควบคุมอย่างเข้มงวด เพื่อไม่ให้เกิดอันตรายและความเสียหายในสถาน ประกอบการ ในสาขาบัญชีผู้ประกอบการอาจไม่มีความวางใจให้นักเรียนนักศึกษาเข้าไปปฏิบัติงาน จริงเนื่องจากอาจเกิดความผิดพลาด และในสถานประกอบการบางแห่งระบบบัญชีถือเป็นความลับ องค์กร (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น.ง) สถานศึกษาไม่กำหนดแนวทางการพัฒนา บุคลากรเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ สถานศึกษามีระบบฐานข้อมูลสารสนเทศไม่ทันสมัย และเป็นปัจจุบัน สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรในบางแผนกวิชาไม่รองรับการเข้าสู่ประชาคม อาเซียน บางสาขาวิชาขาดการส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงจากสถาน ประกอบการ ขาดการส่งเสริมทักษะในการสื่อสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ไม่ปรับปรุงและ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของวิทยาลัย และนักเรียน นักศึกษาขาดเจตคติที่ดีในการเรียนวิชาชีพ (อาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต, 2558, น.3) ดังนั้น ทุกวิทยาลัย จะต้องมีส่วนร่วมในวางแผนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจังหวัดภูเก็ตให้มีคุณภาพตรงตาม ความต้องการของตลาดแรงงาน ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามคุณลักษณะและสมรรถนะของหลักสูตร

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต โดยจำแนกตามตำแหน่ง

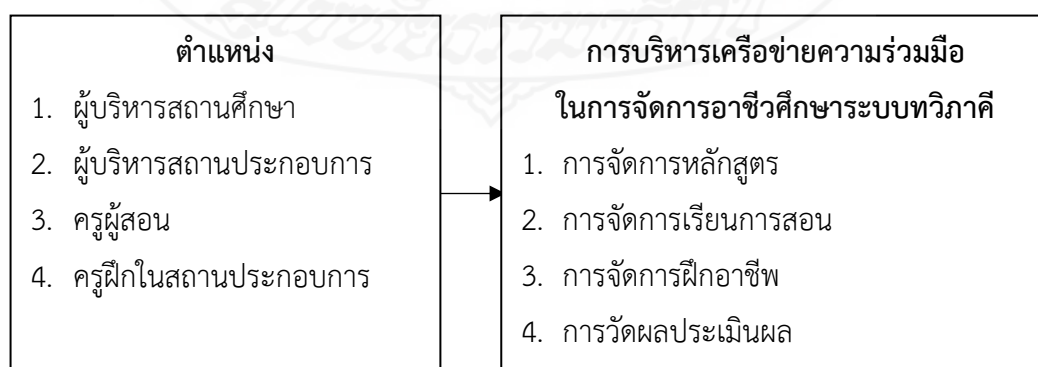
2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาตัวแปรการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ตามกรอบแนวคิดแนวปฏิบัติการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556, น.3) ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) การจัดการหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การจัดการฝึกอาชีพ และ 4) การวัดผลประเมินผล

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ต่างกัน

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ขอบเขตเนื้อหา

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต โดยศึกษารอบแนวคิดตัวแปรตามแนวปฏิบัติการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556, น.3) ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) การจัดการหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การจัดการฝึกอาชีพ และ 4) การวัดผลประเมินผล

5.2 ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ที่เปิดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี มี 4 วิทยาลัย คือ วิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต วิทยาลัยสารพัดช่างภูเก็ต และวิทยาลัยเทคนิคกลาง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวนรวมทั้งสิ้น 956 คน

5.3 ขอบเขตตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

5.3.1 ตัวแปรอิสระ คือ

1) ตำแหน่ง ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ผู้บริหารสถานประกอบการ 3) ครูผู้สอน และ 4) ครูฝึกในสถานประกอบการ

2) ตัวแปรตาม คือ การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ใน 4 ด้าน คือ 1) การจัดการหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การจัดการฝึกอาชีพ และ 4) การวัดผลประเมินผล

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

6.1 การบริหารเครือข่ายความร่วมมือ หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาร่วมกันของภาคีเครือข่าย ได้แก่ การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การตรวจสอบ และการ

ปรับปรุงแก้ไขปัญหา โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมในการบริหาร การศึกษาในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

6.2 การจัดการหลักสูตร หมายถึง การบริหารเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้ได้มาซึ่ง หลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ตที่เกี่ยวข้องกับ โครงสร้างของสาระวิชา หรือประสบการณ์ที่กำหนดในการเรียนการสอน ทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ รวมทั้งสาระในหมวดวิชาทักษะชีวิต หมวดหมวดวิชาเลือกเสรีและกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่มี ประสิทธิภาพ

6.3 การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การบริหารเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้ได้มาซึ่ง ซึ่งแนวทางหรือเทคนิคการให้ความรู้ การฝึกอบรม การปฏิบัติงานจริง การใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ การสร้างเครือข่าย การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมี ความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ มีสมรรถนะนำไปปฏิบัติงานหรือประกอบอาชีพอิสระได้ตาม มาตรฐาน การศึกษาวิชาชีพและมาตรฐานสมรรถนะของสาขาวิชานั้น ๆ

6.4 การจัดการฝึกอาชีพ หมายถึง การบริหารเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้ได้มาซึ่ง การกำหนดและการจัดทำแนวทางการฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้เรียนระบบทวิภาคี มีความรู้ความสามารถในอาชีพตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยสอดคล้องกับ สมรรถนะวิชาชีพ และรายวิชาในหลักสูตร จะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามแนวทางของหลักสูตร

6.5 การวัดผลประเมินผล หมายถึง การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อให้ได้มาซึ่งการ การนำผลการประเมินมาตรวจสอบ ค้นหา ความบกพร่องในการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการ จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต เพื่อใช้เป็นแนวทางในการ พัฒนาการดำเนินงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

6.6 การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หมายถึง การจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจาก ข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษากับสถานประกอบการ ในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียนการ สอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษา และเรียน ภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ

6.7 สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต หมายถึง วิทยาลัยสังกัดอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดภูเก็ต ที่จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประกอบด้วย 4 วิทยาลัย คือ วิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต วิทยาลัยสารพัดช่าง ภูเก็ต และวิทยาลัยเทคนิคกลาง

6.8 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต

6.9 ครูผู้สอน หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่สอนในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด
ภูเก็ต

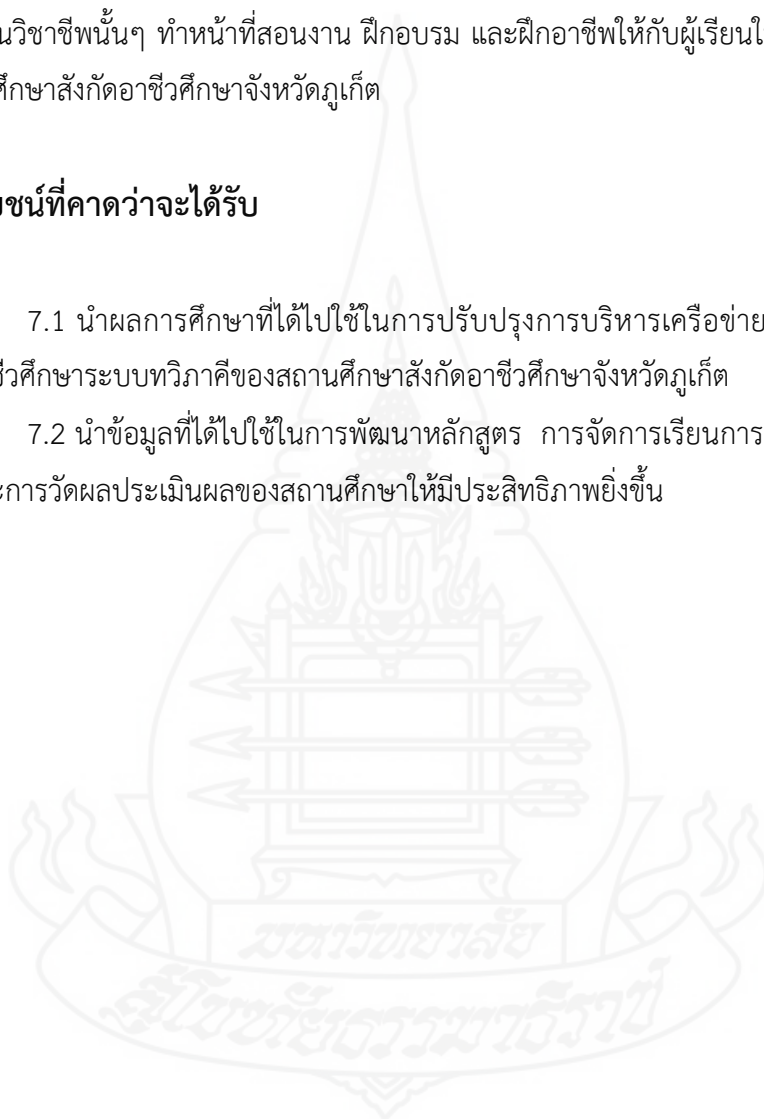
6.10 ผู้บริหารสถานประกอบการ หมายถึง ผู้ประกอบการที่จัดการอาชีวศึกษาระบบ
ทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต

6.11 ครูฝึกในสถานประกอบการ หมายถึง บุคคลที่อยู่ในสถานประกอบการที่มีความ
เชี่ยวชาญในวิชาชีพนั้นๆ ทำหน้าที่สอนงาน ฝึกอบรม และฝึกอาชีพให้กับผู้เรียนในสถานประกอบการ
ของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 นำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการ
จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต

7.2 นำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดการฝึก
อาชีพ และการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการ จากตำรา เอกสาร วารสาร รายงานการวิจัย ทั้งในและต่างประเทศ มีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
  - 1.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา
  - 1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
2. แนวคิดการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ
  - 2.1 ความหมายเครือข่าย
  - 2.2 การสร้างเครือข่าย
3. พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551
  - 3.1 พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
  - 3.2 พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551
4. แนวคิดการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
  - 4.1 ความเป็นมาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
  - 4.2 หลักการการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
  - 4.3 บทบาทและหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
  - 4.4 แนวทางการปฏิบัติการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี
5. การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต
  - 5.1 ด้านการจัดการหลักสูตร
  - 5.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน
  - 5.3 ด้านการจัดการฝึกอาชีพ
  - 5.4 ด้านการวัดผลประเมินผล
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

1.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

ความหมายของการบริหารการศึกษา (Education administration) เป็นกระบวนการของการดำเนินการด้วยวิธีต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุตามจุดหมายและนโยบายทางการศึกษาที่วางไว้ มีนักวิชาการได้เสนอความหมายไว้ต่าง ๆ ดังนี้

พระพัฒนา สีนวล (2557, น.25) กล่าวสรุปการบริหารการศึกษา หมายถึงกระบวนการดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการต่าง ๆ อาศัยกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ทักษะและทัศนคติ โดยอาศัยทรัพยากรในการบริหาร คน เงิน วัสดุ และการจัดการ ไม่แตกต่างจากการบริหารงานทั่วไป การบริหารมุ่งที่วัตถุประสงค์เดียวกันคือการบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ เป้าหมายของการบริหารศึกษาคือ ประสิทธิภาพทางการศึกษาที่จะสร้างความเจริญงอกงามให้แก่องค์กร สังคม และประเทศชาติ

ศิริพร ทับทิมงาม (2557, น.22) กล่าวสรุปการบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่หน้าที่หลักของผู้บริหารคือการประสานงานให้บุคคลต่าง ๆ ปฏิบัติไปด้วยดีและบำรุงรักษาหน่วยงานให้ดำรงอยู่อย่างมั่นคงและมีความเจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป

อรนุช คำสิงห์ (2555, น.14) กล่าวสรุปการบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ผู้บริหารทางการศึกษาใช้ในกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งในระบบและนอกระบบด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาควบคู่กันไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดีของสังคมและมีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติ

ประจวบ ลังกา (2554, น.10) กล่าวสรุปการบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถและความเป็นคนดี จากความร่วมมือของบุคลากรหลาย ๆ ฝ่าย ร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นการพัฒนาในด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือมาทำกิจกรรมในสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่สถานศึกษาตั้งไว้

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารกับบุคลากรในสถานศึกษา ร่วมมือกันพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ โดยมีการดำเนินการในการ เรียนการสอน การจัดการเรียนรู้ การวัดผล การจัดสภาพแวดล้อมและพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหา การ ปกครอง เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี เก่ง มีคุณธรรม จริยธรรมตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

1.2 ทฤษฎีการบริหารสถานศึกษา

เมื่อความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีการขยายทางเศรษฐกิจ และการค้าสังคมที่มีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง องค์กรมีขนาดใหญ่ขึ้น กิจกรรม ในการทำงานยุ่งยากและซับซ้อนมากขึ้นการแก้ไขปัญหายุ่งยากและซับซ้อนเช่นกัน ทฤษฎีการบริหาร จึงได้ค้นคว้าหาวิธีการบริหารจัดการใหม่ๆ มาใช้ จึงเกิดแนวคิดการบริหารจัดการสมัยใหม่ขึ้น ทฤษฎี แนวคิดการจัดการสมัยใหม่มีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

1.2.1 ทฤษฎีการบริหารงานคุณภาพ PDCA ของ Edward Deming

Edwards Deming เป็นผู้นำความคิดทฤษฎีวงล้อเดมมิง (Deming Wheel) หรือบางท่านอาจเรียกว่า วงจรเดมมิง (Deming Cycle) มาเผยแพร่จนเป็นที่รู้จักกัน และประสบความสำเร็จในเรื่องของการควบคุมคุณภาพ โดยมีรายละเอียดแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ (สุรวัช ษยานันท์โชติพันธ์, 2560, น.26)

1) การวางแผนงาน (Plan) คือ การวางแผนการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการทำงานที่ได้ผลงาน การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง การพัฒนาสิ่งใหม่ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการ ปฏิบัติงาน มีส่วนที่สำคัญเช่น การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ การจัดอันดับความสำคัญของ เป้าหมาย กำหนดการดำเนินงาน กำหนดระยะเวลาการดำเนินงาน กำหนดผู้รับผิดชอบดำเนินการ และกำหนดงบประมาณที่จะใช้ การวางแผนที่ดีควรต้องเกิดจากการศึกษาที่ดี มีการวางแผนไว้รัดกุม รอบคอบปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของงานและเหตุการณ์ แผนที่ได้ต้องช่วยในการคาดการณ์ สิ่งที่เกิดขึ้นและสามารถช่วยลดความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นได้ การวางแผนควรมีการกำหนด การ กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กำหนดผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาดำเนินการ งบประมาณที่กำหนด มีการเสนอ เพื่อขออนุมัติก่อนดำเนินการ เป็นต้น

2) การปฏิบัติตามแผน (Do) คือ การดำเนินการเพื่อให้ได้ตามแผนที่มีการกำหนด ไว้ อาจมีการกำหนดโครงสร้างคณะทำงานรองรับการดำเนินการ เช่น คณะกรรมการ ฯลฯ กำหนดวิธี ในการดำเนินงาน ขั้นตอน ผู้ดูแลรับผิดชอบ ผู้ตรวจสอบและทำการประเมินผล การปฏิบัติการควรมี คณะทำงานคอยควบคุม กำหนดนโยบาย ติดตามตรวจสอบการทำงาน มีการกำหนดขั้นตอนที่ชัดเจน มีวิธีการดำเนินการที่สามารถดำเนินการได้จริง ไม่ยากจนเกินความสามารถของผู้ที่จะทำ มี ผู้รับผิดชอบดำเนินการที่ชัดเจน เพียงพอ มีระยะเวลาที่กำหนดที่เหมาะสม มีงบประมาณในการ ทำงาน เป็นต้น

3) *ตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน (Check)* คือ ขั้นตอนที่เริ่มเมื่อมีการดำเนินโครงการตามข้อ 2 ควรจะต้องทำการประเมินผลการดำเนินงานว่าเป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้หรือไม่ อาจประเมินในส่วนการประเมินผลงานการดำเนินการ การประเมินผลการดำเนินงานตามขั้นตอน และการประเมินผลงานตามเป้าหมายของแผนงานที่ได้มีการกำหนดไว้ ในการประเมินนี้เราอาจสามารถทำได้เองโดยใช้คณะกรรมการที่รับผิดชอบในแผนการดำเนินงานภายในเป็นการประเมินตนเอง แต่การใช้คนภายในอาจทำให้ขาดความน่าเชื่อถือหรือประเมินผลได้ไม่เต็มที่ จะดีหากมีการตั้งคณะประเมินจากภายนอกมาช่วย เพราะน่าจะได้ผลการประเมินที่ดีกว่าทีมงานภายใน เพราะอาจมีปัญหาคือช่วยกันประเมินผลให้ดีเกินจริง แนวทางที่จะใช้ในการประเมิน เช่น กำหนดวิธีการประเมินแยกให้ชัดเจนสามารถทำได้ง่าย มีรูปแบบการประเมินตรงกับเป้าหมายในงานที่ทำ มีคณะผู้จะเข้าทำการประเมินที่มีความรู้เพียงพอ แนวคำตอบผลของการประเมิน ต้องสามารถตอบโจทย์และตรงกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เน้นการประเมินปัญหา จุดอ่อน ข้อดี จุดแข็ง ที่มีในการดำเนินการ เป็นต้น

4) *การปรับปรุงแก้ไขพัฒนาต่อเนื่อง (Act)* คือ การนำผลประเมินที่ได้มาทำการวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาแผนในการปรับปรุงต่อไป ในส่วนนี้ควรจะเสนอแนะปัญหาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขปัญหา หรือการพัฒนากระบวนการที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นไปอีกไม่มีที่สิ้นสุด เช่น ทำการระดมสมอง เพื่อหาทางแก้ไขปัญหา จุดอ่อน ข้อดี จุดแข็ง ที่พบปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น นำผลที่ได้จากการระดมสมองเสนอผู้เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาใช้วางแผนต่อไป กำหนดกลยุทธ์ในการจัดทำแผนครั้งต่อไป และกำหนดผู้รับผิดชอบดำเนินงานครั้งต่อไป

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการบริหารงานคุณภาพ PDCA คือ วิธีการที่เป็นขั้นตอนในการทำงานให้งานเสร็จอย่างถูกต้องอย่างมี ประสิทธิภาพ และเชื่อถือได้ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check) และการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคือทำให้งานไม่บรรลุ เป้าหมายตามแผนที่วางไว้ (Action) ดังนั้น การหมุนวงล้อเดมมิ่ง (PDCA) อย่างต่อเนื่อง จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.2 ทฤษฎีระบบ (System Theory) (นพปฎล บุญพงษ์, 2560, น.59)

ทฤษฎีระบบ (System Theory) เป็นทฤษฎีที่ทำให้นักบริหาร สามารถที่จะมองเห็นภาพรวมขององค์การทั้งหมดตามหน้าที่ที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาองค์การในลักษณะระบบนั้นจะก่อให้เกิดการวิเคราะห์และการแก้ไขปัญหาขององค์การทั้งระบบ

คำว่าระบบ (System) อาจจัดได้ว่าเป็นกลุ่มของส่วนที่เกี่ยวข้องกันและมีความสัมพันธ์กันในเชิงที่จะต้องบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน ดังนี้

1. ส่วนต่าง ๆ ของระบบ อยู่ในสถานะที่เคลื่อนไหวได้ การเคลื่อนไหวหรือแสดงออกของส่วนต่าง ๆ จะมีปฏิริยากระทบต่อกันเสมอ โดยที่ในระบบหนึ่ง ๆ จะประกอบด้วยระบบย่อยต่าง ๆ (Subsystems) และภายในระบบย่อยก็จะประกอบไปด้วย ระบบย่อยเล็กลงไปอีก

หากมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ณ ส่วนหนึ่งส่วนใดของระบบจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ (Chain of Effects)

2. ระบบประกอบไปด้วยองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

2.1 ปัจจัยนำเข้า (Inputs) ได้แก่ ทรัพยากรต่างๆ ที่ต้องใช้ในกระบวนการบริหาร นั่นคือทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรทางกายภาพ ทรัพยากรทางการเงิน และข้อมูลที่ต้องใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ

2.2 กระบวนการแปรสภาพ (Transformation Process) ประกอบด้วยเทคนิคในการจัดการต่าง ๆ รูปแบบกิจกรรมการผลิต เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการผลิต

2.3 ปัจจัยนำออก (Outputs) ได้แก่ สินค้า บริการ กำไร ขาดทุน และผลที่คาดหวังอื่น ๆ เช่น ศักยภาพของพนักงานที่พัฒนาขึ้น เป็นต้น

2.4 ข้อมูลย้อนกลับ (Feed Back) คือ ข้อมูลเกี่ยวกับผลที่เกิดจากกิจกรรมขององค์การ ซึ่งสามารถนำไปพิจารณาเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในขั้นตอนต่าง ๆ ได้

สรุปได้ว่า ทฤษฎีระบบนั้น องค์การจะใช้กระบวนการแปรสภาพเพื่อเปลี่ยนปัจจัยนำเข้าไปเป็นผลผลิต และในขณะที่เดียวกันกลไกในระบบก็จะขึ้นกับการนำข้อมูลย้อนกลับไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบผลลัพธ์ และปรับปรุงปัจจัยนำเข้า โดยแต่ละส่วนจะต้องมีความสัมพันธ์และผสมผสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์การ

1.2.3 ทฤษฎีการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ (Management by Objective)

(แจ่มจันทร์ ยองเพชร, 2562, น.54)

การบริหารโดยวัตถุประสงค์ (Management by Objectives : MBO) เป็นวิธีการบริหารโดยการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกันระหว่างผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชา (Joint objective setting between superior and subordinates) MBO ถูกนำมาใช้สำหรับการบริการกันอย่างแพร่หลาย ผู้พัฒนาแนวคิดการบริหารโดยวัตถุประสงค์ คือ Professor Peter Drucker ซึ่งกระบวนการบริหารโดยวัตถุประสงค์เป็นเครื่องมือทางการบริหารในองค์การของรัฐ เอกชนรวมทั้งองค์การไม่หวังผลกำไร (Non profit organization)

การบริหารตามวัตถุประสงค์ที่จะนำไปใช้ในองค์การนั้น อาจทำได้สองลักษณะคือ ทำเป็นโครงการกึ่งเต็มรูป โดยนำการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ (MBO) มาใช้เฉพาะการบริหารส่วนใดส่วนหนึ่งขององค์การก่อน และโครงการเต็มรูป เป็นการนำ การบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ (MBO) มาใช้ปรับปรุงองค์การในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นระยะเวลา 3 – 5 ปี จึงจะสมบูรณ์แบบกระบวนการหรือขั้นตอนในการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ (MBO) งานมี 4 ขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

1) การกำหนดวัตถุประสงค์และและการวางแผน เป็นหลักการที่สำคัญอันดับแรก คือการกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การ โดยผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชากำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกัน นักวิชาการบริหารบางท่านวิจัยแล้วว่า การบริหารที่มีประสิทธิภาพนั้น การกำหนดวัตถุประสงค์จะต้องไม่กำหนดจากเบื้องบนลงสู่เบื้องล่าง หรือจากเบื้องล่างขึ้นไปสู่เบื้องบน แต่จะต้องร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์แล้วจึงวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน โดยจัดลำดับความสำคัญของงานที่จะทำ กำหนดระยะเวลาดำเนินการ กำหนดงบประมาณ ตลอดจนกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน

2) การมอบหมายงานและหน้าที่รับผิดชอบแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ขั้นนี้เป็นภาระงานที่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับรู้ถึงขอบเขตของอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่และสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ในการทำงานด้วยตัวเอง โดยมอบความไว้วางใจและความเป็นอิสระในการทำงานให้ ทั้งนี้จะต้องชี้แจงให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ทราบถึงงานหลักและมาตรฐานงานที่ต้องการ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้ เป็นไปตามเป้าหมายรวมขององค์การ โดยผู้บังคับบัญชาร่วมที่จะให้คำปรึกษาหารือเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาต้องการ

3) ตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ ขั้นนี้เป็นภาระงานที่ตรวจสอบว่า การดำเนินงานที่ได้กำหนดไว้ก้าวหน้าไปมากน้อยเพียงใด และมีสิ่งใดที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้

4) การประเมินผลงาน เป็นการประเมินผลงานที่เน้นวัตถุประสงค์และผลงานเป็นสำคัญ โดยมีหลักและวิธีการประเมินผลงานที่สำคัญดังนี้ คือ

(1) ผู้ประเมินและผู้ได้รับการประเมินผลงาน จะต้องตั้งวัตถุประสงค์และปัจจัยในการประเมินผลงานร่วมกันตั้งแต่ตอนต้นหรือการกำหนดแผนการดำเนินงาน

(2) การประเมินผลงานตามหลักการนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาบุคคลและเพิ่มประสิทธิภาพงานมากกว่าที่จะใช้การประเมินผลเพื่อพิจารณาความดีความชอบหรือการลงโทษ

(3) เน้นการวัดผลการปฏิบัติงานที่ผลงานขั้นสุดท้าย นอกจากนั้นยังเน้นความสำเร็จของผลงานและการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้ามากกว่าความประพฤติของผู้ปฏิบัติงาน

(4) ใช้วัตถุประสงค์และผลงาน เป็นตัวประเมินมากกว่าการให้คะแนนหรือเครื่องหมาย

(5) การประเมินผลงานกระทำเมื่อผลงานขั้นสุดท้ายเสร็จสิ้นลง โดยผู้ประเมินและผู้ได้รับการประเมินได้มีโอกาสปรึกษาหารือร่วมกัน ทั้งในระยะเวลาที่กำหนดวัตถุประสงค์และระยะเวลาประเมินผลงาน

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการบริหารโดยวัตถุประสงค์ (The concept of MBO) เป็นความต้องการความร่วมมือระหว่างผู้บังคับบัญชาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การมอบหมายงาน 3) ตรวจสอบและแก้ไข 4) การประเมินผล ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จะเชื่อมโยงให้เกิดการบริหารงานโดยวัตถุประสงค์ภายในเวลาที่กำหนด รวมทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินผลลัพท์ เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด สิ่งที่สำคัญของการบริหารโดย วัตถุประสงค์คือ ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าใจเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของการทำงานและขณะเดียวกันผู้บังคับบัญชาจะช่วยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จได้อย่างไรกระบวนการของการบริหารโดยวัตถุประสงค์ เป็นกระบวนการที่ต้องมีการติดต่อสื่อสารกันโดยตรงระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา

1.2.4 ทฤษฎีการบริหารงานตามสถานการณ์ (Situational or Contingency approach) (ภารตี อนันต์นาวี, 2557, น.48)

ทฤษฎีการบริหารเชิงสถานการณ์นั้นเป็นแนวคิดการบริหารจัดการที่ผู้บริหารจะปฏิบัติซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์หรือเป็นแนวคิดซึ่งเป็นทางเลือกของผู้บริหารในการกำหนดโครงสร้างและระบบควบคุมองค์การโดยขึ้นอยู่กับสถานการณ์และลักษณะต่าง ๆ ของสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลกระทบต่อการทำงานขององค์การหรือเป็นวิธีการที่กล่าวถึงองค์การที่มีลักษณะแตกต่างกันซึ่งต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่แตกต่างกันและต้องใช้วิธีการบริหารจัดการที่แตกต่างกันด้วย

นักบริหารที่เป็นผู้เสนอแนวความคิดทางการบริหารนี้ คือ Fred E.Fiedler ได้เสนอแนวความคิดการบริหารเชิงสถานการณ์ (Situational Management Theory) หรือทฤษฎีอุปติการณ์ (Contingency Theory) ซึ่งถือเป็นทฤษฎีการบริหารที่ขึ้นอยู่กับในเชิงสภาพข้อเท็จจริงด้วยแนวคิดที่ว่าทางเลือกทางออกที่จะไปสู่การแก้ปัญหาทางการบริหารถือว่าไม่มีวิธีใดที่ดีที่สุดหากแต่สถานการณ์ต่างหากที่จะเป็นตัวกำหนดว่าควรจะใช้การบริหารแบบใดในสภาวะการณ์เช่นนั้น หลักคิดง่าย ๆ ของการบริหารเชิงสถานการณ์นั้นถือว่าการบริหารจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ สถานการณ์จะเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจและรูปแบบการบริหารที่เหมาะสม และผู้บริหารจะต้องพยายามวิเคราะห์สถานการณ์ให้ดีที่สุดโดยเป็นการผสมผสานแนวคิดระหว่างระบบปิดและระบบเปิดและยอมรับหลักการของทฤษฎีระบบว่าทุกส่วนของระบบจะต้องสัมพันธ์และมีผลกระทบซึ่งกันและกัน คือมุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างองค์การกับสภาพแวดล้อมขององค์การสถานการณ์บางครั้งจะต้องใช้การตัดสินใจอย่างเฉียบขาดบางสถานการณ์ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบางครั้งก็ต้องคำนึงถึงหลักมนุษยและแรงจูงใจบางครั้งก็ต้องคำนึงถึงเป้าหมายหรือผลผลิตขององค์การเป็นหลักการบริหารจึงต้องอาศัยสถานการณ์เป็นตัวกำหนดในการตัดสินใจ

หลักการของการบริหารเชิงสถานการณ์

1. การบริหารจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์

2. ผู้บริหารจะต้องพยายามวิเคราะห์สถานการณ์ให้ดีที่สุด
3. เป็นการผสมผสานแนวคิดระหว่างระบบปิดและระบบเปิด ยอมรับหลักการของทฤษฎีทุกส่วนของระบบจะต้องสัมพันธ์ และมีผลกระทบซึ่งกันและกัน
4. สถานการณ์จะเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจในการเลือกรูปแบบการบริหารที่เหมาะสม
5. คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและความต้องการของบุคคลในหน่วยงานเป็นหลัก
6. เน้นให้ผู้บริหารรู้จักใช้การพิจารณาความแตกต่างที่มีอยู่ในหน่วยงาน เช่น ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความแตกต่างระหว่างระเบียบกฎเกณฑ์ วิธีการ กระบวนการ และการควบคุมงาน ความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ของบุคคลในองค์กร และความแตกต่างระหว่างเป้าหมายการดำเนินงานขององค์กร
7. สรุปได้ว่า ทฤษฎีการบริหารเชิงสถานการณ์จะคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและความต้องการของบุคคลในหน่วยงานเป็นหลักมากกว่าที่จะแสวงหาวิธีการอันดีเลิศมาใช้ในการทำงาน โดยใช้ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาในการพิจารณาด้วย โดยเน้นให้ผู้บริหารรู้จักใช้การพิจารณาความแตกต่างที่มีอยู่ในหน่วยงาน เช่น ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความแตกต่างระหว่างระเบียบกฎเกณฑ์ วิธีการ กระบวนการ และการควบคุมงาน ความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ของบุคคลในองค์กร หรือความแตกต่างระหว่างเป้าหมายการดำเนินงานขององค์กร เป็นต้น

2. แนวคิดการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ

2.1 ความหมายเครือข่าย

Hanson (2003, p. 523) ได้ให้ความหมายของเครือข่าย (Network) หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการประสานงานของบุคคล กลุ่มองค์กรหรือหลายองค์ การที่มีทรัพยากรของตัวเอง ซึ่งเข้ามาประสานงานกันอย่างมี ระยะเวลาพอสมควรจะมีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอหรือไม่ก็ตาม แต่จะมีการวางรากฐานเอาไว้ เมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีความต้องการจะขอความช่วยเหลือหรือขอความร่วมมือจากกลุ่มอื่น ๆ เพื่อแก้ปัญหาและสามารถติดต่อกันต่อไปได้ และการที่ปัจเจกบุคคล หรือสถาบันมารวมกันเป็นกลุ่มนั้นจะต้องมีความสนใจในเรื่องหนึ่งเรื่องใดร่วมกัน แต่อย่างไรก็ตาม เพียงการรวมกลุ่มเท่านั้นยังไม่อาจเป็นเครือข่ายงานได้ เพราะจะมีลักษณะเพียงการทำงานร่วมกัน

เสถียร จิรรังสีมันต์ (2559, น.2) ได้ให้ความหมายของเครือข่าย (Network) หมายถึง การเชื่อมโยงร้อยรัดเอาความพยายามและการดำเนินงานของฝ่ายต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ และอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อปฏิบัติการกิจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันโดยที่แต่ละฝ่ายยังคงปฏิบัติการกิจหลักของตนต่อไปอย่างไม่สูญเสียเอกลักษณ์และปรัชญาของตนเอง การเชื่อมโยงนี้อาจเป็นรูปของการ

ร่วมตัวกันแบบหลวม ๆ เฉพาะกิจตามความจำเป็น หรืออาจอยู่ในรูปของการจัดองค์กรที่เป็นโครงสร้างของความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจน

พระดาวเหนือ บุตรสีทา (2557, น.25) กล่าวว่า เครือข่าย หมายถึง การประสานความร่วมมือระหว่างบุคคล กลุ่ม และองค์การที่มีกิจกรรมคล้ายคลึงกัน และเชื่อมโยงโยงขยายผลการทำงานหรือแนวคิดไปสู่กลุ่มหรือองค์การอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างพลังในการแก้ปัญหาและเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ โดยผ่านกระบวนการ แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างกัน การมีส่วนร่วม การทำกิจกรรมร่วมกัน ช่วยเหลือกัน โดยการติดต่ออาจทำได้ทั้งผ่านศูนย์กลางแม่ข่ายหรือแกนนำ หรืออาจจะไม่มีแม่ข่ายหรือแกนนำแต่จะทำการติดต่อโดยตรงระหว่างกลุ่ม ซึ่งจะมีการจัดรูปแบบหรือจัดระเบียบโครงสร้างที่คนหรือองค์การ สมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระ โดยที่อาจมีรูปแบบการร่วมตัวแบบหลวม ๆ เฉพาะกิจตามความจำเป็นหรือเป็นโครงสร้างที่มีความสัมพันธ์ชัดเจน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายและวิธีการทำงานร่วมกันให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน

ประเวศ วะสี (2557, น.13) กล่าวว่าเครือข่ายทางสังคมที่มีการออกไปว่าเครือข่ายทางสังคมจะคล้ายเครือข่ายในสมอง โดยโครงสร้างของสมองนั้นจะทำให้เกิดการเรียนรู้ในระดับที่สูงเพื่อการมีชีวิตรอด

สรุปได้ว่า เครือข่าย หมายถึง การเชื่อมโยงของกลุ่มคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทร ซึ่งกันและกัน

2.2 การสร้างเครือข่าย

Paul Starkey (1997) เสนอแนวทางในการสร้างเครือข่ายควรดำเนินการ ดังนี้

1. เชิญองค์กรและผู้มีส่วนได้เสียมาร่วมประชุม โดยมีหัวข้อการประชุมที่น่าสนใจเกี่ยวกับผลประโยชน์รวม หรือเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกัน มอบหน้าที่ในการบริหารจัดการการประชุมให้กับบรรดาผู้มีส่วนได้เสียร่วมกันรับผิดชอบ การหาข้อตกลงร่วมในกิจกรรมที่เป็นผลประโยชน์รวมดังกล่าว

2. กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเครือข่าย ทิศทาง กิจกรรมหลัก และคุณสมบัติของสมาชิกให้ชัดเจน โดยให้สมาชิกส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดด้วย เพื่อป้องกันการครอบงำจากกลุ่มคนบางกลุ่ม ทั้งนี้ควรมีการทบทวนเป็นระยะๆ เพื่อปรับให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของสังคม และความต้องการของสมาชิก

3. จัดตั้งกลุ่มแกนของเครือข่ายที่ปวารณาตัวเข้ามาทำหน้าที่ประสานงาน จัดการ และส่งกำลังบำรุงให้กับสมาชิก ซึ่งต้องไม่ติดอยู่กับกิจกรรมประจำวันขององค์กรตัวเอง และกลุ่มแกนต้องดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายให้บังเกิดประโยชน์สูงสุด

4. ความรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของและความผูกพันที่เหนียวแน่น มีส่วนอย่างสำคัญต่อความสำเร็จของเครือข่าย ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจการเลือกกิจกรรมและวิธีการทำงานของเครือข่ายในลักษณะประชาธิปไตย

5. เครือข่ายต้องมีวิธีการจัดหาและจัดการทรัพยากร เพื่อความมีประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนกิจการของเครือข่าย และความสามารถในการพึ่งตนเอง ทรัพยากรนี้ไม่ได้หมายถึงเงินทุนเท่านั้น แต่ยังหมายความรวมถึงคุณภาพของสมาชิก วิธีการจัดการแบบมีส่วนร่วม เทคโนโลยีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ฯลฯ

6. ทำให้เครือข่าย

7. มีสถานภาพถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อให้เครือข่ายและผู้นำเครือข่ายได้รับการสนับสนุน และความไว้วางใจจากสมาชิกเครือข่าย อีกทั้งยังได้สามารถดำเนินงานได้กว้างขวาง

8. ควรสนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายกับเครือข่าย เพื่อเสริมให้เครือข่ายมีความเข้มแข็งมากขึ้น

9. ควรมีการติดตามผลและประเมินผลเป็นประจำสม่ำเสมอและถี่ถ้วน โดยดูความสอดคล้องของแผนการทำงานกับวัตถุประสงค์ ความก้าวหน้าและความสำเร็จของเครือข่ายในแต่ละระยะ

10. ควรมีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมด้านการจัดการเครือข่ายให้กับองค์กรแกน และผู้นำเครือข่ายสม่ำเสมอ

11. ถ้าวัตถุประสงค์ของเครือข่ายดี การเชื่อมโยงภายในเครือข่ายเหมาะสม เอื้อให้เกิดความเคลื่อนไหวของกิจกรรมและความแข่งขันของสมาชิก โครงการหรือกิจกรรมมีลักษณะกระจายอำนาจไปให้กับมวลสมาชิกที่ได้รับประโยชน์ การดำเนินงานของเครือข่ายจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ในที่สุด

พระดาวเหนือ บุตรสีทา (2557, น.39) ได้สรุปการสร้างเครือข่ายนั้นประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนก่อรูปเครือข่าย ขั้นตอนจัดการระบบการบริหารงานเครือข่าย ขั้นตอนใช้ประโยชน์จากเครือข่าย และขั้นตอนดำรงรักษาเครือข่าย

เกรียงไกรยศ พันธุ์ไทย (2559, น.88) กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการฝึกอบรม สามารถกำหนดได้เป็น 3 ขั้นตอน

1. องค์กรต้องเห็นความสำคัญของเครือข่าย โดยกำหนดเป็นส่วนหนึ่งเป็นพันธกิจขององค์กร คู่ขนานกับสายงานหลัก จัดการสร้างกลุ่มเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจากสายงานต่างๆ ในองค์กร ให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ โดยอาจนำเทคโนโลยีมาช่วยในการเชื่อมโยงบุคคลที่อยู่ต่างพื้นที่ ส่งเสริมสร้างความสนิทสนม สร้างรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสม สร้าง เว็บไซต์เป็นพื้นที่ให้บุคคลมาแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์

2. องค์กรต้องจัดกิจกรรม สร้างปฏิสัมพันธ์ ให้เกิดความสนิทสนมความไว้วางใจ และเพื่อให้เกิดความเป็นชุมชน ชมรมของผู้ที่รู้ และอยากรู้ โดยกิจกรรมจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้เกิดการ พัฒนาทักษะ และความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. องค์กรจะต้องพัฒนา และทบทวนการสร้างกิจกรรมระหว่างบุคคล สมาชิกใน เครือข่ายให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาความมีชีวิตชีวาของเครือข่าย

สรุปได้ว่า การสร้างเครือข่าย เป็นกระบวนการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ และจัด ความสัมพันธ์ เนื่องจากเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และระหว่างองค์กร กระบวนการจัด ความสัมพันธ์นี้รวมถึงทุกคนที่ทำงานในระดับเดียวกัน ระดับผู้บังคับบัญชา ลูกน้อง ความสัมพันธ์ ระหว่างแผนก ทีมงาน ความสัมพันธ์ระหว่างลูกค้า คู่แข่ง กับสังคมต่างๆ ซึ่งความสัมพันธ์จะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อมีจุดมุ่งหมาย เป้าหมายอย่างเดียวกัน และกระบวนการสร้างเครือข่าย ควรดำเนินการไปใน ทิศทางเดียวกันกับโครงสร้างขององค์กร เพื่อเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมให้องค์กรสามารถสร้าง ความรู้ เพื่อต่อยอดเป็นนวัตกรรม

3. พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติ การอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดำเนินการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) และ พ.ศ. 2562 (ฉบับที่ 4) และพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กล่าวในมาตรา 20 การอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษา ของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วย การอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ส่วนในพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 8 การจัดการอาชีวศึกษาและ การฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดได้โดยรูปแบบ ดังต่อไปนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น.1)

1. การศึกษาในระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบันเป็นหลักโดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลา การวัด และการประเมินผล ที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

2. การศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนด จุดมุ่งหมายรูปแบบ วิธีการศึกษา ระยะเวลา การวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จ

การศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและ ความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

3. การศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่าง สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน กับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐใน เรื่อง การจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งใน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันและเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือ หน่วยงานของรัฐ เพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนากำลังคน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน สามารถจัดการศึกษาตามวรรคหนึ่งในหลายรูปแบบรวมกันก็ได้ทั้งนี้สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือ สถาบันนั้น ต้องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ

มาตรา 9 การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพตามมาตรา 6 มาตรา 7 และ มาตรา 8 ให้จัดตามหลักสูตรที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ดังต่อไปนี้

1. ประกาศนียบัตรวิชาชีพ
2. ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
3. ปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

คณะกรรมการการอาชีวศึกษาอาจกำหนดหลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อความรู้หรือทักษะในการ ประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ ซึ่งจัดขึ้นเป็นโครงการหรือสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะได้

มาตรา 51 ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีที่เป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบันและสถานประกอบการให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างสถานศึกษา อาชีวศึกษา หรือสถาบันและสถานประกอบการ

มาตรา 52 สถานประกอบการใดที่ประสงค์จะดำเนินการจัดการอาชีวศึกษา และการ ฝึกอบรม วิชาชีพตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ยื่นคำขอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเพื่อให้ ได้รับการรับรองประโยชน์ตามกฎหมาย ทั้งนี้ให้ถือว่าไม่เป็นการขัดหรือแย้งกับการจัดการศึกษาชั้น พื้นฐาน รูปแบบ ศูนย์การเรียนตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

การยื่นคำขอและการพิจารณาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง การจัดการอาชีวศึกษาในสถานประกอบการให้จัดการสอนตามหลักสูตรการอาชีวศึกษาและการ ฝึกอบรมวิชาชีพ หรือจัดการสอนตามหลักสูตรที่สถานประกอบการร่วมกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบันจัดทำขึ้นโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หลักเกณฑ์ และวิธีการ ดำเนินการตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

มาตรา 53 สถานประกอบการหรือภาคเอกชนอาจเข้าร่วมดำเนินการจัดตั้งศูนย์วิจัย ห้องทดลอง หรือห้องปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ในสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือ สถาบันของรัฐหรือเอกชนได้ตามความตกลงของสถานศึกษาหรือสถาบันและสถาน

ประกอบกันนั้น ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ด้านความร่วมมือในการพัฒนากำลังคน การวิจัยและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างมาตรฐานการ อาชีวศึกษาและเพิ่มพูนประสบการณ์ของครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาหรือสถาบัน ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

รายได้และทรัพย์สินที่เกิดจากการดำเนินการของสถานประกอบการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นรายได้ของสถานศึกษาหรือสถาบันนั้น

หลักเกณฑ์และวิธีการในการเข้าร่วมดำเนินการของสถานประกอบการหรือภาคเอกชนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบัน

มาตรา 54 สถานประกอบการสมาคมวิชาชีพ หรือองค์กรอื่นที่ให้ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ อาจได้รับสิทธิและประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. การสนับสนุนด้านวิชาการและทรัพยากรตามสมควรแก่กรณี
2. การเชิดชูเกียรติแก่สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพ หรือองค์กรอื่นที่ให้ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ

มาตรา 55 ครูฝึกในสถานประกอบการตามมาตรา 52 และมาตรา 53 ต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาและผ่านการศึกษาหรือฝึกอบรม วิชาการศึกษาด้านอาชีพ
2. เป็นผู้ชำนาญการด้านการอาชีพโดยสำเร็จการศึกษาวิชาชีพไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ หรือมาตรฐานอื่นตามที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด
3. เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีพเฉพาะสาขาซึ่งสำเร็จการศึกษาวิชาชีพไม่ต่ำกว่า ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่มีประสบการณ์ในสาขาอาชีพนั้นไม่น้อยกว่าห้าปี หรือสำเร็จการศึกษาวิชาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่มีประสบการณ์ในสาขาอาชีพนั้นไม่น้อยกว่าสามปี หรือผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติและมีประสบการณ์ในการทำงานในสาขาอาชีพนั้นไม่น้อยกว่าห้าปี
4. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และประสบความสำเร็จในอาชีพเฉพาะสาขา มีผลงาน เป็นที่ยอมรับในสังคมและท้องถิ่น และสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ หลักเกณฑ์ในการแต่งตั้ง การทดสอบ การฝึกอบรม และการออกไปรับรองการ เป็นครูฝึกในสถานประกอบการ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาได้จัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 โดยมุ่งหวังให้ผลิตผู้จบ การศึกษาที่มีคุณภาพ มีความรู้และทักษะที่สามารถปฏิบัติงานจริงได้ทันทีและ

มีประสิทธิภาพ ซึ่งภายใต้การจัดการศึกษาในระบบอาชีวศึกษาปกติอาจไม่สามารถทำได้จึงได้ริเริ่มการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีซึ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าเรียนเพื่อความรู้ฝึกทักษะวิชาชีพ ตลอดจนประสบการณ์การทำงานในสถานประกอบการจริง โดยคาดหวังว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากระบบทวิภาคีนั้น จะมีความรู้ทักษะ ทักษะที่พร้อมต่อการทำงาน

4. แนวคิดการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

4.1 ความเป็นมาของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาใหม่เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการสร้างสมรรถนะของคนในการประกอบอาชีพ โดยมีหลักการที่สำคัญ คือ ต้องผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศและมีความสามารถที่จะปฏิบัติงานได้ในทันที ทั้งนี้เนื่องจากผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่าผู้ที่จบจากระบบการศึกษาแล้วยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้ในทันที แต่ต้องไปอบรมหรือฝึกปฏิบัติงานจริงเพื่อการพัฒนาความรู้ให้เท่าทันกับเทคโนโลยีที่ก้าวไกล เพื่อลดความสูญเสียดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงได้กำหนดแนวทางเป็นหลักการที่จะพัฒนาการอาชีวศึกษาว่า จะต้องให้ผู้เรียนได้ฝึกงานและทำงานจริงในสถานประกอบการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ขอให้สถานศึกษาการอาชีวศึกษาทั้งของรัฐ และเอกชนจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554, น.34)

การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเริ่มจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เมื่อครั้งที่มิสสถานเป็นกรมอาชีวศึกษา ได้ริเริ่มโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นโครงการนำร่องระหว่างปี พ.ศ. 2531-2533 ณ วิทยาลัยเทคนิคท่าหลวงซีเมนต์ไทยอนุสรณ์ จังหวัดสระบุรี โดยได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี โดยผ่านองค์กร GTZ ผลการดำเนินงานปรากฏว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ต่อมาในปี พ.ศ. 2538 กรมอาชีวศึกษาจึงได้ประกาศใช้ระบบทวิภาคีในการจัดอาชีวศึกษาทั่วประเทศโดยถือเป็นทางเลือกหนึ่งที่เพิ่มเติมในสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษาสถานประกอบการและจำนวนนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น ปีการศึกษา 2544 มีสถานศึกษาที่จัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 224 แห่ง โดยมีสถานประกอบการเข้าร่วม 4,384 แห่ง มีนักเรียน นักศึกษา ทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) 33,132 คน มีสาขาวิชาที่เปิดสอนมากกว่า 60 สาขาวิชาชีพ ต่อมาได้มีการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาให้สามารถจัดการศึกษาด้านวิชาชีพได้อย่างกว้างขวางตรงกับความต้องการกำลังคนของสถานประกอบการมากขึ้น โดยทำความร่วมมือกับเครือข่ายอาชีวศึกษาในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีร่วมกับสถานประกอบการ ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญที่เอื้อให้จัดอาชีวศึกษาแนวใหม่ได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน โดยภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรฝึกงานและประเมิน การจัดการอาชีวศึกษา

มีพัฒนาการและเปลี่ยนแปลงตามบริบทที่เปลี่ยนแปลง แบ่งเป็น 4 ช่วงเวลาดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557, น.5)

1. โครงการโรงเรียน-โรงงาน (Dual System) พ.ศ.2527-2537
2. โครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (Dual Vocational System) พ.ศ.2538-2551
3. การฝึกงานครึ่งหลักสูตร พ.ศ. 2542 – 2550
4. การศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2551 – ปัจจุบัน

ในปัจจุบันการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาครอบคลุมความร่วมมือกับสถานประกอบการทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยแบ่งเป็น 5 model ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557, น.8)

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกับสถานประกอบการภายในประเทศ

1. Model A การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเต็มรูปแบบ (ร้อยเปอร์เซ็นต์) ในพื้นที่ คือมีสถานประกอบการในพื้นที่ตั้งสถานศึกษาผู้เรียนทุกคนทุกสาขาวิชา ได้เข้าฝึกอาชีพในสถานประกอบการ
2. Model B การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเต็มรูปแบบ (ร้อยเปอร์เซ็นต์) นอกพื้นที่ คือ ไม่มีสถานประกอบการในพื้นที่ตั้งสถานศึกษา ผู้เรียนทุกคนทุกสาขาวิชาได้เข้าฝึกอาชีพในสถานประกอบการ โดยจะต้องมีการจัดที่พักใกล้กับสถานประกอบการที่ไปฝึกอาชีพให้แก่ผู้เรียนและมีครูควบคุมดูแล
3. Model C การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีบางสาขาวิชา
4. Model D การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้แก่พนักงานของสถานประกอบการ
5. Model E การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกับสถานประกอบการในต่างประเทศ

สรุปได้ว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เริ่มต้นดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. 2527 จนถึงปัจจุบัน มีพัฒนาการและเปลี่ยนแปลงตามบริบทที่เปลี่ยนแปลง

4.2 หลักการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2557, น.4) กล่าวถึงหลักการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีว่าเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันและเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ โดยมีการจัดแผนการเรียน แผนการฝึกอาชีพ การวัดผลและการประเมินผลเพื่อมุ่งเน้นผลิตผู้สำเร็จการศึกษาในระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีสายปฏิบัติการ ให้เป็นผู้มี

ความรู้ความเข้าใจทักษะคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพและกณินสัยที่เหมาะสม ปฏิบัติงานได้จริง ปฏิบัติงานที่ใช้เทคนิคในการทำงาน สร้างและพัฒนางาน วางแผน จัดการพัฒนาตนเองและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ มีสมรรถนะนำไปปฏิบัติงานหรือประกอบอาชีพอิสระได้ตามมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพและมาตรฐานสมรรถนะของสาขาวิชานั้นๆ โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ

การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการจัดการศึกษาในลักษณะผสมผสานระหว่าง การจัดการเรียนวิชาชีพในสถานศึกษากับการฝึกอาชีพจริงในสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้เรียนมีทั้ง ความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในงานอาชีพ ดังนี้ (สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ, 2554, น.4)

1. เกิดจากความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษาตามความต้องการของสถานประกอบการ
2. สถานประกอบการเป็นผู้คัดเลือกนักเรียน นักศึกษา หรือร่วมมือกับสถานศึกษา หรือมอบหมายให้สถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการแล้วแต่กรณี
3. ผู้เรียนต้องทำสัญญาการฝึกอาชีพกับสถานประกอบการ
4. สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันจัดทำแผนการเรียนและแผนการฝึกอาชีพ
5. สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐาน วิชาชีพภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เบื้องต้น ส่วนสถานประกอบการเป็นผู้ดำเนินการฝึกอาชีพ
6. รูปแบบการจัดแผนการเรียนจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม และความต้องการของสถานศึกษาและสถานประกอบการ
7. ในระหว่างการฝึกอาชีพผู้เรียนจะต้องบันทึกรายงานการปฏิบัติงานในสมุด คู่มือการฝึกต่อครูฝึก และครูนิเทศก์ เพื่อการพิจารณาผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนการเรียนและการฝึกอาชีพ
8. เมื่อผู้เรียนฝึกอาชีพครบตามแผนการที่กำหนด ผู้เรียนจะต้องสอบผ่านมาตรฐานฝีมือ โดยคณะกรรมการร่วมระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดและดำเนินการสอบมาตรฐานฝีมือเพื่อเป็นหลักประกันในการฝึกอาชีพ

กัญญา วีรยวรรณ และพิมพ์พร ศะริจันทร์ (2556, น.32) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีมีหลักการเบื้องต้นในการทำร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยกำหนดข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการเกี่ยวกับสาขาวิชาที่จะเปิดสอน จำนวนนักเรียน นักศึกษาที่จะเข้าเรียน แผนการฝึกระยะเวลาการฝึก เมื่อกำหนดสิ่งเหล่านี้แล้วจึงจะดำเนินการ ประชาสัมพันธ์ และรับสมัครนักเรียนนักศึกษาเข้าเรียน เพื่อดำเนินการจัดการเรียนการสอนสรุปได้ว่า หัวใจของการจัดการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. เกิดจากความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการตามความต้องการของสถานประกอบการ
2. ช่างฝึกหัดหรือผู้เข้ารับการฝึกอบรม หรือผู้ฝึกหัด (Trainee) มีสถานภาพเป็นช่างฝึกหัดของสถานประกอบการ ซึ่งสถานประกอบการเป็นผู้คัดเลือกส่งให้สถานศึกษาช่วยสอนภาคทฤษฎีและปฏิบัติเบื้องต้น และสถานประกอบการควรจะต้องดูแลในเรื่องค่าใช้จ่ายในการศึกษาอบรมตลอดหลักสูตร
3. ผู้ฝึกจะต้องทำสัญญาการฝึกอาชีพกับสถานประกอบการและสำเนาให้สถานศึกษาได้รับทราบด้วย
4. หลักสูตรที่ใช้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากทั้ง 2 ฝ่าย (สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันจัดทำหลักสูตร)
5. โดยทั่วไปหลักสูตรระดับนี้จะใช้เวลาในการเรียนและปฏิบัติ 3 ปี (โดยรับผู้สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อายุไม่ต่ำกว่า 15 ปี)
6. สถานศึกษามีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในการสอนวิชาภาคทฤษฎี และปฏิบัติเบื้องต้น ส่วนสถานประกอบการดูแลรับผิดชอบในการฝึกภาคปฏิบัติวิชาชีพเฉพาะตามหลักสูตร ซึ่งระยะเวลา/ฝึกอบรม ส่วนใหญ่จะอยู่ในสถานประกอบการ เช่น ในหนึ่งสัปดาห์จะเรียนในสถานศึกษา 1-2 วัน และฝึกงานในสถานประกอบการ 3-4 วัน
7. ในระหว่างการศึกษาอบรม ผู้ฝึกหัดจะต้องมีสมุดรายงานผลการศึกษาประจำตัว ซึ่งจัดทำโดยช่างฝึกหัด/ผู้ฝึกหัด แต่ครูอาจารย์ผู้สอนจากสถานศึกษา และครูฝึกจากสถานประกอบการต้องร่วมกันพิจารณาผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามหลักสูตร ซึ่งสถานศึกษาและสถานประกอบการได้เห็นชอบร่วมกันตั้งแต่ต้น
8. เมื่อสิ้นสุดการศึกษาอบรมตามหลักสูตร ช่างฝึกหัด/ผู้ฝึกหัดจะต้องผ่านการทดสอบและประเมินผลด้วยข้อสอบของคณะกรรมการร่วมของสถานศึกษา และสถานประกอบการ
9. เมื่อสำเร็จการศึกษาอบรมจะได้รับประกาศนียบัตรรับรองความสามารถของผู้สำเร็จ โดยการรับรองของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสถานประกอบการหรือสมาคมวิชาชีพนั้นๆ

สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (2553, น.5) กล่าวว่า สถาบันการอาชีวศึกษาเน้นการจัดการเรียนการสอนในภาคทฤษฎี โดยแต่ละฝ่ายมีหลักการจัดการศึกษา ดังนี้

1. สถานประกอบการรับผิดชอบในการฝึกอาชีพให้แก่นักเรียน นักศึกษา ตามข้อตกลง ร่วมกับสถาบันการอาชีวศึกษา โดยเน้นการฝึกให้ผู้เรียนมีความชำนาญในการปฏิบัติงานและเรียนรู้วัฒนธรรมของการทำงาน ซึ่งสถานประกอบการจะเป็นผู้รับสมัครนักเรียน นักศึกษา ตามกฎระเบียบของสถาบันการอาชีวศึกษาหรือคัดเลือกร่วมกับสถาบันการอาชีวศึกษา

2. สถาบันการอาชีวศึกษาจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐาน และวิชาชีพพื้นฐานตาม ข้อตกลงร่วมกันกับสถานประกอบการ โดยครู อาจารย์ในสถานศึกษาจะให้ความรู้ด้านทฤษฎีที่จำเป็น และสอดคล้องต่อการฝึกทักษะวิชาชีพในสถานประกอบการ

ดังนั้น ผู้เรียนในระบบทวิภาคีจึงมีสถานะเป็นทั้งนักเรียน นักศึกษา ในสถาบันการ อาชีวศึกษาและเป็นพนักงานฝึกอาชีพในสถานประกอบการในเวลาเดียวกัน นักเรียน นักศึกษา จึงมี ทักษะและความรู้ที่จะทำงานได้เป็นอย่างดี มีโอกาสประกอบอาชีพอิสระ หรือหางานทำได้โดยง่าย เพราะมีความรู้ทักษะ ประสบการณ์ และได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือระดับปริญญาสายเทคโนโลยี หรือสายปฏิบัติการ

สรุปได้ว่า การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มีหลักการจัดการจัดการเรียนการสอน ตามความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ โดยกำหนดหลักสูตรตามความต้องการ ของสถานประกอบการแต่ต้องสอดคล้องกับหลักสูตรพื้นฐานของสถานศึกษาร่วมกันตั้งแต่การกำหนด หลักสูตร การจัดแผนการเรียน และแผนการฝึก ตลอดจนความร่วมมือด้านอื่นๆ เพื่อให้นักศึกษา สำเร็จตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ และคุณภาพตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ

4.3 บทบาทและหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ, 2554, น.14)

1. บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา มีดังนี้
  - 1.1 สำรวจความพร้อมและความต้องการของสถานประกอบการ
  - 1.2 จัดลงนามความร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคี
  - 1.3 ประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการ เพื่อกำหนดเป้าหมายการรับ ผู้เรียน และวิธีรับสมัคร
  - 1.4 รับขึ้นทะเบียนเป็นผู้เรียน และทำสัญญาการฝึกอาชีพ
  - 1.5 จัดปฐมนิเทศแก่ผู้เรียนและผู้ปกครองร่วมกับสถานประกอบการ
  - 1.6 จัดประชุมสัมมนาร่วมกับสถานประกอบการ
  - 1.7 การลงทะเบียนและการจัดการเรียนรู่วมกับสถานประกอบการ
  - 1.8 จัดครูนิเทศก์การฝึกในสถานประกอบการ
  - 1.9 วัตถุประสงค์ประเมินผลรายวิชา และการสำเร็จการศึกษา
  - 1.10 ประเมินผลการดำเนินงาน
2. บทบาทหน้าที่ของสถานประกอบการ มีดังนี้
  - 2.1 การรับผู้เรียน โดยดำเนินการดังนี้

- 2.1.1 วางแผนรับผู้เรียนเข้าฝึกอาชีพ และแจ้งให้สถานศึกษาทราบ
- 2.1.2 รับสมัครผู้เรียน คัดเลือก และประกาศผลการคัดเลือก
- 2.1.3 ทำสัญญาการฝึกอาชีพ และปฐมนิเทศให้ผู้เรียนและผู้ปกครองทราบ
- 2.1.4 ส่งรายชื่อผู้เรียนให้สถานศึกษาขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียน นักศึกษา
- 2.1.5 จัดทำทะเบียนประวัติ และข้อมูลผู้เรียน
- 2.2 จัดผู้ควบคุมการฝึกและครูฝึก ดังนี้
  - 2.2.1 ผู้ควบคุมการฝึก ทำหน้าที่ประสานงานกับสถานศึกษา และรับผิดชอบการฝึกอาชีพของผู้เรียน
  - 2.2.2 ครูฝึก ทำหน้าที่ฝึกอาชีพและอบรมให้ผู้เรียนตามแผนการฝึกอาชีพ
  - 2.2.3 ติดต่อประสานงานกับผู้ปกครอง และสถานศึกษาในการฝึกอาชีพและดูแลความปลอดภัยของผู้เรียน
  - 2.2.4 ประเมินผลการฝึกอาชีพและส่งผลการประเมินให้สถานศึกษาตามกำหนด
- 2.3 ทำสัญญาการฝึกอาชีพ การทำสัญญาการฝึกอาชีพดำเนินการโดยสถานประกอบการกับผู้เรียนโดยได้รับความยินยอมจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครองซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันก่อนการฝึกอาชีพในสถานประกอบการในสัญญาการฝึกอาชีพประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้
  - 2.3.1 คำยินยอมของสถานประกอบการในการรับผู้เรียนเข้าฝึกอาชีพตลอดหลักสูตร
  - 2.3.2 การจัดสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึกอาชีพ
    - 2.3.2.1 จัดสถานที่ฝึกที่เหมาะสม ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ
    - 2.3.2.2 จัดให้มีผู้ควบคุมการฝึกและครูฝึกที่มีความรู้ความสามารถ
    - 2.3.2.3 จัดเครื่องมือ วัสดุ ครุภัณฑ์สำหรับการฝึกอาชีพให้แก่ผู้เรียนตลอดระยะเวลาตามหลักสูตร
  - 2.3.3 กำหนดเวลาฝึก เวลาพัก วันหยุด ให้เหมาะสมกับเพศและวัยของผู้เรียน
  - 2.3.4 เบี้ยเลี้ยงระหว่างการฝึกอาชีพ สถานประกอบการควรจ่ายเบี้ยเลี้ยงให้ผู้เรียนเป็นรายเดือนหรือรายวัน ในอัตราที่ได้มีข้อตกลงกับสถานศึกษาตลอดระยะเวลาการฝึกอาชีพ
  - 2.3.5 สวัสดิการที่สถานประกอบการควรจัดให้ เช่น ค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียน ค่าเช่าที่พักหรือจัดที่พักอาศัย ชุดฝึกหรือชุดนักเรียน นักศึกษา การประกันสุขภาพ การประกันอุบัติเหตุหรือประกันชีวิต การให้ทุนการศึกษา เป็นต้น
  - 2.3.6 หลักเกณฑ์การเวลา การหยุด ตามระเบียบของสถานประกอบการ
  - 2.3.7 เงื่อนไขการเลิกสัญญาการฝึกอาชีพ
  - 2.3.8 การรับเข้าทำงานและค่าจ้างเมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอาชีพ
- 2.4 การจัดการฝึกอาชีพของสถานประกอบการ โดยดำเนินการดังนี้

- 2.4.1 จัดทำแผนฝึกอาชีพร่วมกับครูของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตร
  - 2.4.2 จัดให้มีการฝึกอาชีพให้เป็นไปตามแผนการฝึกอาชีพ
  - 2.4.3 จัดวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และครุภัณฑ์ให้เหมาะสมกับการฝึกอาชีพ
- ดูแลให้คำแนะนำผู้เรียนให้จัดบันทึกรายงานการฝึกอาชีพ และติดตามตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ
- 2.4.4 ให้คำแนะนำผู้เรียน ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของสถานประกอบการ
    - 2.4.4.1 วัตถุประสงค์ ประเมินผลการฝึกตามเกณฑ์ที่สถานประกอบการและสถานศึกษากำหนด
    - 2.4.4.2 จัดให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและสถานประกอบการ
    - 2.4.4.3 ส่งผลการประเมินฝึกอาชีพให้สถานศึกษาตามเวลาที่กำหนด
  - 2.4.5 ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาสถานประกอบการควรอนุญาตให้ผู้ควบคุมการฝึกเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการกับสถานศึกษา ดังนี้
    - 2.4.5.1 การประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการฝึกอาชีพ
    - 2.4.5.2 การจัดทำแผนการเรียน การฝึกอาชีพ และการประเมินผล
    - 2.4.5.3 การสอบมาตรฐานฝีมือ
    - 2.4.5.4 กิจกรรมที่ส่งเสริมการฝึกอาชีพและการแนะแนวการศึกษา
  - 2.4.6 ลงนามความร่วมมือกับสถานศึกษาและประชาสัมพันธ์
  - 2.4.7 จัดปฐมนิเทศแก่ผู้ปกครองและผู้เรียน
  - 2.4.8 ออกใบผ่านการฝึกอาชีพให้ผู้เรียนเมื่อสิ้นสุดการฝึกอาชีพ
3. บทบาทหน้าที่ของครูนิเทศก์ มีดังนี้
- ให้คำปรึกษา แนะนำและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ
- 3.1 ประสานงานกับหัวหน้างานอาชีพศึกษาทวิภาคี เพื่อจัดทำข้อมูลสำหรับการนิเทศให้พร้อมและเป็นระบบ เช่น สถานที่ตั้งของสถานประกอบการ หมายเลขโทรศัพท์ รายชื่อครูฝึก รายชื่อผู้เรียนในสถานประกอบการ
  - 3.2 ตรวจสอบบันทึกการฝึกอาชีพของผู้เรียน
  - 3.3 ให้คำปรึกษาวิชาการ สอนงานและการประเมินแก่ครูฝึก
  - 3.4 ติดตามดูแลการฝึกอาชีพและความก้าวหน้าของผู้เรียนให้เป็นไปตามแผน การฝึก
  - 3.5 รายงานผลการนิเทศ ตามแบบฟอร์มที่กำหนดเสนอผู้บังคับบัญชาตาม ลำดับชั้น
  - 3.6 สรุปผลการนิเทศ ต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินอาชีพศึกษาทวิภาคีของสถานศึกษา
4. บทบาทหน้าที่ของผู้ควบคุมการฝึก และครูฝึก มีดังนี้

- 4.1 ผ่านการฝึกอบรมบทบาทหน้าที่ของผู้ควบคุมการฝึกอาชีพ
- 4.2 ศึกษาเนื้อหาสาระละเอียดของเนื้อหาที่ต้องดำเนินการฝึก
- 4.3 ควบคุมการหมุนเวียนงานให้ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพได้ฝึกครบทุกงานตาม แผนการฝึก
- 4.4 ศึกษาวิธีการและขั้นตอนในการวัดผลประเมินผลผู้เรียน
- 4.5 ออกแบบเอกสารในการประเมินผลให้ครอบคลุมเนื้อหาในการฝึกอย่างเหมาะสม
- 4.6 ควบคุมดูแลการ ขาด ลา มาสาย ของผู้เรียน
- 4.7 ควบคุมดูแลให้คำแนะนำเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพผู้เรียน
- 4.8 ติดต่อประสานงานกับสถานศึกษาเพื่อแจ้งสถานภาพการฝึกอาชีพตามแผนการดำเนินงาน
- 4.9 ประสานงานกับฝ่ายฝึกอบรมของสถานประกอบการเพื่อร่วมกันประเมินผลการฝึกอาชีพ

สรุปได้ว่า บทบาทและหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีทุกภาคส่วน เริ่มตั้งแต่สถานศึกษา สถานประกอบการ หน่วยงาน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้เรียน ผู้ปกครอง เครือข่ายชุมชน ให้ความร่วมมือกันอย่างจริงจังและจริงใจ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารสถานประกอบการเป็นผู้ที่มีบทบาท อำนาจและหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการ จึงควรเป็นบุคคลแรกของกระบวนการ ที่ต้องมีความรู้และความเข้าใจในหลักการระบบทวิภาคีอย่างแท้จริง นับว่าเป็นประเด็นที่สำคัญที่สุด หากขาดซึ่งความร่วมมือที่จริงจัง การคาดหวังความสำเร็จของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ ดังนั้น แนวทางการพัฒนาที่แท้จริงของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี คือ “ความร่วมมือ” ของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะสถานศึกษาและสถานประกอบการ

4.4 แนวทางการปฏิบัติการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี

วิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี (2560, น.9) ได้สรุปแนวปฏิบัติในการดำเนินงานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ไว้ดังนี้

1. สถานศึกษาต้องทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ติดต่อกับสถานประกอบการเชิญชวนให้เข้าร่วมการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
2. สถานประกอบการที่ประสงค์จะรับนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี แจ้งความจำนงและความร่วมมือไปยังสถานศึกษา
3. สถานศึกษาต้องวิเคราะห์การประกอบกิจการความพร้อมของสถานประกอบการและความพร้อมของสถานศึกษาก่อนกำหนดสาขาวิชาชีพที่จะร่วมกันฝึก
4. สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันทำความเข้าใจในหลักการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

5. สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมมือกันดำเนินการในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้
  - 5.1 กำหนดสาขาวิชาชีพที่จะฝึกนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
  - 5.2 กำหนดเป้าหมาย จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่สถานศึกษาต้องการ
  - 5.3 กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
  - 5.4 จัดทำรายละเอียดการฝึกภาคปฏิบัติในแต่ละรายวิชา ตามความเหมาะสมของสถานประกอบการ ให้ ครอบคลุมเนื้อหาของหลักสูตร
  - 5.5 จัดทำแผนการฝึกภาคปฏิบัติ ให้เป็นไปตามโครงสร้างหลักสูตร
  - 5.6 ดำเนินการจัดการเรียนการสอน การฝึกภาคปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนการเรียน
  - 5.7 นิเทศการเรียนการสอน การฝึกภาคปฏิบัติและติดตามผล
  - 5.8 จัดทำเครื่องวัดและประเมินผล
  - 5.9 สถานประกอบการออกใบรับรอง การผ่านงานให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษา
  - 5.10 สถานศึกษามอบประกาศนียบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา

สมพร ชูทอง (2560, น.68) ได้ศึกษาและวิจัยแนวทางการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน พบว่า

1. ด้านคุณภาพผู้เรียนหรือผู้สำเร็จการศึกษา
  - ขั้นที่ 1 ชั้นวางแผนการดำเนินงาน สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันคัดเลือกผู้เข้าเรียนร่วมกัน
    1. แน่แนวประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง นักเรียนที่สนใจเรียนต่อสายอาชีพ
    2. สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันคัดเลือกผู้เรียนร่วมกันอย่างเป็นระบบน่าเชื่อถือ
  - ขั้นที่ 2 ชั้นการดำเนินงาน ศึกษาทางด้านวิชาชีพและทักษะทางสังคม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
    1. มีการจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามสมรรถนะตามหลักสูตร
    2. มีโครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความเป็นผู้นำ
    3. มีโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศและทักษะวิชาชีพเฉพาะด้าน
    4. ผู้เรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์จริงจากการทำงานในสถานประกอบการเพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายและละทิ้งการเรียนจนออกกลางคัน
  - ขั้นที่ 3 ชั้นการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ
    1. ผู้เรียนผ่านเกณฑ์การทดสอบมาตรฐานวิชาชีพของสถานศึกษาและสถานประกอบการ

2. สถานประกอบการพอใจในคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาได้รับการยอมรับจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

ขั้นที่ 4 ขั้นการปรับปรุงการดำเนินงาน นำผลการประเมินไปวางแผนพัฒนางานต่อไป

2. ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผนการดำเนินงาน สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันดำเนินการทำแผนการเรียนรู้ตามสมรรถนะของหลักสูตร

1. สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันจัดทำแผนการเรียน แผนการฝึกออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายตามสมรรถนะอาชีพที่กำหนด

2. สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันกำหนดหลักสูตรให้ทันสมัยและสามารถนำไปใช้ได้จริง

ขั้นที่ 2 ขั้นการดำเนินงาน สถานประกอบการและสถานศึกษามีการเรียนการสอน ที่หลากหลายตามสมรรถนะ

1. สถานศึกษาและสถานประกอบการมีกรณีศึกษาฝึกอาชีพในรูปแบบของคณะกรรมการร่วมกัน

2. สถานประกอบการมีการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบสอดคล้องแผนการฝึกอาชีพ

3. ประชกอบการ มีแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมาตรฐานเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้านอาชีพศึกษาระบบทวิภาคี

4. กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สถานประกอบการจัดสอดคล้องกับวิชาเรียน

5. การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมในลักษณะข้ามวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถของผู้เรียน

ขั้นที่ 3 ขั้นการติดตามประเมินผล สถานศึกษาและสถานประกอบการผู้มีส่วนได้เสียร่วมกันติดตามประเมินผล

1. สถานศึกษาและสถานประกอบการตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ร่วมออกแบบวิธีการเรียนการสอนและการประเมินผล

2. มีการกำกับติดตามประเมินผลผู้ฝึกอาชีพในสถานประกอบการของครูผู้สอน อย่างเป็นรูปธรรม

ขั้นที่ 4 ขั้นการปรับปรุงการดำเนินงาน นำผลการประเมินมาจัดการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีความทันสมัย

1. ด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ

ขั้นที่ 1 ชั้นวางแผนการดำเนินงาน สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาร่วมกัน

1. สถานประกอบการมีส่วนร่วมกับการศึกษาในการกำหนดนโยบายแนวทางกลยุทธ์ และแผนงานร่วมกัน

2. สถานศึกษาและสถานประกอบการมีส่วนร่วมในการประสานงานในด้านต่าง ๆ สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมออกแบบแผนการฝึกการจัดการอาชีวศึกษาที่ชัดเจน

ขั้นที่ 2 ขั้นการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของสถานประกอบการและสถานศึกษาในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

1. การมีส่วนร่วมในการประสานงานในด้านต่างๆ กับสถานศึกษา

2. มีข้อตกลงความร่วมมือระหว่างกันในการจัดการเรียนการสอน

3. มีการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีทั้งในสถานศึกษาและสถานประกอบการ

ระบบทวิภาคีทั้งในสถานศึกษาและสถานประกอบการ

4. การประสานงานกันระหว่างบุคลากรทั้ง 2 ฝ่ายเพื่อให้สามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอรวดเร็วมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 3 ขั้นการติดตามประเมินผล สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันกำกับติดตามและประเมินผลการทำงานร่วมกัน

1. กำกับติดตามควบคุมการทำงานให้เป็นไปตามแผนในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีร่วมกัน

2. ประเมินผลการพัฒนาความร่วมมือเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานร่วมกัน

ขั้นที่ 4 ขั้นการปรับปรุงการดำเนินงาน นำผลการประเมินมาพัฒนาความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

4. ด้านการวัดผลและประเมินผล

ขั้นที่ 1 ชั้นวางแผนการดำเนินงาน มีการวางแผนการจัดการเรียนการสอนและ วัดประเมินผลร่วมกัน

1. สถานศึกษาและสถานประกอบการมีส่วนร่วมในการวัดผลการเรียนของผู้ฝึกอาชีพร่วมกัน

2. สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมพิจารณาสมรรถนะอาชีพรายวิชาที่กำหนด เพื่อจัดการเรียนการสอนให้เกิดความสอดคล้องตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ

ขั้นที่ 2 ขั้นการดำเนินงาน

1. มีการกำหนดเกณฑ์ประเมินการตัดสินผลการเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเนื้อหาสาระของรายวิชา

2. มีการควบคุมมาตรฐานการเรียนการสอนโดยจัดให้มีการประกันคุณภาพ การศึกษา

3. มีการติดตามผลการพัฒนาทักษะและประสบการณ์ของผู้เรียนที่ได้รับจากการ ฝึกอาชีพอย่างสม่ำเสมอ

4. มีการดำเนินการวัดผลและประเมินผลด้านการเรียนและการฝึกอาชีพของ ผู้เรียนเป็นระยะ ๆ ตามแผนการประเมินผลที่กำหนด

ขั้นที่ 3 ขั้นการติดตามประเมินผลสถานศึกษาและสถานประกอบการกำกับติดตามการ ปฏิบัติงาน การประเมินผลให้เป็นไปตามแผน

ขั้นที่ 4 ขั้นการปรับปรุงการดำเนินงานนำผลการประเมินมาพัฒนาความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษาและสถานประกอบการในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

5. ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผนการดำเนินงาน สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันจัดทำ แผนการจัดการศึกษาร่วมกัน

1. สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมจัดทำแผนยุทธศาสตร์จัดการศึกษา

2. สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการ

3. ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจในการจัดการศึกษาร่วมกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นการดำเนินงาน ร่วมกำกับติดตามประสานงานในการเรียนการสอน

1. มีการกำกับติดตามประสานงานของครูนิเทศ

2. มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่เป็นข้อมูลสถานประกอบการ ข้อมูลผู้เรียน ข้อมูล ครูผู้สอน และครูฝึก เพื่อการติดต่อประสานงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

3. สถานศึกษาและสถานประกอบการควรจัดกิจกรรมส่งเสริมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ ร่วมกัน

ขั้นที่ 3 ขั้นการติดตามประเมินผล สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันติดตาม ตามแผนงานที่กำหนด

1. สถานศึกษาและสถานประกอบการกำกับ ติดตาม ควบคุมการปฏิบัติให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลร่วมกัน

2. นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการตัดสินใจในการบริหารจัดการเรียนการสอน ร่วมกัน

ขั้นที่ 4 ขั้นการปรับปรุงการดำเนินงานนำผลการประเมินการบริหารจัดการมาปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษา

วิทยาลัยสารพัดช่างชุมพร (2560, น.6) ได้กล่าวว่าสถานศึกษากับสถานประกอบการ ที่ได้ ตกลงร่วมมือกันจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาพ.ศ. 2551 มีแนวทางการดำเนินงานร่วมกันจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ดังนี้

1. การกำหนดแผนการรับนักเรียน นักศึกษา แนวทางการดำเนินการดังนี้
  - 1.1 สสำรวจความต้องการรับนักเรียน นักศึกษาระบบทวิภาคี ประจำปีการศึกษา
  - 1.2 สถานศึกษาทำแบบสำรวจความต้องการรับนักเรียน นักศึกษาระบบทวิภาคี
  - 1.3 สถานประกอบการแจ้งจำนวนความต้องการ ส่งคืนสถานศึกษา
  - 1.4 จัดทำแผนการรับนักเรียน นักศึกษาระบบทวิภาคี ประจำปีการศึกษา
  - 1.5 สถานศึกษาสรุปจำนวนความต้องการของทุกสถานประกอบการ แยกสาขาให้ถูกต้องและพิจารณาความพร้อมของสถานศึกษา สามารถดำเนินการได้ตามที่สถานประกอบการต้องการหรือไม่

1.6 สถานศึกษาและสถานประกอบการประชุมร่วมกัน เพื่อพิจารณาปรับจำนวนการรับนักเรียนนักศึกษาระบบทวิภาคี ให้สอดคล้องกับความต้องการของทุกสถานประกอบการ และความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา

2. การคัดเลือกนักเรียน นักศึกษา แนวทางการดำเนินการดังนี้
  - 2.1 วางแผนการคัดเลือก โดยการประชุมร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ เรื่องการรับสมัครและการคัดเลือกเพื่อตกลงร่วมกัน
  - 2.2 รับสมัครนักเรียน นักศึกษาระบบทวิภาคี ประจำปีการศึกษา
  - 2.3 คัดเลือกนักเรียน นักศึกษา ตามแผนงานที่กำหนด
  - 2.4 ประกาศผลการคัดเลือก
  - 2.5 มอบตัว ขึ้นทะเบียนนักศึกษา ดำเนินการตามระเบียบ
  - 2.6 ทำสัญญาการฝึกอาชีพระหว่างสถานประกอบการกับนักเรียน นักศึกษาและผู้ปกครอง

3. การจัดแผนการเรียน การฝึกอาชีพ ตลอดหลักสูตร

การจัดทำแผนการเรียนการฝึกอาชีพตลอดหลักสูตรสถานศึกษาและสถานประกอบการสามารถกำหนด วัน และคาบเรียนได้ตามความเหมาะสม โดยสนองความต้องการของสถานประกอบการ แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงโครงสร้างหลักสูตรเนื้อหาในคำอธิบายรายวิชา ให้ครบตามหลักสูตรตามแนวทางการดำเนินการดังนี้

3.1 ประชุมร่วมกันทั้งนี้ 2 ฝ่าย วางแผนการเรียนการสอนตลอดหลักสูตร เพื่อกำหนด รายวิชาใด เรียนในสถานศึกษา รายวิชาใดเรียนในสถานประกอบการ และมีระยะเวลาการเรียน

3.2 จัดทำแผนการเรียน และแผนการฝึกกรายวิชา

4. การอบรมครูฝึก แนวทางการดำเนินดังนี้

5.1 สถานศึกษาประสานสถานประกอบการ จัดประชุมอบรมสัมมนาให้กับครูฝึก เพื่อมีความรู้ในเรื่องหลักการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี การเขียนแผนการฝึกอาชีพ เทคนิคการสอนงาน การวัดและประเมินผล

5.2 สถานประกอบการจัดส่งบุคลากร ผู้ทำหน้าที่ ผู้ควบคุมการฝึก และผู้ฝึกเข้ารับการอบรม ระยะเวลาการจัดอบรม

6. การจัดการเรียนและการฝึกอาชีพ แนวทางการดำเนินการดังนี้

6.1 สถานศึกษาจัดสอนรายวิชาในการศึกษาตามแผนการเรียน

6.2 สถานประกอบการจัดฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ตามแผนการฝึกอาชีพ

7. การประเมินผลการฝึกอาชีพ แนวทางการดำเนินดังนี้

7.1 การประเมินผลรายวิชาโดยครูฝึก

7.1.1 สถานประกอบการประเมินผลการฝึกอาชีพแต่ละรายวิชา เมื่อสิ้นสุดการฝึก แต่ละหน่วยการฝึก

7.1.2 เกณฑ์การประเมินผล ให้ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการ ประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร

7.2 การประเมินผลมาตรฐานฝีมือ โดยคณะกรรมการสอบมาตรฐานฝีมือ

7.2.1 คณะกรรมการ ประกอบด้วยจากสถานประกอบการต่างๆ โดยเลือกตั้ง จากบุคลากรของสถานประกอบการทุกแห่งที่ร่วมมือจัดการศึกษาระบบทวิภาคี และบุคลากรจาก สถานศึกษา รวมกันไม่น้อยกว่า 7 คน

7.2.2 คณะกรรมการมีหน้าที่ รับผิดชอบในการดำเนินการสอบมาตรฐานฝีมือ 2 ครั้ง คือ การประเมินผลครั้งหลักสูตร (Interim) และการประเมินผลสิ้นสุดหลักสูตร (Final)

8. เอกสารการสำเร็จการศึกษาระบบทวิภาคี แนวทางการดำเนิน ดังนี้

8.1 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) / ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

โดยสถานศึกษาใบรับรองการผ่านงาน โดยสถานประกอบการ วุฒิบัตรรับรอง การฝึกอาชีพในสถานประกอบการ โดยสถานศึกษาลงนามร่วมกับสถานประกอบการ

สำนักงานมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ (2554, น.11) ได้สรุปแนวปฏิบัติในการ ดำเนินงานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ดังนี้

1. ด้านการวางแผนประชาสัมพันธ์ สถานศึกษาต้องติดต่อกับสถานประกอบการเชิญชวนให้เข้าร่วมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และวางแผนทำงานร่วมกันตามข้อตกลง
2. ด้านการดำเนินงานและการประสานงาน ต้องดำเนินงานตามแผนที่กำหนดร่วมกัน โดยแต่ละฝ่ายต้องแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานทวิภาคีโดยเฉพาะ และจัดให้ผู้รับผิดชอบทั้งสองฝ่ายได้ประสานงานกันตลอดเวลา
3. ด้านบุคลากร บุคคลที่สถานศึกษาแต่งตั้งให้ดูแลงานทวิภาคี ประกอบด้วย หัวหน้างานทวิภาคี อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์นิเทศก์หรืออาจารย์ที่เกี่ยวข้องแต่ละสาขาวิชา และบุคคลที่สถานประกอบการแต่งตั้งให้ดูแลงานทวิภาคี ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้าฝ่ายผู้ควบคุมการฝึก ครูฝึก เป็นต้น
4. ด้านหลักสูตร ให้หลักสูตรของกรมอาชีวศึกษา หรืออาจมีการร่วมกันจัดทำรายหลักสูตรใหม่เพื่อให้เหมาะสมหรือตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ
5. ด้านการนิเทศการศึกษา หลังจากส่งนักเรียนเข้าไปในสถานประกอบการแล้วต้องติดตามและกำกับกำกับการฝึกของผู้เรียนระบบทวิภาคีในทุกด้าน
6. ด้านการวัดและประเมินผล เมื่อเข้าสู่ระบบการเรียนการสอนต้องมีการวัดผล ประเมินผลการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ตามเกณฑ์การวัดผลที่กำหนด พร้อมทั้งแจ้งผลการเรียนให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง และสถานประกอบการทราบทุกภาคเรียน
7. ด้านการติดตามผล เป็นการติดตามผลการฝึกอาชีพของผู้เรียนระบบทวิภาคี พร้อมแนะนำให้ปรับปรุงแก้ไขหากพบข้อบกพร่อง
8. ด้านการทดสอบมาตรฐานและการมอบวุฒิบัตรหลังสำเร็จการศึกษา ควรจัดให้ผู้เรียนได้ทดสอบฝีมือ โดยขอความร่วมมือกับสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อเป็นการวัดความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพโดยตรง ทำให้เกิดความมั่นใจ ภาคภูมิใจในวิชาชีพ และมอบวุฒิบัตรให้กับผู้เรียนเมื่อผ่านการทดสอบ

สรุปได้ว่า แนวทางการปฏิบัติการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี เริ่มจากการต้นจากการประชาสัมพันธ์ รับสมัคร การจัดแผนการเรียน การฝึกอาชีพตลอดหลักสูตร อบรมครูฝึกในสถานประกอบการ นิเทศ วัดประเมินผล ติดตาม และสุดท้ายทดสอบความรู้ ซึ่งกระบวนการต่างๆ สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดภูเก็ต ได้ดำเนินการตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการจัดการหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดการฝึกอาชีพ และ 4) ด้านการวัดผลประเมินผล ซึ่งขอกล่าวรายละเอียดในหัวข้อถัดไป

5. การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต

จากพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 8 ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการในเรื่อง การจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบันและเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ โดยจัดตามหลักสูตรที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด คือ 1) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ 2) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และ 3) ปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

การนำรูปแบบ (Models) การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาต้นแบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้เหมาะสมกับสถานศึกษาสถานประกอบการและพื้นที่ตั้งของสถานศึกษา เมื่อสัมพันธ์กับสถานประกอบการ เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการอาชีวศึกษาสู่อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจะแก้ปัญหาเรื่องความแตกต่าง ในเรื่องจำนวนนักศึกษา คุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถานประกอบการได้ระดับหนึ่ง จากข้อจำกัดดังกล่าว การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต รวมทั้งสิ้น 4 แห่ง จึงจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตาม Model C บางสาขาวิชา ดังนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงข้อมูลการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ประจำปีการศึกษา 2563

สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดภูเก็ต	สาขาวิชา/สาขางาน ระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.)	สาขาวิชา/สาขางาน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)
1. วิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต	การก่อสร้าง การต่อเรือ เครื่องกล เครื่องมือกลและซ่อมบำรุง ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ โลหะการ	การก่อสร้าง เครื่องกล เทคนิคการผลิต เทคนิคโลหะ เทคนิควิศวกรรมสิ่งแวดล้อม เทคนิควิศวกรรมเหมืองแร่ เทคโนโลยีสารสนเทศ ไฟฟ้ากำลัง อิเล็กทรอนิกส์

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดภูเก็ต	สาขาวิชา/สาขางาน ระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.)	สาขาวิชา/สาขางาน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)
2. วิทยาลัยเทคนิคกลาง	การก่อสร้าง เครื่องกล ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ พลนิชยการ	คอมพิวเตอร์ เครื่องกล ไฟฟ้ากำลัง การท่องเที่ยว ธุรกิจ การโรงแรม ซ่อมอากาศยาน ธุรกิจการบิน
3. วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต	ธุรกิจค้าปลีก	การโรงแรม อาหารและโภชนาการ คหกรรมศาสตร์
4. วิทยาลัยสารพัดช่างภูเก็ต	เครื่องกลเรือ ไฟฟ้ากำลัง อาหารและโภชนาการ การบัญชี คอมพิวเตอร์กราฟิกอาร์ต คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การท่องเที่ยว	เทคนิคยานยนต์ ไฟฟ้าติดตั้ง

ซึ่งในการศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ตครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาตามกรอบแนวคิดของประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการจัดการหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดการฝึกอาชีพ และ 4) ด้านการวัดผลประเมินผล มีรายละเอียด ดังนี้

5.1 ด้านการจัดการหลักสูตร

5.1.1 ความหมายการจัดการหลักสูตร

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้นิยามการจัดการหลักสูตรไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น.9) กล่าวว่า การจัดการหลักสูตร หมายถึง กระบวนการบริหารงานการใช้หลักสูตร แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ การเตรียมการหลักสูตร การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร และการประเมินผลหลักสูตร

สำเร็จ ออนสัมพันธุ์ (2556, น.217) กล่าวว่า การจัดการหลักสูตร หมายถึง แผนสำหรับการปฏิบัติที่ครอบคลุมถึงยุทธศาสตร์มุ่งให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการและมวลประสบการณ์ทั้งปวงที่จัดให้ผู้เรียนเรียนเกิดการเรียนรู้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพสากล มาตรฐานความเป็นชาติไทยและมาตรฐานที่ชุมชนท้องถิ่นต้องการ

อ้อมใจ วงษ์มณฑา และคณะ (2560, น. 18) กล่าวว่า การจัดการหลักสูตร หมายถึง แนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ ซึ่งประกอบไปด้วย จุดมุ่งหมาย มวลประสบการณ์ ขอบข่าย เนื้อหาวิชา และกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้กับผู้เรียน เพื่อให้มีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ และเกิดการเรียนรู้สามารถนำความรู้ไปพัฒนาตนเองในการดำรงชีวิตต่อไป

สรุปได้ว่า การจัดการหลักสูตร หมายถึง การวางแผน การกำหนดนโยบาย และการจัดการส่งเสริมสนับสนุน เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

5.1.2 ความสำคัญของการจัดการหลักสูตร

ความสำคัญของหลักสูตรที่มีต่อการจัดการศึกษานั้น นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวตรงกันว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ทั้งนี้ วิไลลักษณ์ เจริญทรัพย์ (2555, น.45) กล่าวว่า หลักสูตรเปรียบเสมือนแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและเป็นแนวทางสำคัญในการบรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษาของประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดสำคัญของมาตรฐานการศึกษาในแต่ละประเทศ ทั้งนี้เพราะการศึกษาของแต่ละประเทศจะดีหรือไม่ดีนั้นขึ้นอยู่กับหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้เป็นสำคัญ หลักสูตรยังมีความสำคัญอีกประการหนึ่งต่อการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน กล่าวคือ ผู้สอนจะใช้หลักสูตรเป็นเสมือนแม่แบบในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ เพื่อให้การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนไม่หลงทางและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างครบถ้วน สำหรับความสำคัญของหลักสูตรกับผู้เรียน หากหลักสูตรนั้นเป็นหลักสูตรที่ดีจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงสร้างทักษะอื่น ๆ ทั้งการเคารพสิทธิมนุษยชนและสามารถยอมรับในความหลากหลายของผู้คนได้

จิตติมา วรรณศรี (2557, น.24) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หลักสูตรทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาได้ทราบถึงจุดมุ่งหมาย คุณลักษณะและ คุณสมบัติของผู้ที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาแห่งนั้น นั่นหมายความว่า หลักสูตรมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับผลลัพธ์หรือมาตรฐาน (Outcomes/Ends) โดยมีการสอนเป็นวิธีการหรือหนทาง (Means) ที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์

เรณู บุญเสรษฐ (2561, น.67) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการศึกษา ในฐานะที่เป็นแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นเครื่องมือที่ใช้เป็นแนวทางในการกำหนด อนาคตทางการศึกษาและพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นคนมีความรู้ ทักษะ ความสามารถและความประพฤติ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและนักเรียน

ปฏิภาณ ตระการ (2561, น.39) กล่าวว่า หลักสูตรยังกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพทางการศึกษาตาม เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่หลักสูตรกำหนดไว้

สรุปได้ว่า การจัดการหลักสูตรมีความสำคัญในฐานะที่เป็นหัวใจหลักของการจัดการเรียนการสอน จัดระเบียบเส้นทางการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ทางการศึกษา ทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่วางไว้ ตลอดจนเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่จะจัดประสบการณ์ ให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ อาจกล่าวได้ว่า หลักสูตรเป็นหัวใจของการศึกษาของประเทศ ซึ่งเป็นเสมือนหางเสือที่จะกำหนดทิศทางการเรียนรู้ ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย โดยมีเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษาเป็นแผนในการดำเนินงาน ซึ่งจะเป็นตัวชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติงาน ของครูหรือเครื่องชี้ถึงความสำเร็จของประเทศชาติได้เป็นอย่างดี

5.1.3 การจัดทำหลักสูตรในระบบทวิภาคี ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556, น.26)

1) โครงสร้างหลักสูตร

โครงสร้างหลักสูตรจำนวนหน่วยกิตและการคิดหน่วยกิตให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ

1. หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พ.ศ. 2556

1.1 การคิดหน่วยกิตต่อภาคเรียน

1.1.1 รายวิชาทฤษฎีที่ใช้เวลาบรรยายหรืออภิปรายไม่น้อยกว่า 18 ชั่วโมงเท่ากับ 1 หน่วยกิต

1.1.2 รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาในการทดลองหรือฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการไม่น้อยกว่า 36 ชั่วโมงเท่ากับ 1 หน่วยกิต

1.1.3 รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติในโรงฝึกงานหรือภาคสนามไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมงเท่ากับ 1 หน่วยกิต

1.1.4 การฝึกอาชีพในการศึกษาระบบทวิภาคีไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมงเท่ากับ 1 หน่วยกิต

1.1.5 การฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพในสถานประกอบการหรือแหล่งวิทยาการ ไม่น้อยกว่า 320 ชั่วโมงเท่ากับ 4 หน่วยกิต

1.1.6 การทำโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมง
เท่ากับ 1 หน่วยกิต

1.2 โครงสร้างหลักสูตร

หมวดวิชาทักษะชีวิต ประกอบด้วย กลุ่มวิชาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการปรับตัวและดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่เห็นคุณค่าของตนเองและการพัฒนาตนมีความใฝ่รู้แสวงหาและพัฒนาความรู้ใหม่ มีความสามารถในการใช้เหตุผลการคิดวิเคราะห์การแก้ปัญหาและการจัดการมีทักษะในการสื่อสารการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการทำงานร่วมกับผู้อื่นมีคุณธรรมจริยธรรมมนุษยสัมพันธ์รวมถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

การจัดวิชาในหมวดวิชาทักษะชีวิตสามารถทำได้ในลักษณะเป็นรายวิชาหรือลักษณะบูรณาการให้ครอบคลุมกลุ่มวิชาภาษาไทยกลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์กลุ่ม วิชาสังคมศึกษากลุ่มวิชาสุขศึกษาและพลศึกษาในสัดส่วนที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของหมวดวิชาทักษะชีวิต

1.2.1 หมวดวิชาทักษะวิชาชีพ ประกอบด้วย กลุ่มวิชาที่พัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะวิชาชีพมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์วางแผนดำเนินการตรวจสอบแก้ปัญหาบูรณาการความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานประกอบด้วย 5 กลุ่มดังนี้

- 1) กลุ่มทักษะวิชาชีพพื้นฐาน
- 2) กลุ่มทักษะวิชาชีพเฉพาะ
- 3) กลุ่มทักษะวิชาชีพเลือก
- 4) ฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพ

5) โครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพในการกำหนดให้เป็นสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่ง ต้องศึกษา กลุ่มทักษะวิชาชีพพื้นฐานและกลุ่มทักษะวิชาชีพเฉพาะในสาขาวิชานั้นๆนอกจากนี้กำหนดให้มีการฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพและโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ

1.2.2 หมวดวิชาเลือกเสรีประกอบด้วยวิชาที่เกี่ยวกับทักษะชีวิตและหรือทักษะวิชาชีพเพื่อเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจเพื่อการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ

1.2.3 กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นส่วนที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิตและหรือทักษะวิชาชีพผู้เรียน ทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมงทุกภาคเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตรนี้ไม่นับหน่วยกิต การยกเว้นการเรียนรายวิชาในหมวดวิชาทักษะชีวิตหมวดวิชาทักษะวิชาชีพและหมวดวิชาเลือก เสรีสามารถทำได้โดยการเทียบโอนผลการเรียนหรือโดย

การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เข้าสู่หน่วยกิต ตามหลักสูตรตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่ คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

1.2.4 หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พ.ศ.

2557

1.3 การคิดหน่วยกิตต่อภาคเรียน

1.3.1 รายวิชาทฤษฎีที่ใช้เวลาบรรยายหรืออภิปรายไม่น้อยกว่า 18 ชั่วโมงเท่ากับ 1 หน่วยกิต

1.3.2 รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาในการทดลองหรือฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการไม่น้อยกว่า 36 ชั่วโมงเท่ากับ 1 หน่วยกิต

1.3.3 รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติในโรงงานหรือภาคสนามไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมงเท่ากับ 1 หน่วยกิต

1.3.4 การฝึกอาชีพในการศึกษาระบบทวิภาคีไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมงเท่ากับ 1 หน่วยกิต

1.3.5 การฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพในสถานประกอบการ หรือแหล่งวิทยาการไม่น้อยกว่า 320 ชั่วโมงเท่ากับ 4 หน่วยกิต

1.3.6 การทำโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมงเท่ากับ 1 หน่วยกิต

1.4 โครงสร้างหลักสูตร

1.4.1 หมวดวิชาทักษะชีวิต ประกอบด้วยกลุ่มวิชาเพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้มีทักษะในการปรับตัว และดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่เห็นคุณค่าของตนและการพัฒนาตน มีความใฝ่รู้แสวงหาและพัฒนาความรู้ใหม่ มีความสามารถในการใช้เหตุผลการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและการจัดการมีทักษะในการสื่อสารการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการทำงานร่วมกับผู้อื่นมี คุณธรรมจริยธรรมมนุษยสัมพันธ์ รวมถึงความรับผิดชอบต่องานและสังคมรวมไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต การจัดวิชาในหมวดวิชาทักษะชีวิตสามารถทำได้ในลักษณะเป็นรายวิชาหรือลักษณะบูรณา การให้ครอบคลุมกลุ่มวิชาภาษาไทย กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มวิชา คณิตศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ ในสัดส่วนที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุ จุดประสงค์ของหมวดวิชาทักษะชีวิต

1.4.2 หมวดวิชาทักษะวิชาชีพ ประกอบด้วยกลุ่มวิชาที่พัฒนา ผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะวิชาชีพมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์วางแผนจัดการประเมินผลแก้ปัญหา ควบคุมและสอนงานบูรณาการความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 5 กลุ่มคือ กลุ่ม

ทักษะวิชาชีพพื้นฐาน กลุ่มทักษะวิชาชีพเฉพาะ กลุ่มทักษะวิชาชีพเลือก ฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพ และโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ

ในการกำหนดให้เป็นสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่งต้องศึกษากลุ่มทักษะวิชาชีพพื้นฐานและกลุ่มทักษะวิชาชีพเฉพาะในสาขาวิชานั้น ๆ นอกจากนี้กำหนดให้มีการฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพและโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ

1.4.3 หมวดวิชาเลือกเสรี ประกอบด้วยวิชาที่เกี่ยวกับทักษะชีวิตและหรือทักษะวิชาชีพ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจเพื่อการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ

1.4.4 กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นส่วนที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิตและหรือทักษะวิชาชีพ ผู้เรียนทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมงทุกภาคเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตรนี้ไม่นับหน่วยกิต

การยกเว้นการเรียนรายวิชาในหมวดวิชาทักษะชีวิตหมวดวิชาทักษะวิชาชีพและหมวดวิชา เลือกเสรีสามารถทำได้โดยการเทียบโอนผลการเรียนหรือโดยการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เข้าสู่หน่วยกิตตามหลักสูตรตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

2. หลักสูตรระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

2.1 การคิดหน่วยกิตต่อภาคเรียน

2.1.1 รายวิชาทฤษฎีที่ใช้เวลาบรรยายหรืออภิปรายไม่น้อยกว่า 18 ชั่วโมงเท่ากับ 1 หน่วยกิต

2.1.2 รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาในการทดลองหรือฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการไม่น้อยกว่า 36 ชั่วโมงเท่ากับ 1 หน่วยกิต

2.1.3 รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติในโรงฝึกงานหรือภาคสนามไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมงเท่ากับ 1 หน่วยกิต

2.1.4 การฝึกอาชีพในการศึกษาระบบทวิภาคีไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมงเท่ากับ 1 หน่วยกิต

2.1.5 การฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพในสถานประกอบการไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมงเท่ากับ 1 หน่วยกิต

2.1.6 การทำโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมงเท่ากับ 1 หน่วยกิต จำนวนหน่วยกิตรวมระหว่าง 72 - 87 หน่วยกิต

2.2 โครงสร้างหลักสูตร

2.2.1 หมวดวิชาทักษะชีวิต ประกอบด้วยกลุ่มวิชาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการปรับตัว และดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่เห็นคุณค่าของตนเองและการพัฒนาตนเอง มีความใฝ่รู้แสวงหาและพัฒนาความรู้ใหม่มีความสามารถในการใช้เหตุผลการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและการจัดการมีทักษะในการสื่อสารการ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการทำงานร่วมกับผู้อื่นมีคุณธรรมจริยธรรมมนุษยสัมพันธ์รวมถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

2.2.2 การจัดวิชาในหมวดวิชาทักษะชีวิตสามารถทำได้ในลักษณะเป็นรายวิชาหรือลักษณะบูรณาการให้ครอบคลุมกลุ่มวิชาภาษาไทยกลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของหมวดวิชาทักษะชีวิต

2.2.3 หมวดวิชาทักษะวิชาชีพ ประกอบด้วยกลุ่มวิชาที่พัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะวิชาชีพ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์วางแผนจัดการประเมินผลแก้ปัญหาควบคุมงานสอนงานและพัฒนางาน โดยบูรณาการความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน รวมทั้งประยุกต์สู่อาชีพประกอบด้วย 4 กลุ่ม คือ กลุ่มทักษะวิชาชีพเฉพาะ กลุ่มทักษะวิชาชีพเลือก ฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพ โครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ

ในการกำหนดให้เป็นสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่งต้องศึกษากลุ่มทักษะวิชาชีพเฉพาะใน สาขาวิชานั้นๆนอกจากนี้กำหนดให้มีโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพในกรณีที่จัดการศึกษาระบบทวิภาคีอาจ ยกเว้นการฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพได้

2.3 หมวดวิชาเลือกเสรีประกอบด้วยวิชาที่เกี่ยวกับทักษะชีวิตหรือทักษะวิชาชีพเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจเพื่อการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ การยกเว้นการเรียนรายวิชาในหมวดวิชาทักษะชีวิตหมวดวิชาทักษะวิชาชีพและหมวดวิชาเลือกเสรีสามารถทำได้โดยการเทียบโอนผลการเรียนหรือโดยการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เข้า สู่หน่วยกิตตามหลักสูตรตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

3. การฝึกอาชีพ ในสถานประกอบการรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ โดยมีระยะเวลา ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของการจัดการศึกษาแต่ละหลักสูตร

ในการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ใช้ระยะเวลาไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของหลักสูตรแต่ละระดับ คือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ฝึกอาชีพไม่น้อยกว่า 3 ภาคเรียน จากทั้งหมด 6 ภาคเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ฝึกอาชีพไม่น้อยกว่า 2 ภาคเรียน จากทั้งหมด 4 ภาคเรียนและ ระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ (ทล.บ.) ฝึกอาชีพไม่น้อยกว่า 2 ภาคเรียนจากทั้งหมด 4 ภาคเรียน (โดยไม่นับรวมภาคฤดูร้อน)

3.1 การจัดทำแผนการเรียนและการฝึกอาชีพ

สถานศึกษาและสถานประกอบการจะต้องดำเนินการจัดทำแผนการเรียนและการฝึกอาชีพ ดังนี้

- 1) ชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับ
  - 1.1) โครงสร้างหลักสูตร และหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร
  - 1.2) ระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น การวัดและประเมิน การนิเทศ เป็นต้น
- 2) ทำแผนการเรียน แผนการฝึกอาชีพ แผนการนิเทศ ร่วมกันตลอดหลักสูตร
- 3) ดำเนินการในกรอบข้อตกลงของทั้ง 2 ฝ่าย
  - 3.1) การส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา
  - 3.2) ลักษณะงานที่ฝึกอาชีพ
  - 3.3) ประโยชน์ที่รับของสถานศึกษา สถานประกอบการ และผู้เรียน

5.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน

5.2.1 ความหมายการจัดการเรียนการสอน

อิสริยา ออสุวรรณ (2559, น.56) การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินงานในสถานศึกษาและสถานประกอบการเกี่ยวกับการสอน การฝึกทักษะเพื่อให้เป็นไปตามหลักสูตรที่กำหนดโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ในด้านการดำเนินการสอนโดยครูผู้สอนในสถานศึกษาและครูฝึกในสถานประกอบการ

สุธรรม เดชนครินทร์ (2544, น.10) การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ถูกกำหนดเป็นแบบแผนการเรียน ได้แก่ การจัดทำตารางสอน การจัดครูเข้าสอน การแบ่งกลุ่มนักเรียน ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกอันเกี่ยวกับการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดทำหลักสูตร และหรือพัฒนาหลักสูตร เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ เป็นคนดี คนเก่ง มีปัญญา มีศักยภาพ ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด สมรรถนะ สำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยจัดการเรียนการสอนด้วย วิธีการ รูปแบบที่หลากหลาย และเหมาะสมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการปฏิบัติ

5.2.2 แนวทางการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอน เน้นการปฏิบัติจริง สามารถจัดการเรียนการสอนได้หลากหลายรูปแบบ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีผลลัพธ์การเรียนรู้สอดคล้องกับระดับคุณวุฒิตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562, น.17)

1) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ วิธีการและการดำเนินงาน มีทักษะการปฏิบัติงานตามแบบแผนในขอบเขตสำคัญและบริบทต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานประจำ ให้คำแนะนำพื้นฐานที่ต้องใช้ในการตัดสินใจ วางแผนและแก้ไข ปัญหาโดยไม่อยู่ภายใต้การควบคุมในบางเรื่อง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทักษะทางวิชาชีพ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการแก้ปัญหาและการปฏิบัติงานในบริบทใหม่ รวมทั้งรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ เจตคติและกิจนิสัยที่เหมาะสมในการทำงาน

2) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีและเทคนิควิธีการดำเนินงาน มีทักษะการปฏิบัติงานตามแบบแผนและปรับตัวได้ภายใต้ความเปลี่ยนแปลง สามารถบูรณาการและประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะทางวิชาการที่สัมพันธ์กับวิชาชีพ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการตัดสินใจวางแผน แก้ปัญหาบริหารจัดการประสานงานและประเมินผลการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม มีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนา ริเริ่มสิ่งใหม่ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและหมู่คณะรวมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ เจตคติและกิจนิสัยที่เหมาะสมในการทำงาน

5.2.3 มาตรฐานการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี กำหนดให้บุคลากรทุกฝ่ายในองค์กรมีส่วนร่วมรับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เจ้าหน้าที่งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์นิเทศ และพนักงานธุรการ ซึ่งจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ การรับนักเรียน การจัดแผนการเรียน การสอนนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ความร่วมมือกับสถานประกอบการในรูปแบบของคณะกรรมการ การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานประกอบการ วัตถุประสงค์ของการฝึกอาชีพ ครูฝึกอาชีพในสถานประกอบการ การคัดเลือกนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การทำสัญญาการฝึกอาชีพ และการร่วมมือกับบุคลากรของสถานศึกษา ได้กล่าวถึงระบุมมาตรฐานในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนไว้ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556, น.33)

1) ผู้สอนและบุคลากรสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน

2) คุณสมบัตินักเรียน คุณสมบัติผู้สอนเป็นผู้มีวุฒิการศึกษา มีความรู้ความสามารถที่ตรงหรือเหมาะสมกับวิชาที่สอนตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาของแต่ละระดับ

3) ครูผู้สอนวิชาชีพในสาขาวิชาของสถานศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ต้องได้รับการพัฒนาด้านวิชาชีพที่สอนไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมงต่อคนต่อปี การศึกษาจาก สถานประกอบการที่ร่วมจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

4) วัตถุประสงค์เพื่อให้ครูผู้สอนในสถานศึกษาได้ไปเรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในสถานประกอบการและสามารถวิเคราะห์งาน เพื่อนำมาพัฒนารายวิชาในหลักสูตรสามารถจัดทำแผนการฝึกอาชีพและแผนการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นสมรรถนะ

คุณสมบัตินักเรียนในสาขาที่ต้องพัฒนาด้านวิชาชีพ จึงควรเป็นครูผู้สอนในสาขาวิชาที่ดำเนินการจัดสอนระบบทวิภาคีสถานประกอบ ควรเป็นสถานประกอบการที่ร่วมลงนามความร่วมมือและร่วมจัดการศึกษาระบบทวิภาคี หรือมีแผนการดำเนินการจัดการศึกษาในอนาคตร่วมกัน

1) สถานศึกษาจัดให้มีผู้มีประสบการณ์ มีความชำนาญ มีความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพมาถ่ายทอดทักษะประสบการณ์และความรู้แก่ผู้เรียน ผู้สอนไม่น้อยกว่าสองครั้ง ๆ ละไม่ต่ำกว่าสองชั่วโมง ต่อสาขาวิชาต่อภาคเรียน

โดยผู้มีประสบการณ์และประสบความสำเร็จในอาชีพเฉพาะสาขา มีผลงานเป็นที่ยอมรับในสังคมและท้องถิ่น และสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา

2) ทรัพยากรการเรียนการสอนและการจัดการ

(1) สถานศึกษาและสถานประกอบการต้องมีวัสดุ ครุภัณฑ์ พื้นที่ และอุปกรณ์การศึกษา สำหรับผู้เรียน เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอาชีพ

(2) สถานศึกษาต้องมีครุภัณฑ์ที่สอนวิชาชีพสาขานั้นๆ

(3) สถานประกอบการต้องมีบุคลากรผู้ประสานงาน และครูฝึก

3) สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอน

(1) ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนระบบทวิภาคีอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานศึกษาทุกแห่งควรมอบหมายบุคลากรในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ดังนี้

1.1) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดการของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.2) จัดประชุมชี้แจงเรื่องของการจัดระบบทวิภาคีให้กับบุคลากรในสถานศึกษาให้เข้าใจ อย่างสม่ำเสมอ

1.3) เชิญผู้ทรงคุณวุฒิให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

1.4) ประชุมแต่ละแผนกวิชาการตามสมองเพื่อพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

1.5) ประเมินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี แต่ละแผนก

1.6) มีการติดตามและประเมินผลทุกสามเดือนหกเดือน หรือหนึ่งปี

1.7) รายงานผลประจำ

(1) จัดการเรียนในสาขาวิชาตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ โดยมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะตรงความต้องการของสถานประกอบการสถานศึกษาควรดำเนินการรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นความพร้อม ลักษณะงานและสมรรถนะที่สถานประกอบการต้องการ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดเตรียมผู้เรียนระบบทวิภาคีในการจัดทำแผนการเรียนแผนการฝึกอาชีพ

5.3 ด้านการจัดการฝึกอาชีพ

การจัดการฝึกอาชีพ เป็นกระบวนการของการเตรียมการ สร้างความรู้ความเข้าใจในการฝึกอาชีพ ตามแผนการฝึกที่สถานศึกษาและสถานประกอบการได้ร่วมกันจัดทำขึ้น (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี, 2557, น.15) ประกอบด้วย

5.3.1 สํารวจความพร้อม

ขั้นตอนการสำรวจความต้องการของสถานประกอบการและความพร้อมของสถานศึกษา ใน 3 ด้าน

1) ด้านกำลังคน

(1) สถานศึกษา

ก. ผู้บริหารสถานศึกษา

ข. ครูผู้สอน

ค. ครูนิเทศก์

ง. บุคลากรทางการศึกษา

(2) สถานประกอบการ

ก. ผู้บริหารสถานประกอบการ

ข. ผู้ควบคุมการฝึก

ค. ครูฝึก

ง. ปริมาณผู้เรียน/สาขาวิชาที่ต้องการหรือขาดแคลน

2) ด้านงบประมาณที่ใช้ดำเนินการ

(1) สถานศึกษาและสถานประกอบการ

- ก. ผู้เรียน
- ข. ครูผู้สอน
- ค. ครุניתศกั
- ง. ผู้ควบคุมการฝึก
- จ. ครูฝึก

(2) วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์สำนักงาน ห้องฝึกอบรม สถานที่พัก ค่าสาธารณูปโภค และค่าใช้จ่ายอื่นๆ

ด้านการบริหารจัดการ เช่น หลักสูตร สัญญาการฝึก แผนการเรียน แผนการฝึกอาชีพ แผนการนิเทศ ข้อกำหนดและระเบียบปฏิบัติในการดำเนินการฝึกอาชีพ ฯลฯ

5.3.2 บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ

ดำเนินการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ดังนี้

1) คณะทำงานประชุมร่วมกัน พิจารณากรอบการดำเนินงานและความร่วมมือ (ระยะเวลาเรียน/ฝึกทักษะวิชาชีพ ค่าใช้จ่าย บุคลากร ฯลฯ)

2) คณะทำงาน ร่างบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ นำเสนอผู้มีอำนาจทั้ง 2 ฝ่าย พิจารณาในรายละเอียด

3) ลงชื่อบันทึกข้อตกลง ผู้มีอำนาจลงชื่อทั้ง 2 ฝ่าย และพยาน 2 ฝ่าย

4) ลงชื่อบันทึกข้อตกลง ผู้มีอำนาจลงชื่อ ทั้ง 2 ฝ่ายและพยาน 2 ฝ่าย

5) บันทึกข้อมูลลงใน web site ฐานข้อมูลความร่วมมือที่

<http://boc.vec.go.th> ของสำนักความร่วมมือ และ <http://www.d-vec.com> ของศูนย์อาชีวศึกษา ทวิภาค

5.3.3 ประชาสัมพันธ์ และแนวผู้เรียน

ประชาสัมพันธ์และแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ดังนี้

1) การผลิตสื่อเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เช่น แผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์ การโฆษณาทางสื่อมวลชน แผ่นบันทึกข้อมูล เว็บไซต์

2) การแนะนำการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ

- (1) สถานศึกษา เช่น โรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส
- (2) บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน
- (3) สถานประกอบการ

5.3.4 คัดเลือกผู้เข้าเรียน

สถานศึกษาและสถานประกอบการคัดเลือกผู้เข้าเรียน โดยดำเนินการทั้ง 2 ฝ่าย

1) ดำเนินการร่วมกัน 2 ฝ่าย

(1) แผนการรับผู้เรียน

(2) ประชุมวางแผน กำหนดขั้นตอน วิธีการรับสมัคร วิธีการคัดเลือกได้แก่

การสอบข้อเขียน สอบสัมภาษณ์ สอบปฏิบัติ เป็นต้น

(3) ดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนด

(4) ประกาศผล มอบตัว ลงทะเบียน

2) คุณสมบัติของผู้เรียน

(1) มีคุณสมบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย การจัดการ

การศึกษาและการประเมินผลการศึกษา

(2) มีคุณสมบัติตามที่สถานประกอบการกำหนด

5.3.5 ทำสัญญาฝึกงาน

สัญญาการฝึกอาชีพระหว่างสถานประกอบการกับผู้เรียนและผู้ปกครอง ให้สถานศึกษาเป็นผู้ประสานงานและลงชื่อเป็นพยานใน สัญญาการฝึกอาชีพ โดยในสัญญาต้องระบุเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1) ระยะเวลาการฝึกอาชีพ

2) ข้อบังคับหรือระเบียบในการฝึกอาชีพ

3) วันหยุดประจำสัปดาห์

4) สวัสดิการ เช่น เบี้ยเลี้ยง ที่พัก เครื่องแต่งกาย การประกันอุบัติเหตุ ฯลฯ

5) เงื่อนไขการเลิกสัญญาการฝึกอาชีพ

6) อื่นๆ ตามข้อตกลงเพิ่มเติม

กรณีที่จะนำสัญญาการฝึกอาชีพไปประกอบเพื่อขอความเห็นชอบรายละเอียดฝึกเตรียมเข้าทำงานของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ให้ใช้รูปแบบสัญญาการฝึกอาชีพของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

5.3.6 ปฐมนิเทศผู้เรียน/ประชุมผู้ปกครอง/เตรียมความพร้อม

สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันปฐมนิเทศผู้เรียน ประชุมผู้ปกครอง และเตรียมความพร้อมผู้เรียน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี และเพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนในระบบทวิภาคี โดยจะชี้แจงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) ระเบียบต่างๆของสถานศึกษา ข้อบังคับสถานประกอบการ

2) แนวทางการเรียนการสอนในสถานศึกษา และการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ

3) ผู้รับผิดชอบและครูที่ปรึกษา

4) คู่มือผู้เรียน

5) หลักเกณฑ์การปฏิบัติของผู้เรียนระบบทวิภาคี

6) ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

5.3.7 ติดตามประเมินผลผู้เรียน

หลังจากที่ผู้เรียนสำเร็จการศึกษา สถานศึกษาและสถานประกอบการจะดำเนินการติดตามผู้สำเร็จการศึกษาด้วยการสำรวจความพึงพอใจของผู้มีส่วนร่วม ได้แก่ หัวหน้างานในสถานประกอบการ ผู้สำเร็จการศึกษา ผู้ปกครอง

การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา จึงหมายถึง การติดตามรมศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาออกไปประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่ได้ศึกษามาและนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนการจัดบริการต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักศึกษาในรุ่นต่อ ๆ ไป (อัจฉรา โชติพิภพ, 2544, น.56)

การดำเนินการจัดฝึกอาชีพในสถานประกอบการในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี สามารถแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562, น.50)

1. การเตรียมก่อนการจัดฝึกอาชีพ

การเตรียมการในส่วน of สถานศึกษาและสถานประกอบการที่ลงนามความร่วมมือในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ประกอบด้วย

1.1 การจัดเตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้องของทั้งสองฝ่าย ทั้งการมอบหมายแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และการเตรียมความพร้อมทั้งครูผู้สอนวิชาชีพระบบทวิภาคีในสาขาวิชาและสาขางานของสถานศึกษา และการเตรียมความพร้อมของครูฝึกของสถานประกอบการ

1.2 การร่วมกันพิจารณาจัดทำรายละเอียดของรายวิชาทวิภาคีจัดแผนการเรียนตลอดหลักสูตรในสาขาวิชาและสาขางานที่จัดการศึกษาระบบทวิภาคีและจัดทำแผนฝึกอาชีพรายวิชาทวิภาคี ในส่วนของผู้เรียนสัญญาฝึกอาชีพ

1.3 การร่วมกันประชาสัมพันธ์ แนะนำ คัดเลือกผู้เข้าเรียนและทำสัญญาการฝึกอาชีพ

1.4 การจัดการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติรายวิชาในสถานศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมแก่ผู้เรียนระบบทวิภาคี ทั้งด้านความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในงานอาชีพ รวมทั้งพฤติกรรมลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์

1.5 การปฐมนิเทศผู้เรียนผู้เรียนก่อนการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ โดยควรดำเนินการ ในแต่ละภาคเรียนตามวันและสถานที่ที่สถานศึกษาและหรือสถานประกอบการ กำหนดการดำเนินการจัดฝึกอาชีพ

การดำเนินการในขั้นตอนนี้แม้ว่าจะเป็นการจัดฝึกอาชีพตามแผนการฝึก อาชีพแก่ผู้เรียนใน สถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษาระบบทวิภาคีแต่สถานศึกษาก็ต้องมีส่วนร่วม ในการดำเนินการด้วย ดังนี้

1.1 ประสานติดตาม ประเมินผลการดำเนินการจัดฝึกอาชีพเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง โดยหัวหน้างานอาชีพศึกษาทวิภาคีหรือผู้ประสานงานที่ได้รับมอบหมาย และผู้ควบคุมการฝึก อาชีพของสถานประกอบการ

1.2 นิเทศการฝึกอาชีพในสถานประกอบการตามแผนการฝึกอาชีพโดยครูผู้สอน วิชาชีพใน แผนกวิชาที่ได้รับการแต่งตั้งมอบหมายให้ทำหน้าที่ครูนิเทศก์ และผ่านการอบรมการนิเทศ การฝึกอาชีพ ทั้งนี้ การนิเทศการฝึกอาชีพทั้งในประเทศและต่างประเทศให้ปฏิบัติตามเกณฑ์และ วิธีการที่กำหนดใน มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยครูนิเทศก์ต้องจัดทำแผนการ นิเทศในแต่ละภาคเรียน เพื่อขออนุมัติผู้อำนวยการสถานศึกษา แจ้างแผนการนิเทศให้ผู้ควบคุมการฝึก และครูฝึกทราบ และต้องรายงานผลการนิเทศทุกครั้งเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาและหรือพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณลักษณะตามที่กำหนด

สำหรับการจัดทำแผนการนิเทศ ให้คิดชั่วโมงการนิเทศตามเวลาชั่วโมงสอนปกติ หาก ชั่วโมงสอนเกินภาระงานที่กำหนดสามารถเบิกค่าสอนเกินภาระงานได้ตามระเบียบของทาง ราชการ ส่วน การเดินทางไปในเทศ ให้เบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการได้ตามระเบียบของ กระทรวงการคลัง

1.3 วัดและประเมินผลการฝึกอาชีพเป็นรายวิชาอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการที่ หลากหลายตาม จุดประสงค์รายวิชาและสมรรถนะรายวิชา โดยครูผู้สอนของสถานศึกษาร่วมกับครู ฝึกของสถานประกอบการ โดยเน้นการประเมินสภาพจริงจากการปฏิบัติงาน จากผลงานและร่องรอย หลักฐานการ ปฏิบัติงานในบันทึกการฝึกอาชีพ บันทึกคุณธรรม จริยธรรมและจิตอาสา และเพิ่ม สะสมผลงานของ ผู้เรียน ทั้งนี้ โดยปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษา และการประเมินผลการ เรียนตามหลักสูตรแต่ละฉบับ

2. การดำเนินการหลังการจัดฝึกอาชีพ

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ได้แก่

2.1 การตัดสินผลการฝึกอาชีพและให้ระดับผลการเรียน โดยครูผู้สอนของ สถานศึกษาร่วมกับ ครูฝึกของสถานประกอบการนำผลจากการประเมินความรู้ ทักษะในการ ปฏิบัติงานผลงาน รวมทั้งพฤติกรรมลักษณะนิสัยของผู้เรียนในการฝึกอาชีพตลอดภาคเรียนในแต่ละ

รายวิชามาตัดสินผลการฝึกอาชีพ พร้อมทั้งให้ระดับผลการเรียนแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามเกณฑ์ที่กำหนดในระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร และนำเสนอ อนุมัติผลการเรียนต่อผู้อำนวยการสถานศึกษา

2.2 การจัดปฐมนิเทศ ควรดำเนินการในทุกภาคเรียนที่จัดการศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกอาชีพ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่พบในภาคเรียนนั้น เพื่อนำไปพัฒนาการจัดการศึกษาทวิภาคีในภาคเรียนต่อไป

2.3 การจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาสำหรับผู้เรียนระบบทวิภาคีให้ปฏิบัติตามระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรแต่ละฉบับ ได้แก่

2.3.1 เอกสารรายงานผลการเรียนในแต่ละภาคเรียน

2.3.2 ใบรับรองการฝึกอาชีพในแต่ละภาคเรียน

2.3.3 ระเบียบแสดงผลการเรียนตามหลักสูตร (รบ.)

2.3.4 แบบรายงานผลการเรียนของผู้ที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตร

2.3.5 ประกาศนียบัตรสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

2.3.6 วุฒิบัตรผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานวิชาชีพตามหลักสูตร

2.4 การสรุปผลการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ควรดำเนินการในแต่ละภาคเรียน และเมื่อครบตามหลักสูตรแต่ละระดับสาขาวิชาและสาขางาน

5.3 ด้านการวัดผลประเมินผล

การวัดและประเมินผล เป็นกระบวนการพิจารณาเพื่อตัดสินคุณค่านักเรียน อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการวัดพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนเทียบกับเกณฑ์ และมาตรฐานอาชีวศึกษาที่กำหนด (ณัฐวุฒิ ประทุมชาติ, 2556, น.21)

การวัดผล (Measurement) เป็นกระบวนการในการกำหนดตัวเลขหรือปริมาณ ให้กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมีกฎเกณฑ์โดยใช้เครื่องมือ เช่น การใช้แบบทดสอบของครูเพื่อวัดความสามารถทางสมองของเด็ก ใช้ตลับเมตรวัดความยาวของต้นไม้ เป็นต้น การวัดผลต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วนคือ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556, น.120)

1. สิ่งที่ต้องการจะวัด
2. เครื่องมือที่ใช้วัด
3. ข้อมูลที่ได้จากการวัด

และการประเมินผล (Evaluation) เป็นกระบวนการตัดสินใจหรือตีค่าที่ได้จากการวัดโดยอาศัยเกณฑ์การประเมินผล มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วนคือ

1. ข้อมูลที่ได้จากการวัด

2. เกณฑ์เป็นคะแนนจุดตัดหรือบรรทัดฐานที่ผู้ประเมินตั้งไว้

3. การตัดสินใจตีค่าความหมาย

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผล คือ กระบวนการในการตัดสินใจให้ลำดับความสำเร็จของทักษะที่ผู้เรียนได้รับจากการศึกษาระบบทวิภาคี ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เทียบกับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพที่กำหนด จากการสังเกตและการประเมินผลโดยผู้แทนสถานศึกษาและผู้ประกอบการที่ได้รับการแต่งตั้ง

การจัดการอาชีวศึกษาทวิภาคีเป็นการจัดการศึกษาที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบันกับสถานประกอบการโดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันและเรียน ภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพในด้าน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไปและด้านสมรรถนะวิชาชีพตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติซึ่งมีการวัดและประเมินผลเพื่อมุ่งพัฒนาให้ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นผู้มีความรู้ความ เข้าใจมีทักษะมีคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพและกิจนิสัยที่เหมาะสม ปฏิบัติงานได้จริงปฏิบัติงานที่ ใช้เทคนิคในการทำงาน จัดการและพัฒนาตนเองและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ปฏิบัติงานหรือประกอบอาชีพ อิสระได้ตามมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพและมาตรฐานสมรรถนะของสาขาวิชานั้นๆ โดยให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรแต่ละระดับ อย่างเป็นระบบและมุ่งเน้นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556, น.121)

การวัดประเมินตามสภาพจริงเป็นกระบวนการที่สามารถประเมินผลการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการ เจตคติของผู้เรียนที่ต้องอาศัยวิธีการเครื่องมือและผู้ประเมินที่หลากหลาย เป็นการประเมินความรู้ความคิดขั้นสูงที่มีความซับซ้อน มากขึ้นอย่างครอบคลุมรวมถึงการวัดและประเมิน ทักษะการทำงาน ความสามารถในการแก้ปัญหาและการแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติในสภาพจริง อยู่บนพื้นฐานของเหตุการณ์จริงในชีวิตจริงวัด และประเมินการพัฒนาการของผู้เรียนที่ปรากฏให้เห็น ทั้งในและนอกห้องเรียนโดยมีผู้เกี่ยวข้องในการประเมิน หลายฝ่ายและเกิดขึ้นได้ในทุกบริบทเท่าที่จะ เป็นไปได้รวมทั้งเป็นการประเมินที่มีลักษณะแบบไม่เป็นทางการ ดังนั้นการวัดและประเมินผลตาม สภาพจริงต้องอาศัยข้อมูลการประเมินจากการปฏิบัติภาระงานที่มีความหมายและสอดคล้องกับสภาพ ที่เป็นจริง (Authentic tasks) ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นในการวัดและประเมินสูง โดยต้อง ให้โอกาสแก่ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพของตนเองออกมาอย่างหลากหลายและเต็มที่ แล้วประเมินผู้เรียน ให้ครอบคลุมทุกด้านทั้งแรงจูงใจเจตคติ และปฏิกริยาทางจิตพิสัยซึ่งอาจจะต้องพิจารณาจากผลงาน หรือตัวอย่างผลงาน (Exhibits) จากแฟ้มสะสมงาน (Portfolios) และการปฏิบัติจริง

จากความหมายและหลักการของการวัดและประเมินตามสภาพจริงที่ต้องอาศัยทั้งวิธีการเครื่องมือและผู้ประเมินที่หลากหลายดังกล่าว ครูผู้สอนควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสิ่งหรือข้อมูลที่ต้องการประเมิน ซึ่งอาจใช้วิธีการที่หลากหลายประกอบกันในการวัดและประเมินผู้เรียน เก็บข้อมูลเพื่อให้สามารถประเมินผู้เรียนได้อย่างรอบคอบครอบคลุมศักยภาพของผู้เรียนและเป็นสิ่งที่จะต้องปฏิบัติควบคู่ไปกับการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์ของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มุ่งเน้นผลิตผู้สำเร็จการศึกษาระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี โดยกำหนดให้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ และใช้วิธีการประเมินอย่างหลากหลายตามสภาพจริงสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน การฝึกอาชีพ โดยคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนและสมรรถนะที่ต้องการ ดังนั้นการนำหลักการของการวัดและประเมินสภาพจริงมาใช้ในการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จึงควรเป็นการประเมินที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติซึ่งเป็นสถานการณ์จริงหรืออาจใช้สถานการณ์จำลองที่พยายามให้เหมือนจริงมากที่สุด โดยอาจจะให้ผู้เรียนไปปฏิบัติในห้องเรียน สถานที่ฝึกประสบการณ์หรือการฝึกอาชีพ ในสถานประกอบการแล้วประเมินจากการปฏิบัติงานจากผลการฝึกปฏิบัติงานหรือเก็บผลงานไว้ โดยอาจจะเก็บไว้ในแฟ้มสะสมงานแล้วนำมาให้ครูประเมิน ภายหลังสถานการณ์ที่ประเมินควรเป็นสถานการณ์ที่ประเมิน ผู้เรียนได้หลายมิติ เช่น ทักษะความรู้ ความสามารถการคิด และคุณลักษณะต่างๆ วิธีการที่ใช้ประกอบการประเมินตามสภาพจริงควรมีหลากหลายประกอบกัน เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจงานการรายงานตนเอง (แบบไม่เป็นทางการ) ของผู้เรียนของครูฝึกหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง จากการบันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้องการใช้แบบตรวจผลงานหรือชิ้นงานที่เกิดจากการปฏิบัติจริงและจากบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมด้วยก็จะทำให้การวัดและประเมินผลได้ครอบคลุมยิ่งขึ้นเพื่อให้ได้ข้อมูลผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

แนวทางการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงในการจัดอาชีวศึกษาทวิภาคีที่สำคัญจำแนกตามแหล่งข้อมูลหรือสิ่งที่จะวัดและประเมิน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556, น.122)

1. การประเมินจากการปฏิบัติงาน เป็นการประเมินการปฏิบัติในสภาพจริงที่สามารถใช้ในการประเมินได้ทั้งในการจัดการเรียนการสอนห้องเรียนและการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ เป็นการประเมินการปฏิบัติงานของผู้เรียน ซึ่งสามารถประเมินได้ตั้งแต่ก่อนการมีการปฏิบัติเช่นประเมินความพร้อมของผู้เรียน ประเมินการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนประเมินระหว่างการทำงานเช่นประเมินจากท่วงท่าทักษะการปฏิบัติงานทักษะการแก้ปัญหาความถูกต้องในการปฏิบัติงานตามขั้นตอนเป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของผู้เรียนซึ่งอาจออกมาเป็นชิ้นงานหรือผลของการปฏิบัติงานตามเกณฑ์ที่ผู้สอนตั้งขึ้นก็ได้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการปฏิบัติงาน เมื่อมีวิธีการประเมินที่หลากหลาย แล้วเครื่องมือที่จะใช้ในการวัดและประเมินผลก็ต้องหลากหลายและสอดคล้องกับวิธีการด้วย ที่นิยมส่วนใหญ่จะเป็นแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานแบบบันทึกการปฏิบัติงาน แบบสัมภาษณ์ แบบตรวจสอบรายการ แบบวัดทักษะการ แก้ปัญหา เป็นต้น

ผู้ประเมินการปฏิบัติงานนอกเหนือจากครูผู้สอนแล้วยังสามารถให้ผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นผู้ประเมิน ได้ด้วย เช่น ผู้เรียนด้วยตัวเอง ครูฝึก ครูนิเทศก์ ผู้บริหารสถานประกอบการ ลูกค้า หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจะทำให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนได้ต่อไป

3. การประเมินจากผลงาน/ชิ้นงาน เป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียนจากผลงานชิ้นงานที่ ผู้เรียนจัดทำขึ้นตามที่ครูกำหนดให้เช่นสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรมโครงการซึ่งควรมีวิธีการประเมินอย่างครอบคลุม ตั้งแต่ก่อนจะทำผลงานหรือชิ้นงานระหว่างการดำเนินการและหลังการดำเนินการที่ได้ผลงานหรือชิ้นงาน เรียบร้อยแล้ว

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเนื่องจากมีวิธีการที่ครอบคลุมดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน คือ ก่อนจะทำผลงานเครื่องมือได้แก่แบบประเมินความพร้อมแบบสำรวจความพร้อมก่อนการดำเนินการจัดทำชิ้นงานหรือผลงานชิ้นระหว่างการดำเนินการ เช่น แบบประเมินความก้าวหน้าแบบสำรวจการดำเนินการ แบบบันทึก การดำเนินการแบบสังเกตแบบสัมภาษณ์แบบทดสอบ เป็นต้น

ผู้ประเมินผู้เรียนสามารถประเมินโดยตนเองเพื่อน ครูผู้สอน ครูฝึก ครูนิเทศก์ หรือผู้ปกครอง หรือผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ จะทำให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนได้ต่อไป

4. ประเมินจากการนำเสนอผลงานเป็นการประเมินความรู้ความสามารถทักษะกระบวนการรวม ถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนได้ซึ่งอาจมีวิธีการที่หลากหลาย เช่น การนำเสนอหน้าชั้นเรียนการนำเสนอ ปากเปล่ากับครูผู้สอน การนำเสนอในเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การนำเสนอเป็นรูปเล่มรายงาน การนำเสนอโดยการจัดนิทรรศการ เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน เช่น แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึกพฤติกรรมแบบประเมิน การนำเสนอในรูปแบบต่างๆ ผู้ประเมินสามารถใช้ผู้ประเมินที่หลากหลายได้เช่นกัน ประกอบด้วยผู้เรียนด้วยตัวเอง ครูผู้สอน ครูฝึก ครูนิเทศ ผู้บริหารสถานประกอบการ ลูกค้า ผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

5. ประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน เป็นการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยมุ่งที่จะพัฒนาผู้เรียนมากกว่าการตัดสินได้-ตกดี-เลว แต่จะเน้นการวิจารณ์ผลงานว่ามี “ข้อดีหรือข้อด้อยที่ควรปรับปรุงแก้ไขอะไรบ้าง” ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผลงานให้ก้าวหน้ามากกว่าการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนเพียงอย่างเดียว ซึ่งสามารถประเมินได้ตั้งแต่การเรียนรู้ของผู้เรียน ทักษะการปฏิบัติงานและความรู้สึกนึกคิดหรือเจตคติของผู้เรียนได้

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประกอบด้วย แบบประเมินผลงาน แบบบันทึกการเรียนรู้ แบบสะท้อนคิด (Reflection) แบบสัมภาษณ์ เป็นต้น

ผู้ประเมิน เช่น การประเมินตนเองของผู้เรียนเพื่อตรวจสอบผลงานของตนเองหาข้อบกพร่อง และการปรับปรุงการประเมินของครูเป็นการประเมินชิ้นงานตามเกณฑ์คุณภาพที่กำหนด และการตรวจสอบ แฟ้มสะสมผลงานโดยพิจารณาว่า ผู้เรียนคิดและทำเองหรือไม่กระบวนการมีคุณภาพเพิ่มขึ้นหรือไม่ปฏิบัติได้ จริงหรือไม่มีการจัดการที่มีประสิทธิภาพหรือไม่และเป็นผลต่อการพัฒนาผู้เรียนเพียงใด

6. ประเมินจากการทดสอบ เป็นการประเมินเพื่อหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ ซึ่งเกิดจากการจัดการเรียนรู้หรือไม่เพียงใด โดยใช้เครื่องมือประเมินอย่างหลากหลายเหมาะสมกับระดับพฤติกรรมหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามหลักสูตร และสอดคล้องกับลักษณะของสิ่งที่ประเมิน

เครื่องมือ เช่น แบบทดสอบอัตนัย แบบทดสอบแบบเติมคำ และตอบสั้นๆ แบบทดสอบแบบเลือก ตอบแบบทดสอบแบบถูกผิด และจับคู่ซึ่งเป็นเครื่องมือประเมินที่มีบทบาทมากในการประเมินระดับห้องเรียน สามารถประเมินได้ทั้งองค์ความรู้และความรู้ที่เป็นกระบวนการต่างๆซึ่งคุณภาพของการประเมินขึ้นอยู่กับ คุณภาพของเครื่องมือผลจากการประเมินจะมีคุณค่าเมื่อนำผลมาใช้ประกอบกับการประเมินวิธีอื่นๆ

ผู้ประเมินในการประเมินโดยการทดสอบส่วนใหญ่จะเป็นบทบาทของครูผู้สอน เป็นส่วนใหญ่ซึ่ง อาจจะมีครู ครูฝึก ครูนิเทศ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ผู้บริหารสถานประกอบการลูกค้า ร่วมประเมินด้วยก็ได้

7. ประเมินจากร่องรอยหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เป็นการประเมินจากร่องรอยหลักฐานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถนำมาประกอบการพิจารณาในการตัดสินผลหรือนำมาพัฒนาผู้เรียนได้อย่างยุติธรรมและครอบคลุมมากยิ่งขึ้นเช่น การเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอการส่งแบบฝึกหัดหรือส่งงานตามกำหนดเวลา การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายความสามารถในการแก้ปัญหาการประสานงานการให้ความร่วมมือรวมถึงการแสดงออกของผู้เรียน ในสถานการณ์ต่างๆเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินร่องรอยหลักฐานที่เกี่ยวข้องนี้อาจจะใช้ในลักษณะปลายเปิด ก็ได้ เช่น แบบบันทึกพฤติกรรม แบบสังเกตปลายเปิด แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด เป็นต้น

ผู้ประเมินนอกเหนือจากครูผู้สอนแล้วผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆก็สามารถเป็นผู้ประเมินได้ด้วยเช่นผู้เรียน ด้วยกันเองครูผู้สอน ครูฝึก ครูนิเทศก์ ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานประกอบการลูกค้า เป็นต้น

การวัดและประเมินตามสภาพจริงเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาทวิภาคี อย่างไรก็ตามในการดำเนินการต้องคำนึงถึงหลักการใน

การวัดประเมินผลตามสภาพจริงว่าเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาเป็นเป้าหมายหลัก ดังนั้นการเลือกวิธีการและเครื่องมือในการวัดและประเมิน ต้องมีกระบวนการที่เป็นระบบและถูกต้องเที่ยงตรงกับสิ่งที่ต้องการวัดตามเป้าหมายของหลักสูตร

กระบวนการขั้นตอนการวัดและประเมินผลการจัดอาชีวศึกษาทวิภาคี

การวัดและประเมินผลการจัดอาชีวศึกษาทวิภาคี เป็นการประเมินความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ในทุกด้านตามที่หลักสูตรกำหนดโดยมีลักษณะของการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงจึงต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556, น.125)

1. วิเคราะห์หลักสูตร เพื่อกำหนดหน่วยการจัดการเรียนรู้
2. วิเคราะห์การเรียนรู้กำหนด จุดประสงค์การเรียนรู้ คุณลักษณะหรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ในด้านความรู้ การปฏิบัติงาน ทักษะกระบวนการ บุคลิกภาพ เจตคติ เป็นต้น
3. กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ ตัวบ่งชี้ ของคุณลักษณะที่ต้องการวัดหรือสิ่งที่ต้องการวัด
4. กำหนดวิธีการ เครื่องมือที่จะใช้ในการวัดและกำหนดผู้ที่จะวัดและประเมินผล
5. กำหนดเกณฑ์ การให้คะแนน (Rubric) และเกณฑ์การตัดสิน
6. ดำเนินการวัดและประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษาทวิภาคีตามสภาพจริง
7. ผลการวัดและประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษาทวิภาคีตามสภาพ ในด้านความรู้ การปฏิบัติงาน ทักษะกระบวนการ บุคลิกภาพ เจตคติ เป็นต้น

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

สุดคนึง แก้ววี (2562, น.170) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพชาณุวรลักษบุรี พบว่า

1. สภาพปัจจุบันการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพชาณุวรลักษบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศติดตาม และด้านการวัดและประเมินผล ส่วนด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

2. พัฒนาแนวทางการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของวิทยาลัยการอาชีพพานพร้าวบุรี โดยใช้ทฤษฎีเชิงระบบ ซึ่งมีการวิจัยผลเป็นระยะตลอดช่วงการวิจัยทั้งทางด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต พบว่า ภาพรวมมีระดับความคิดเห็นในแนวทางการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าการให้ความสำคัญในปัจจัยบริบทนั้น สามารถส่งผลให้แนวทางการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีแนวโน้มสัมฤทธิ์ผลมาก

สุระชัย ลาพิมพ์ (2562, น.170) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า

1. สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คุณภาพการบริหารจัดการ คุณภาพการจัดการเรียนการสอน คุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ และคุณภาพผู้เรียนหรือผู้สำเร็จการศึกษา ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คุณภาพการบริหารจัดการ คุณภาพการจัดการเรียนการสอน คุณภาพผู้เรียนหรือผู้สำเร็จการศึกษา และคุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ผลค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง และลำดับความต้องการจำเป็น พบว่า องค์ประกอบการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศของอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรธานี เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ คุณภาพผู้เรียนหรือผู้สำเร็จการศึกษา คุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ คุณภาพการบริหารจัดการ และคุณภาพการจัดการเรียนการสอน เป็นลำดับสุดท้าย

2. การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

2.1 ด้านคุณภาพผู้เรียนหรือผู้สำเร็จการศึกษา มีการคัดเลือกผู้เรียนร่วมกับสถานประกอบการ และมีการพัฒนาระบบ การบริหารจัดการเกี่ยวกับหลักสูตร ประกอบด้วย 7 แนวทาง

2.2 ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน จัดทำแผนการเรียน นิเทศ ติดตาม นักศึกษา และกำหนดแนวทางการประเมินผู้เรียน ประกอบด้วย 10 แนวทาง

2.3 ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้ครอบคลุมทุกด้าน ประกอบด้วย 10 แนวทาง

2.4 ด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 9 แนวทาง

สหชาติ สุตเรื่อง (2562, น.1684) ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของผู้บริหารกับคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพัทลุง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า

1. การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของผู้บริหาร อาชีวศึกษาจังหวัดพัทลุง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการนิเทศ ด้านการจัดการฝึกอาชีพ ด้านการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล และด้านการจัดหลักสูตร ตามลำดับ

2. คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดพัทลุง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านสมรรถนะวิชาชีพ และด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของผู้บริหารกับคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพัทลุง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีความสัมพันธ์สหสัมพันธ์โดยภาพรวมเท่ากับ .741 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า คู่ที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของผู้บริหาร ด้านการจัดการฝึกอาชีพกับคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา ด้านสมรรถนะวิชาชีพ มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยภาพรวม เท่ากับ .716 และคู่ที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของผู้บริหาร ด้านการจัดหลักสูตรกับคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยภาพรวม เท่ากับ .551

เบญจวรรณ ศรีคำนวล (2560, น.2535) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา ในจังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า

1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสถานศึกษาในจังหวัดลำปาง สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจัยด้านสถานประกอบการ ปัจจัยด้านชุมชน ปัจจัยด้านผู้บริหาร และปัจจัยด้านครูผู้สอน ตามลำดับ

2. ระดับความสำเร็จในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในจังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจาก

มากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสมรรถนะวิชาชีพ รองลงมาคือ ด้านสมรรถนะหลัก และสมรรถนะทั่วไป และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามลำดับ

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถานศึกษาในจังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ปัจจัยด้านชุมชน และปัจจัยด้านสถานประกอบการ มีประสิทธิภาพในการทำนาย ร้อยละ 47.50

ประกาศพรณ ปวีรพรณ (2559, น.327) ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการพัฒนาการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พบว่า การอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการจัดการศึกษาเพื่อผลิตแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน หัวใจสำคัญของการจัดการระบบทวิภาคี คือ ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ซึ่งพบว่า รูปแบบประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ คุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษา การเรียนการสอน ครูผู้สอน ความร่วมมือ การสนับสนุนของรัฐบาล มาตรฐานการอาชีวศึกษา และการบริหารจัดการ ทุกองค์ประกอบส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และการพัฒนาการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งจำแนกเป็น 4 แนวทางหลัก ได้แก่ การบริหารจัดการระบบทวิภาคี ความร่วมมือ การจัดการเรียนการสอน และคุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา

ธานินทร์ ศรีชมภู (2557, น.120) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า

1. การบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จ

2. รูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบที่เป็นกลไกการขับเคลื่อนให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่

2.1 คณะกรรมการบริหารงานระบบทวิภาคีในสถานศึกษา ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย คือ คณะกรรมการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 7 หน้าที่

2.2 ขอบข่ายงานการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 8 ภารกิจ

2.3 กระบวนการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การนำหรือการสั่งการ การลงมือปฏิบัติ การควบคุมตรวจสอบและประเมิน และการปรับปรุงและพัฒนา

2.4 สมรรถนะทางวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 3
สมรรถนะ

2.5 ปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

3. การประเมินรูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ใน
ระดับมากและมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

จินตนา รามชมรัตน์ (2558, น.149) ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษา
ระบบทวิภาคีในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า

1. องค์ประกอบของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า มีจำนวน 5 องค์ประกอบ และตัวแปรในทุก
องค์ประกอบมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.510-0.837 ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การมีส่วนร่วมใน
การบริหารจัดการศึกษาระบบทวิภาคี มีตัวแปรจำนวน 32 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 การกระจาย
อำนาจการบริหารและการจัดการเรียนการสอน มีตัวแปรจำนวน 27 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3 การ
พัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีตัวแปรจำนวน 19 ตัวแปร
องค์ประกอบที่ 4 การจัดหลักสูตรตามมาตรฐานวิชาชีพและตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน
มี ตัวแปรจำนวน 9 ตัวแปร และองค์ประกอบที่ 5 การบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล มีตัว
แปรจำนวน 3 ตัวแปร

2. รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมสำหรับวิทยาลัย
อาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ
การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาระบบทวิภาคี การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการ
เรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี การจัด
หลักสูตรตามมาตรฐาน วิชาชีพและตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และการบริหารจัดการ
การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

ประภาส เกตุไทย (2556, น.149) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหาร
การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในวิทยาลัยเทคนิคภาคเหนือตอนล่าง พบว่า สภาพการบริหารการ
จัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ปฏิบัติมาก ได้แก่ ด้านการวางแผน เช่น มีการกำหนดรายละเอียด
แผนงาน ด้านการจัดสรรทรัพยากรและอุปกรณ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม และด้านการ
นำมีการบริหารงานบุคลากร ด้านการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีได้อย่างเหมาะสม ทำให้มีบุคลากรที่
มีศักยภาพในการดำเนินงาน ส่วนปัญหาการบริหารการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พบว่า ปัญหา
เกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแก่บุคคล ครอบครัวยุวมชน สถาน
ประกอบการ และสถาบันอื่น ด้านการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ด้านครูผู้สอน ด้านสังคม

ด้านบริหาร ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง และด้านวัสดุ อุปกรณ์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

พิศณุ ทองเลิศ (2556, น.216) ทำการวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า สภาพการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก นวัตกรรมการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พบว่า มีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ คือ การบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระบบการดำเนินงาน อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี นโยบายการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การวัดและประเมินผลหลักสูตร และคุณลักษณะผู้เรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกันว่านวัตกรรมการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีความถูกต้อง ครอบคลุม เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์

จักรพันธ์ สุว่างวิทย์ (2555, น.74) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในจังหวัดลำปางประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม พบว่า การดำเนินงานในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก หากพิจารณารายด้านตามค่าเฉลี่ยโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการเรียนการสอน ด้านวัดและประเมินผล และการจัดหลักสูตร ตามลำดับ ส่วนด้านปัญหาคือ เวลาเข้าเรียนกับเวลาทำงานตรงกัน ตารางเรียนไม่เหมาะสมกับการฝึกงาน ไม่ตรงกับสาขาที่เรียน และอาจารย์ไม่ไปนิเทศ แนวทางการแก้ไข ได้แก่ ปรับเวลาเรียนให้เหมาะสมกับหลักสูตร การฝึกงานให้ตรงกับสาขาที่เรียน และอาจารย์ควรไปนิเทศอย่างต่อเนื่อง

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Schultz (2011) ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการของผู้เข้าฝึกงานของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีสถานภาพของการเรียนรู้เทคนิคต่าง ๆ และการใช้เทคโนโลยีระดับสูงในชุมชน พบว่า การฝึกปฏิบัติงานในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนียุคของการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีมีส่วนช่วยเป็นอย่างมากในการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ประมาณร้อยละ 70 ที่มีผู้สำเร็จการศึกษาด้านอาชีวศึกษาตามที่กำหนดให้ด้วยการจัด 2 ระบบ คือ การฝึกงานนอกเวลา และการทำงานนอกเวลา การทำงานร่วมกันมี 3 ระดับ คือ เป็นรายบุคคล (เพื่อตนเอง) ตามแนวทางการศึกษาและตามนโยบายของรัฐ และระดับเพื่อสังคมส่วนรวม การฝึกปฏิบัติงานเป็นแนวทางนำไปสู่ความรู้และทักษะจากผู้สูงอายุไปสู่คนรุ่นหนุ่มสาว อันเป็นรูปแบบดั้งเดิมทางการศึกษา ตั้งแต่ศตวรรษที่ 12 เป็นต้นมา ในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีใช้ระยะเวลาการฝึกงานเพื่อความชำนาญ ถึง 1 ปีเต็ม และคงยึดเป็นหลักการมาจนกระทั่งทุกวันนี้ เพื่อรองรับเทคโนโลยีระดับสูง และเพื่อผลิต คนออกมารับใช้สังคมชุมชนได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นการฝึกคนให้มีทักษะในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีนั้นยังทำให้พวกเขาเป็นผู้ฝึกงาน มีส่วนร่วมในคณะกรรมการระดับท้องถิ่นในด้านแรงงานอีกด้วย

Fossum (2013) ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อพัฒนารูปแบบนโยบาย: กรณีศึกษาการฝึกปฏิบัติงานของคนหนุ่มสาว พบว่า การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีใน

ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มีการผสมผสานกันระหว่างพื้นฐานของงานและพื้นฐานของโรงเรียนเข้าไว้ด้วยกันในโปรแกรม ซึ่งได้รับความสนใจจากนักการศึกษาของสหรัฐอเมริกาและนำมาใช้ในสหรัฐอเมริกา เช่นใน มินนิโซตา (Minnesota) โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบของการฝึกปฏิบัติงานของคนหนุ่มสาวในปี ค.ศ. 1994 อย่างไรก็ตามโครงการจากโรงเรียนไปสู่บ้านตามแนวคิดของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีนั้น เมื่อนำมาใช้ในสหรัฐอเมริกาแล้วยังคงมีปัญหาเรื่องเงินงบประมาณอยู่บ้าง การฝึกปฏิบัติงานของคนหนุ่มสาวในมินนิโซตา (Minnesota) มี 3 โปรแกรม คือ โปรแกรมการฝึกงานในโรงงานอุตสาหกรรมหนัก โปรแกรมการฝึกงานในท้องถิ่นย่อยในเมือง และ โปรแกรมการฝึกงานด้านสุขภาพอนามัย และโดยสรุปการฝึกปฏิบัติงานของคนหนุ่มสาวมี 3 ประเด็นคือเพื่อเป็นการพัฒนาคน ทักษะ และวิชาชีพ เพื่อเป็นการพัฒนาชุมชน สังคม และมลรัฐ และเพื่อเป็นการสร้างให้เกิดความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือระหว่างภาครัฐ และเอกชนในการศึกษาระบบทวิภาคีของมลรัฐมินนิโซตา (Minnesota)

Shuler (2013) ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินการและแนวคิดในการรื้อฟื้นเรื่องการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นใน 3 มลรัฐ พบว่า การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีได้มีการรื้อฟื้นขึ้นอีกครั้งในปี ค.ศ. 1964 ด้วยพระราชบัญญัติ Civil Rights Act โดยมี เคนเนต อัดัม (Kenneth Adams) มาให้การสนับสนุนในเรื่องนี้ การจัดการศึกษาระบบทวิภาคียัง มุ่งเน้นในเรื่องของความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการให้การศึกษาทั้งคนผิวดำและคนผิวขาวในสหรัฐอเมริกาอีกด้วย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิด การวิจัย เรื่อง การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดการฝึกอาชีพ และการวัดผลประเมินผล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นวิจัยเชิงผสมวิธี (Mixed Method) โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
  3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
  4. การวิเคราะห์ข้อมูล
- มีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ที่เปิดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี มี 4 วิทยาลัย คือ วิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต วิทยาลัยสารพัดช่างภูเก็ต และวิทยาลัยเทคนิคกลาง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวนรวมทั้งสิ้น 956 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) มี 4 วิทยาลัย คือ วิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต วิทยาลัยสารพัดช่างภูเก็ต และวิทยาลัยเทคนิคกลาง จำนวน 292 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 14 คน ผู้บริหารสถานประกอบการ 195 คน ครูผู้สอน 27 คน และครูฝึกในสถานประกอบการ 56 คน คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973, น.285) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ .05 และใช้วิธีการเทียบสัดส่วน ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งของบุคลากรสถานศึกษา
สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต

ตำแหน่งบุคลากรอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. ผู้บริหาร	15	14
2. ผู้บริหารสถานประกอบการ	662	195
3. ครูผู้สอน	91	27
4. ครูฝึกในสถานประกอบการ	188	56
รวม	956	292

1.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้
ทฤษฎีไม่ใช่ความน่าจะเป็น (Nonprobability sampling) ด้วยการเลือกแบบเจาะจง
(Purposive sampling) โดยเลือกสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลดีเด่นและสถานประกอบการที่ได้รับรางวัล
จากสภาอุตสาหกรรมจังหวัด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครูผู้สอน จำนวน 4 คน และ
ผู้บริหารสถานประกอบการ จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้
จัดทำขึ้นจากกรอบแนวคิดที่ได้ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมมาจากหนังสือ วิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่
เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คำถามใช้มาตราวัดแบบ
Nominal Scale ชนิดเลือกตอบ (Check-list) ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการ
จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ประกอบด้วย 4 ด้าน
ดังนี้ 1) การจัดการหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การจัดการฝึกอาชีพ และ 4) การวัดผล
ประเมินผล แบบสอบถามชนิดเลือกตอบ(Check-list) โดยคำถามใช้แบบมาตราประมาณค่า (Rating
scale) แต่ละคำถามมีคำตอบให้เลือกตามลำดับความคิดเห็น 5 ระดับ มีความหมายดังนี้

- ระดับ 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด
- ระดับ 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย
- ระดับ 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง
- ระดับ 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก
- ระดับ 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

2.1.2 แบบสัมภาษณ์ ใช้เก็บข้อมูลผู้ให้ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น ได้แก่ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ตำแหน่ง ชื่อสถานศึกษา ขนาดสถานศึกษา และวันเดือนปีที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ใน 4 ด้าน ได้แก่ การจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดการฝึกอาชีพ และการวัดผลประเมินผล

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียดการสร้างและหาประสิทธิภาพ ดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือใกล้เคียงกันกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการเลือกตัวแปรออกมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา และกำหนดประเด็นเพื่อสร้างแบบสอบถาม

2.2.2 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

2.2.3 กำหนดขอบข่ายของข้อคำถามตามที่ตั้งแคะระห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษากรอบแนวคิดตัวแปรตามแนวปฏิบัติการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556, น.3) ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) การจัดการหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การจัดการฝึกอาชีพ และ 4) การวัดผลประเมินผล

2.2.4 สร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) การจัดการหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การจัดการฝึกอาชีพ และ 4) การวัดผลประเมินผล

2.2.5 นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของคำถาม และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2.2.6 นำแบบสอบถามที่แก้ไขเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน (ภาคผนวก ก) กำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ คือ เป็นผู้ซึ่งมีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์บริหารองค์การมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปีตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ได้ค่า IOC (Index of item objective congruence) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 (ภาคผนวก ข)

2.2.7 นำแบบสอบถามไปทดลอง (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานประกอบการ ครูผู้สอน และครูฝึกในสถานประกอบการของสถานศึกษาในจังหวัดพังงา ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990 อ้างถึงใน ไพศาล วรคำ, 2556, น.288) โดยรวมได้ค่าความเชื่อมั่น .947 (ภาคผนวก ข)

2.2.8 จัดพิมพ์แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 292 คน ดังนี้

3.1.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาสถานศึกษาในจังหวัดภูเก็ต ที่เปิดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี จำนวน 4 วิทยาลัย คือ วิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต วิทยาลัยสารพัดช่างภูเก็ต และวิทยาลัยเทคนิคกลาง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.1.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบออนไลน์ โดยให้ google form เนื่องจากเกิดโรคระบาดโควิด 19

3.1.3 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนและเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 100

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ มีดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยกำหนดวันนัดหมายผู้ให้ข้อมูล จำนวน 10 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครูผู้สอน จำนวน 4 คน และเจ้าของประกอบการ จำนวน 2 คน

3.2.2 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ รายบุคคล

3.2.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่จัดบันทึกและข้อมูลที่บันทึกด้วยเทปบันทึกเสียงที่ถูกถอดออกมาเป็นบทสนทนา มาสังเคราะห์เนื้อหา ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องในการตอบ

4.2 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการการวิจัย ดังนี้

4.3.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) แสดงผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตาราง ประกอบด้วยเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน สถิติที่ใช้คือ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4.3.2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการจัดการหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดการฝึกอาชีพ และ 4) ด้านการวัดผลประเมินผล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) แสดงผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบ คำอธิบายเชิงเหตุผลเป็นรายด้านและรายข้อ สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแปรความหมายตามเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น.121)

ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
4.50–5.00	ความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระดับมากที่สุด
3.50–4.49	ความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระดับมาก
2.50–3.49	ความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระดับปานกลาง
1.50–2.49	ความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระดับน้อย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต โดยภาพรวม รายด้าน และรายข้อ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต จำแนกตามตำแหน่ง

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ และค่าร้อยละ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

ลำดับที่		จำนวน	ร้อยละ
1	เพศ		
	1.1 ชาย มีจำนวน	145	49.66
	1.2 หญิง มีจำนวน	147	50.34
	รวม	292	100.00

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลำดับที่		จำนวน	ร้อยละ
2	ตำแหน่ง		
2.1	ผู้บริหารสถานศึกษา มีจำนวน	14	4.79
2.2	เจ้าของสถานประกอบการ มีจำนวน	195	66.78
2.3	ครูผู้สอน มีจำนวน	27	9.25
2.4	ครูฝึกในสถานประกอบการ มีจำนวน	56	19.18
	รวม	292	100.00
3	ประสบการณ์การทำงาน		
3.1	ต่ำกว่า 5 ปี มีจำนวน	32	10.96
3.2	5 – 10 ปี มีจำนวน	59	20.21
3.3	11- 15 ปี มีจำนวน	99	33.90
3.4	มากกว่า 15 ปีขึ้นไป มีจำนวน	102	34.93
	รวม	292	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่าผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 50.34 มีตำแหน่งเจ้าของสถานประกอบการ ร้อยละ 66.78 และมีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 34.93

2. ผลการวิเคราะห์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต

การวิเคราะห์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต โดยภาพรวม รายด้าน และรายข้อ ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดการหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การจัดการฝึกอาชีพ และ 4) การวัดผลประเมินผล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังตารางที่ 4.2-4.5

ตารางที่ 4.2 การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของ
สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ในภาพรวม

การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการจัดการหลักสูตร	4.09	0.60	มาก
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.07	0.50	มาก
3. ด้านการจัดการฝึกอาชีพ	4.05	0.54	มาก
4. ด้านการวัดผลประเมินผล	4.01	0.61	มาก
รวม	4.06	0.49	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D.=0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการหลักสูตร ($\bar{X} = 4.09$, S.D.=0.60) ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.07$, S.D.=0.50) ด้านการจัดการฝึกอาชีพ ($\bar{X} = 4.04$, S.D.=0.54) และด้านการวัดผลประเมินผล ($\bar{X} = 4.01$, S.D.=0.61)

ตารางที่ 4.3 การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา
สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ด้านการจัดการหลักสูตร

ด้านการจัดการหลักสูตร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การจัดทำหลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ร่วมกันกับสถานประกอบการสอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิ อาชีวศึกษาแห่งชาติ	4.27	0.73	มาก
2. การจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรความร่วมมือในการ จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีชัดเจน เหมาะสม	4.23	0.74	มาก
3. การปรับโครงสร้างหลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคีสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและ ตลาดแรงงาน	4.10	0.83	มาก
4. การประชุมเพื่อวางแผนนำหลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีไปใช้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถาน ประกอบการทุกภาคเรียนอย่างน้อย 1 ครั้ง	4.05	0.86	มาก
5. การกำหนดนโยบายในการนำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้อง กับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก	3.93	0.80	มาก
6. การกำหนดคุณสมบัติของผู้เรียนเหมาะสมตามหลักสูตร การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	4.21	0.84	มาก
7. การประชุม/อบรมให้ครู ผู้ที่เกี่ยวข้องศึกษาและทำความเข้าใจ หลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีก่อน นำไปใช้	4.02	0.85	มาก
8. การเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณา เลือกแบบเรียนหรือหนังสือประกอบการเรียนให้สอดคล้อง กับหลักสูตร	4.17	0.72	มาก
9. การกำหนดชั่วโมงการฝึกปฏิบัติเหมาะสมกับสาขาวิชาที่ เรียนในหลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	3.99	0.78	มาก
10. ผู้เรียนสำเร็จตามหลักสูตรสามารถปฏิบัติงานในสาขาวิชาที่ ฝึกอาชีพได้ทันที	3.95	0.71	มาก
รวม	4.09	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ด้านการจัดการหลักสูตร โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.09$, S.D.=0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดทำหลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีร่วมกันกับสถานประกอบการสอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.27$, S.D.=0.73) และการกำหนดนโยบายในการนำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.93$, S.D.=0.80)

ตารางที่ 4.4 การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ด้านการจัดการเรียนการสอน

ด้านการจัดการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การประชุมวางแผนการเรียน แผนการฝึกอาชีพ และแผนการนิเทศร่วมกับสถานประกอบการตลอดหลักสูตรระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ	4.03	0.66	มาก
2. ครูทุกคนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร	3.98	0.65	มาก
3. ครูมีส่วนร่วมพิจารณาขอบเขตของกฎระเบียบ และแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน	4.01	0.72	มาก
4. ครูจัดการเรียนการสอนในวิชาพื้นฐานสอดคล้องและนำมาใช้ในการฝึกอาชีพ ได้จริงในสถานประกอบการ	4.11	0.72	มาก
5. ครูมีวิธีการเรียนการสอนจัดรูปแบบการฝึกอาชีพ และนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการฝึกอาชีพ	4.12	0.69	มาก
6. ครูได้รับการพัฒนาวิชาชีพที่สอนไม่น้อยกว่า 80 /คน/ปี การศึกษา จากสถานประกอบการที่ร่วมจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	4.13	0.72	มาก
7. การสนับสนุนวัสดุ ครุภัณฑ์ พื้นที่ และอุปกรณ์การศึกษา ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการอย่างเพียงพอ	4.10	0.69	มาก
8. การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีของสถานศึกษาและสถานประกอบการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.99	0.69	มาก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ด้านการจัดการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
9. การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริม สนับสนุนการ สร้างนวัตกรรม การจัดทำโครงการหรือโครงการวิชาชีพที่ เป็นระบบสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพและ มาตรฐานสมรรถนะ	4.07	0.69	มาก
10. การมีผู้ประสบการณ์ มีความชำนาญ และมีความเชี่ยวชาญ ด้านวิชาชีพมาถ่ายทอดทักษะประสบการณ์และความรู้แก่ ผู้สอน ไม่น้อยกว่าสองครั้งต่อสาขาวิชาต่อภาคเรียน	4.15	0.67	มาก
รวม	4.07	0.50	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการ
อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ด้านการจัดการเรียนการสอน
โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D.= 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีผู้
ประสบการณ์ มีความชำนาญ และมีความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพมาถ่ายทอดทักษะประสบการณ์และ
ความรู้แก่ผู้สอน ไม่น้อยกว่าสองครั้งต่อสาขาวิชาต่อภาคเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.15$, S.D.=
0.67) และครูทุกคนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.98$,
S.D. = 0.65)

ตารางที่ 4.5 การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา
สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ด้านการจัดการฝึกอาชีพ

ด้านการจัดการฝึกอาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การส่งเสริมให้สถานประกอบการกำหนดเนื้อหาและจัดทำแผนการจัดการฝึกอาชีพ เพื่อฝึกอาชีพนักศึกษาาระบบทวิภาคี	3.99	0.82	มาก
2. สถานประกอบการจัดลักษณะงานที่ฝึกอาชีพให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในสาขาวิชาที่ผู้เรียนกำลังศึกษา	4.05	0.76	มาก
3. การจัดเรียงลำดับความเหมาะสมของลำดับรายวิชาที่ลงทะเบียนเพื่อการฝึกอาชีพในแต่ละภาคการศึกษา	3.98	0.79	มาก
4. การจัดรายวิชาในการจัดการฝึกอาชีพมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับวิชาชีพพื้นฐาน	4.00	0.66	มาก
5. การจัดเนื้อหาแผนการจัดการฝึกอาชีพส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนตามความถนัดและความสนใจ	4.01	0.86	มาก
6. การเตรียมความพร้อมผู้เรียนก่อนการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ	4.12	0.85	มาก
7. การจัดการฝึกอาชีพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในสาขาวิชาที่ผู้เรียนกำลังศึกษา	4.07	0.86	มาก
8. สถานประกอบการคัดเลือกบุคลากรที่ทำหน้าที่ครูฝึกอย่างเหมาะสม	4.09	0.76	มาก
9. สถานประกอบการมีอุปกรณ์/เครื่องมือที่ทันสมัยต่อการจัดการฝึกอาชีพ	4.08	0.67	มาก
10. สถานประกอบการให้คำปรึกษา ชี้แนะ แก้ไขปัญหาแก่ผู้เรียน	4.07	0.66	มาก
รวม	4.05	0.54	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ด้านการจัดการฝึกอาชีพ โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D.= 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การเตรียมความพร้อมผู้เรียนก่อนการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.12$, S.D.= 0.85)

และการจัดเรียงลำดับความเหมาะสมของลำดับรายวิชาที่ลงทะเบียนเพื่อการฝึกอาชีพในแต่ละภาคการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.98$, S.D.= 0.79)

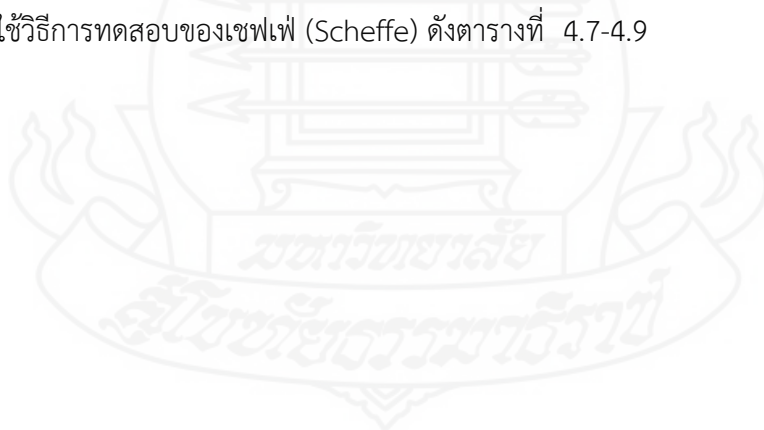
ตารางที่ 4.6 การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีขอสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ด้านการวัดผลประเมินผล

ด้านการวัดผลประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การวางแผนกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผลการเรียนและการฝึกงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ	4.01	0.76	มาก
2. การกำกับ ติดตาม และประเมินผลการฝึกอาชีพร่วมกับสถานประกอบการอย่างเป็นระบบอย่างน้อย 3 ครั้ง/ภาคการศึกษา	3.94	0.80	มาก
3. ครูนิเทศก์และครูฝึกร่วมกันประเมินผลการเรียน เมื่อสิ้นสุดการเรียนและฝึกปฏิบัติ ในแต่ละรายวิชาตามแผนที่กำหนดไว้	4.07	0.75	มาก
4. การมีคู่มือส่งเสริมบุคลากรให้เข้าใจในกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดและประเมินผลการศึกษา	4.08	0.75	มาก
5. การส่งเสริมให้มีวิธีการ/เครื่องมือ ที่ใช้ในการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย เช่น แบบบันทึก แบบสังเกต แฟ้มสะสมงาน ฯลฯ	3.95	0.81	มาก
6. การส่งเสริมให้มีวิธีการและประเมินผลตามสภาพจริงของสถานประกอบการ	3.93	0.78	มาก
7. การติดตามความก้าวหน้าและผลการประเมินงาน เป็นระยะ ๆ ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ	4.05	0.75	มาก
8. การจัดทำให้มีการทดสอบมาตรฐานฝีมือของผู้เรียน	4.06	0.69	มาก
9. การนำผลการปรับปรุงการดำเนินงานมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4.03	0.76	มาก
10. การติดตามผลการนำการปรับปรุงแก้ไขมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน	3.99	0.81	มาก
รวม	4.01	0.61	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ด้านการวัดผลประเมินผล โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D.= 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีคู่มือส่งเสริมบุคลากรให้เข้าใจในกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดและประเมินผลการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.08$, S.D.= 0.75) และการส่งเสริมให้มีวิธีการและประเมินผลตามสภาพจริงของสถานประกอบการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.93$, S.D.= 0.78)

3. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต จำแนกตามตำแหน่ง

การเปรียบเทียบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดการฝึกอาชีพ และ 4) ด้านการวัดผลประเมินผล โดยจำแนกตามตำแหน่ง วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variances) แบบจำแนกทางเดียว (One-way ANOVA) ใช้เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม และหากพบความแตกต่างทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ้ (Scheffe) ดังตารางที่ 4.7-4.9

ตารางที่ 4.7 การเปรียบเทียบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
ของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต จำแนกตามตำแหน่ง

การบริหารเครือข่าย ความร่วมมือในการ จัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี	ตำแหน่ง									
	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		ผู้บริหารสถาน ประกอบการ		ครูฝึกในสถาน ประกอบการ		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านการจัดการ หลักสูตร	4.01	0.62	4.42	0.48	4.06	0.58	4.06	0.67	4.09	0.60
2. ด้านการจัดการเรียน การสอน	4.13	0.32	4.33	0.35	4.07	0.47	3.94	0.61	4.07	0.49
3. ด้านการจัดการฝึก อาชีพ	4.25	0.27	4.34	0.34	4.00	0.55	4.01	0.60	4.05	0.54
4. ด้านการวัดผล ประเมินผล	4.05	0.43	4.27	0.45	4.01	0.60	3.86	0.71	4.01	0.61
รวม	4.11	0.36	4.34	0.34	4.04	0.47	3.97	0.59	4.06	0.49

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและทุกรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D.= 0.49) เมื่อพิจารณาตามตำแหน่ง พบว่า ตำแหน่งครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.34$, S.D.= 0.34) และตำแหน่งครูฝึกในสถานประกอบการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.97$, S.D.= 0.59) และเมื่อพิจารณาตามตำแหน่งในแต่ละด้านพบว่า ตำแหน่งผู้บริหาร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D.= 0.36) โดยด้านการจัดการฝึกอาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.25$, S.D.= 0.27) และด้านการจัดการหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.01$, S.D.= 0.62) ตำแหน่งครูผู้สอน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D.= 0.34) โดยด้านการจัดการหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.42$, S.D.= 0.48) และด้านการวัดผลประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.27$, S.D.= 0.45) ตำแหน่งผู้บริหารสถานประกอบการ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D.= 0.47) โดยด้านด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.07$, S.D.= 0.47) และด้านการจัดการฝึกอาชีพ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.00$, S.D.= 0.55) และตำแหน่งครูในสถานประกอบการ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D.= 0.59) โดยด้านการ

จัดการหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.06, S.D. = 0.67$) และด้านการวัดผลประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.86, S.D. = 0.71$)

ตารางที่ 4.8 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต จำแนกตามตำแหน่ง

การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต	แหล่งความแปรปรวน	SS.	df	MS.	F	P.
1. ด้านการจัดการหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	3.257	3	1.086	3.111	.027*
	ภายในกลุ่ม	100.481	288	.349		
	รวม	103.738	291			
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2.877	3	.959	4.086	.007*
	ภายในกลุ่ม	67.593	288	.235		
	รวม	70.470	291			
3. ด้านการจัดการฝึกอาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	3.372	3	1.124	3.950	.009*
	ภายในกลุ่ม	81.955	288	.285		
	รวม	85.327	291			
4. ด้านการวัดผลประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	3.105	3	1.035	2.831	.039*
	ภายในกลุ่ม	105.265	288	.366		
	รวม	108.369	291			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2.744	3	.915	3.991	.008*
	ภายในกลุ่ม	65.993	288	.229		
	รวม	68.737	291			

*p < .05

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต จำแนกตามตำแหน่งต่างกัน พบว่า โดยรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า ด้านการจัดการหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดการฝึกอาชีพ และด้านการวัดผลประเมินผล มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ (Post Hoc Multiple Comparisons) แบบ Scheffe ดังตารางที่ 4.9

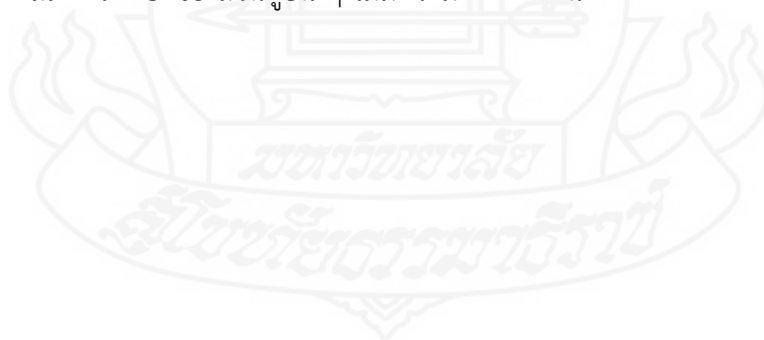
ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ที่มีตำแหน่งต่างกัน

การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	$\bar{X}$	ผู้บริหาร ๑	ครูผู้สอน	ผู้บริหาร สถานฯ	ครูฝึก ๑
ด้านการจัดการหลักสูตร					
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.01	-	-0.41	-0.05	0.00
ครูผู้สอน	4.42	-	-	0.36*	0.36
ผู้บริหารสถานประกอบการ	4.06	-	-	-	0.00
ครูฝึกในสถานประกอบการ	4.06	-	-	-	-
ด้านการจัดการเรียนการสอน					
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.13	-	-0.20	0.06	0.19
ครูผู้สอน	4.33	-	-	0.26	0.39*
ผู้บริหารสถานประกอบการ	4.07	-	-	-	0.13
ครูฝึกในสถานประกอบการ	3.94	-	-	-	-
ด้านการจัดการฝึกอาชีพ					
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.25	-	-0.09	0.25	0.24
ครูผู้สอน	4.34	-	-	0.34*	0.33
ผู้บริหารสถานประกอบการ	4.00	-	-	-	-0.01
ครูฝึกในสถานประกอบการ	4.01	-	-	-	-
ด้านการวัดผลประเมินผล					
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.05	-	-0.22	0.04	0.19
ครูผู้สอน	4.27	-	-	0.26	0.41*
ผู้บริหารสถานประกอบการ	4.01	-	-	-	0.15
ครูฝึกในสถานประกอบการ	3.86	-	-	-	-

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

การบริหารเครือข่ายความร่วมมือใน การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	$\bar{X}$	ผู้บริหาร ๑	ครูผู้สอน	ผู้บริหาร สถานฯ	ครูฝึก ๑
โดยรวม					
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.11	-	-0.23	0.07	0.14
ครูผู้สอน	4.34	-	-	0.30*	0.37*
ผู้บริหารสถานประกอบการ	4.04	-	-	-	0.07
ครูฝึกในสถานประกอบการ	3.97	-	-	-	-

จากตารางที่ 4.9 พบว่า โดยรวมครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแตกต่างกับเจ้าของสถานประกอบการและครูฝึกในสถานประกอบการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดการหลักสูตร และด้านการจัดการฝึกอาชีพ ครูผู้สอนกับผู้บริหารสถานประกอบการมีความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล ครูผู้สอนกับครูฝึกในสถานประกอบการมีความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต

การวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นการสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล จำนวน 10 คน ดังนี้

1. ด้านการจัดการหลักสูตร

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
1. หลักสูตรการเรียนการสอนไม่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการและไม่ตรงกับสมรรถนะที่เรียนในสถานประกอบการ และไม่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน	1.1 สถานศึกษาและสถานประกอบการ มีการร่วมจัดทำหลักสูตรและแผนการเรียน ตามความต้องการของสถานประกอบการ โดยงานหลักสูตรและการสอน เชิญสถานประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมมือ กันจัดทำแผนการเรียนสมรรถนะ 1.2 ครูฝึกประจำสถานประกอบการ ร่วมกับครูนิเทศแต่ละสาขาวิชา 1.3 งานหลักสูตรและการสอน ควบคุมดูแลการจัดการเรียนการสอนให้จำนวนหน่วยกิต ครบถ้วนตามโครงสร้างหลักสูตร
2. ขาดความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ	2.1 ควรมีการให้คำแนะนำ คำปรึกษาแก่ผู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ 2.2 สถานศึกษาควรสร้างความตระหนัก ให้แก่สถานประกอบการเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดหลักสูตรร่วมกัน

---

 2. ด้านการจัดการเรียนการสอน

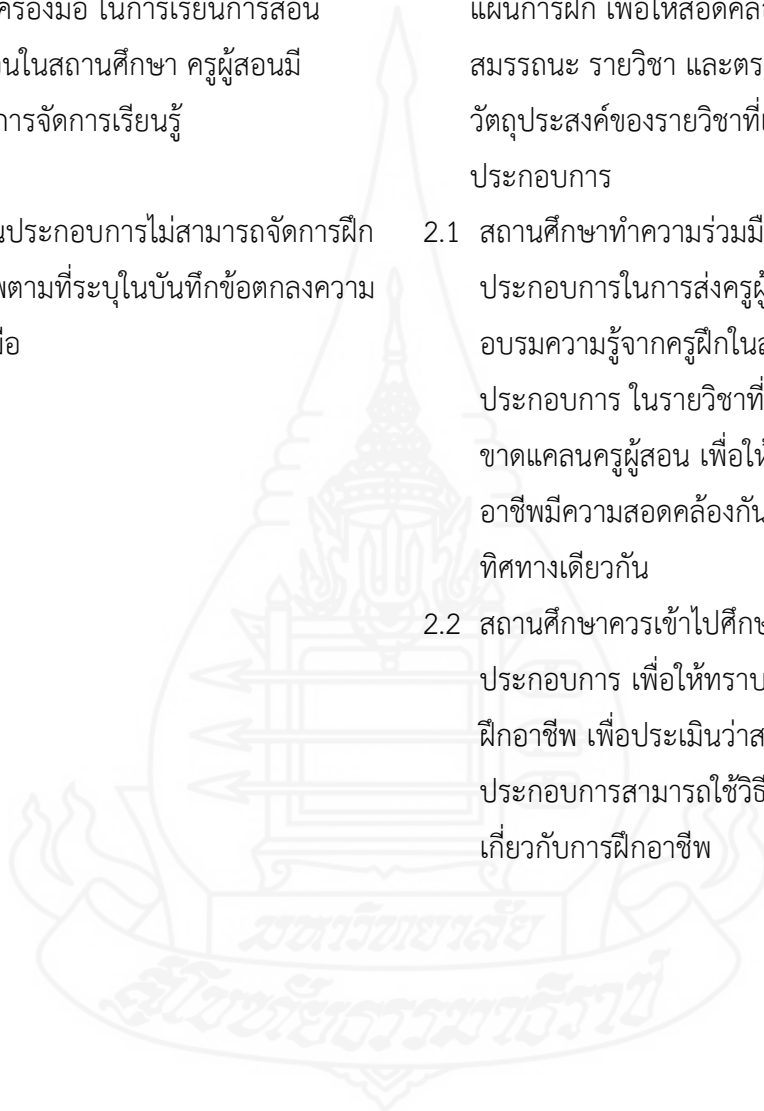
ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
1. การเรียนการสอนนักเรียนอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีในสถานประกอบการใน รายวิชาไม่ตรงตามโครงสร้างของ หลักสูตร	1.1 การเรียนการสอนนักเรียนอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีในสถานประกอบการ โดย สถานศึกษาสอนวิชาพื้นฐาน วิชาชีพ พื้นฐาน วิชาเลือกเสรี 1.2 สถานประกอบการสอนวิชาชีพเฉพาะ วิชาชีพเลือก 1.3 รายวิชาใด หากสถานประกอบการไม่ สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตาม หลักสูตรให้สถานศึกษาจัดสอนเพิ่มเติม ให้จนครบหลักสูตร
2. ด้านการนิเทศ ครูผู้สอนและครูฝึกใน สถานประกอบการขาดความร่วมมือด้าน นิเทศ	1.1 สถานศึกษามีการประสานงานกับสถาน ประกอบการ 1.2 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ สำหรับดำเนินการ 1.3 สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือการนิเทศ มอบให้สถานประกอบการ เพื่อความ เข้าใจที่ตรงกัน 3.1 สถานศึกษาควรสร้างความรู้ความเข้าใจ
3. ครูฝึกในสถานประกอบการไม่ได้รับการ พัฒนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ระบบทวิภาคี	โดยการจัดอบรมเกี่ยวกับการจัดการ เรียนการสอนระบบทวิภาคี ให้กับ บุคลากรสถานศึกษาและสถาน ประกอบการให้เข้าใจตรงกัน 3.2 สถานศึกษาควรจัดครู เข้าไปช่วยเหลือ แนะนำในการจัดการเรียนการสอนระบบ ทวิภาคี

---

3. ด้านการจัดการฝึกอาชีพ

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
1. การจัดการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ไม่มีเครื่องมือ ในการเรียนการสอน เหมือนในสถานศึกษา ครูผู้สอนมี แผนการจัดการเรียนรู้	1.1 ครูฝึก และครูนิเทศ ร่วมกันจัดทำ แผนการฝึก เพื่อให้สอดคล้องกับ สมรรถนะ รายวิชา และตรงตาม วัตถุประสงค์ของรายวิชาที่เรียนในสถาน ประกอบการ
2. สถานประกอบการไม่สามารถจัดการฝึก อาชีพตามที่ระบุในบันทึกข้อตกลงความ ร่วมมือ	2.1 สถานศึกษาทำความร่วมมือกับสถาน ประกอบการในการส่งครูผู้สอนเข้า อบรมความรู้จากครูฝึกในสถาน ประกอบการ ในรายวิชาที่สถานศึกษา ขาดแคลนครูผู้สอน เพื่อให้การจัดการฝึก อาชีพมีความสอดคล้องกันและเป็นไปใน ทิศทางเดียวกัน 2.2 สถานศึกษาควรเข้าไปศึกษางานในสถาน ประกอบการ เพื่อให้ทราบรูปแบบการ ฝึกอาชีพ เพื่อประเมินว่าสถาน ประกอบการสามารถใช้วิธีการแก้ปัญหา เกี่ยวกับการฝึกอาชีพ

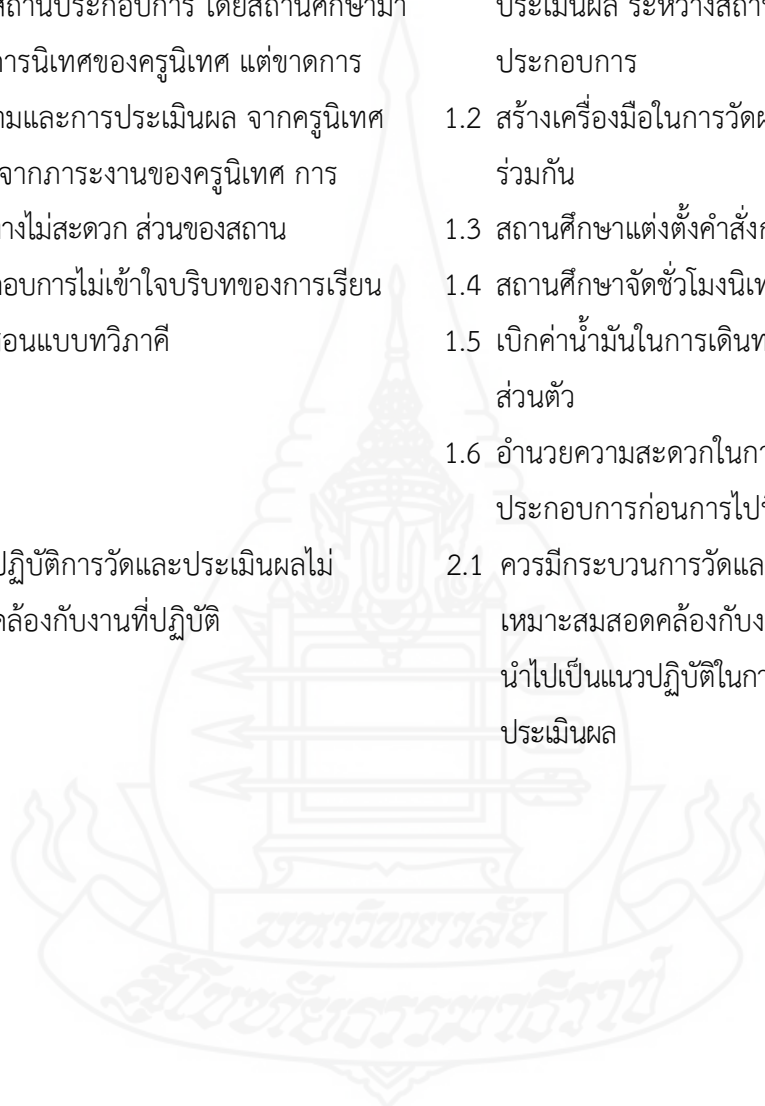

---

 4. ด้านการวัดผลประเมินผล

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
1. การวัดผลประเมินผล มาจากสถานศึกษา และสถานประกอบการ โดยสถานศึกษามาจากการนิเทศของครูนิเทศ แต่ขาดการติดตามและการประเมินผล จากครูนิเทศ เนื่องจากภาระงานของครูนิเทศ การเดินทางไม่สะดวก ส่วนของสถานประกอบการไม่เข้าใจบริบทของการเรียนการสอนแบบทวิภาคี	1.1 ประชุมสร้างความเข้าใจในการวัดผลประเมินผล ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ 1.2 สร้างเครื่องมือในการวัดผลประเมินผล ร่วมกัน 1.3 สถานศึกษาแต่งตั้งคำสั่งการนิเทศ 1.4 สถานศึกษาจัดชั่วโมงนิเทศในตารางสอน 1.5 เบิกค่าน้ำมันในการเดินทางไปนิเทศโดยรถส่วนตัว 1.6 อำนวยความสะดวกในการนัดสถานประกอบการก่อนการไปนิเทศ
2. แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลไม่สอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติ	2.1 ควรมีกระบวนการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมสอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติ เพื่อนำไปเป็นแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผล

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยขอนำเสนอสาระสำคัญของการสรุปผล การอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ ดังมีรายละเอียดตามลำดับ ต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต โดยจำแนกตามตำแหน่ง
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ที่เปิดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 956 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ที่เปิดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำแนกเป็นผู้บริหาร 14 คน ผู้บริหารสถานประกอบการ 195 คน ครูผู้สอน 27 คน และครูฝึกในสถานประกอบการ 56 คน

1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีไม่ใช่ความน่าจะเป็น (Nonprobability sampling) ด้วยการเลือกอย่างเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

2.1 แบบสอบถาม ใช้เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed questionnaire) ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเที่ยง (Reliability) เท่ากับ .947 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คำถามใช้มาตรวัดแบบ Nominal Scale ชนิดเลือกตอบ (Check-list) ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการจัดการหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดการฝึกอาชีพ และ 4) ด้านการวัดผลประเมินผล แบบสอบถามชนิดเลือกตอบ(Check-list) โดยคำถามใช้แบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) ตามแนวคิดของ Likert ใน 5 ระดับ

2.2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น ได้แก่ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ตำแหน่ง ชื่อสถานศึกษา ขนาดสถานศึกษา และวันเดือนปีที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดการฝึกอาชีพ และด้านการวัดผลประเมินผล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 292 คน ดังนี้

3.1.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาสถานศึกษาในจังหวัดภูเก็ต ที่เปิดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี จำนวน 4 วิทยาลัย คือ วิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต วิทยาลัยสารพัดช่างภูเก็ต และวิทยาลัยเทคนิคกลาง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.1.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบออนไลน์ โดยให้ google form เนื่องจากเกิดสถานการณ์โรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)

3.1.3 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนและเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ คิดเป็น ร้อยละ

100

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ มีดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยกำหนดวันนัดหมายผู้ให้ข้อมูล จำนวน 10 คน

3.2.2 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์รายบุคคล

3.2.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่จัดบันทึกและข้อมูลที่บันทึกด้วยเทปบันทึกเสียงที่ถูกถอดออกมาเป็นบทสนทนา มาวิเคราะห์เนื้อหา และปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ สถิติที่ใช้คือ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ใช้การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พบความแตกต่างทางสถิติจึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe)

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต

1. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.1 การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดการฝึกอาชีพ และด้านการวัดผลประเมินผล และสามารถสรุปผลในแต่ละด้านได้ ดังนี้

1.1.1 ด้านการจัดการหลักสูตร โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดทำหลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีร่วมกันกับสถานประกอบการ

สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการกำหนดนโยบายในการนำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

1.1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีผู้ประสบการณ์ มีความชำนาญ และมีความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพมาถ่ายทอดทักษะประสบการณ์และความรู้แก่ผู้สอน ไม่น้อยกว่าสองครั้งต่อสาขาวิชาต่อภาคเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และครูทุกคนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.1.3 ด้านการจัดการฝึกอาชีพ โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การเตรียมความพร้อมผู้เรียนก่อนการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการจัดเรียงลำดับความเหมาะสมของลำดับรายวิชาที่ลงทะเบียนเพื่อการฝึกอาชีพในแต่ละภาคการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.1.4 ด้านการวัดผลประเมินผล โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีคู่มือส่งเสริมบุคลากรให้เข้าใจในกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดและประเมินผลการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการส่งเสริมให้มีวิธีการและประเมินผลตามสภาพจริงของสถานประกอบการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.2 การเปรียบเทียบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต จำแนกตามตำแหน่งต่างกัน โดยรวมครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแตกต่างกับผู้บริหารสถานประกอบการและครูฝึกในสถานประกอบการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดการหลักสูตร และด้านการจัดการฝึกอาชีพ ครูผู้สอนกับผู้บริหารสถานประกอบการมีความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล ครูผู้สอนกับครูฝึกในสถานประกอบการมีความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

1.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต พบว่า

1.3.1 ด้านการจัดการหลักสูตร

1) หลักสูตรการเรียนการสอนไม่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ และไม่ตรงกับสมรรถนะที่เรียนในสถานประกอบการ และไม่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

ข้อเสนอแนะ คือ 1) สถานศึกษาและสถานประกอบการ มีการร่วมจัดทำหลักสูตรและแผนการเรียน ตามความต้องการของสถานประกอบการ โดยงานหลักสูตรและการสอน เชิญสถานประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมมือกันจัดทำแผนการเรียนสมรรถนะ 2) ครูฝึกประจำสถานประกอบการ ร่วมกับครูนิเทศแต่ละสาขาวิชา และ 3) งานหลักสูตรและการสอน ควบคุมดูแลการจัดการเรียนการสอนให้จำนวนหน่วยกิต ครบถ้วนตามโครงสร้างหลักสูตร

2) ขาดความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ข้อเสนอแนะ คือ 1) ควรมีการให้คำแนะนำ คำปรึกษาแก่ผู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ และ 2) สถานศึกษาควรสร้างความตระหนักให้แก่สถานประกอบการเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดหลักสูตรร่วมกัน

1.3.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน

1) การเรียนการสอนนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานประกอบการ ในรายวิชาไม่ตรงตามโครงสร้างของหลักสูตร ข้อเสนอแนะ คือ 1) การเรียนการสอนนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานประกอบการ โดยสถานศึกษาสอนวิชาพื้นฐาน วิชาชีพพื้นฐาน วิชาเลือกเสรี 2) สถานประกอบการสอนวิชาชีพเฉพาะวิชาชีพเลือก และ 3) รายวิชาใด หากสถานประกอบการไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามหลักสูตรให้สถานศึกษาจัดสอนเพิ่มเติมให้จนครบหลักสูตร

2) ด้านการนิเทศ ครูผู้สอนและครูฝึกในสถานประกอบการขาดความร่วมมือด้านนิเทศ ข้อเสนอแนะ คือ 1) สถานศึกษามีการประสานงานกับสถานประกอบการ 2) สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศสำหรับดำเนินการ และ 3) สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือการนิเทศ มอบให้สถานประกอบการ เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน

3) ครูฝึกในสถานประกอบการไม่ได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี ข้อเสนอแนะ คือ 1) สถานศึกษาควรสร้างความรู้ความเข้าใจโดยการจัดอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี ให้กับบุคลากรสถานศึกษาและสถานประกอบการให้เข้าใจตรงกัน และ 2) สถานศึกษาควรจัดครู เข้าไปช่วยเหลือแนะนำในการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี

1.3.3 ด้านการจัดการฝึกอาชีพ

1) การจัดการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ไม่มีเครื่องมือ ในการเรียนการสอนเหมือนในสถานศึกษา ครูผู้สอนมีแผนการจัดการเรียนรู้ ข้อเสนอแนะ คือ ครูฝึก และครูนิเทศ ร่วมกันจัดทำแผนการฝึก เพื่อให้สอดคล้องกับสมรรถนะ รายวิชา และตรงตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาที่เรียนในสถานประกอบการ

2) สถานประกอบการไม่สามารถจัดการฝึกอาชีพตามที่ระบุในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ข้อเสนอแนะ คือ 1) สถานศึกษาทำความเข้าใจความร่วมมือกับสถานประกอบการในการส่งครูผู้สอนเข้าอบรมความรู้จากครูฝึกในสถานประกอบการ ในรายวิชาที่สถานศึกษาขาดแคลนครูผู้สอน เพื่อให้การจัดฝึกอาชีพมีความสอดคล้องกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และ 2) สถานศึกษาควรเข้าไปศึกษาทำงานในสถานประกอบการ เพื่อให้ทราบรูปแบบการฝึกอาชีพ เพื่อประเมินว่าสถานประกอบการสามารถใช้วิธีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการฝึกอาชีพ

1.3.4 ด้านการวัดผลประเมินผล

1) การวัดผลประเมินผล มาจากสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยสถานศึกษามาจากการนิเทศของครูนิเทศ แต่ขาดการติดตามและการประเมินผล จากครูนิเทศ เนื่องจากภาระงานของครูนิเทศ การเดินทางไม่สะดวก ส่วนของสถานประกอบการไม่เข้าใจบริบทของการเรียนการสอนแบบทวิภาคี ข้อเสนอแนะ คือ 1) ประชุมสร้างความเข้าใจในการวัดผลประเมินผลระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ 2) สร้างเครื่องมือในการวัดผลประเมินผลร่วมกัน 3) สถานศึกษาแต่งตั้งคำสั่งการนิเทศ 4) สถานศึกษาจัดชั่วโมงนิเทศในตารางสอน 5) เบิกค่าน้ำมันในการเดินทางไปนิเทศโดยรถส่วนตัว และ 6) อำนวยความสะดวกในการนัดสถานประกอบการก่อนการไปนิเทศ

2) แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลไม่สอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติ ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีกระบวนการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมสอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติ เพื่อนำไปเป็นแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผล

2. อภิปรายผล

จากการศึกษา การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ใน 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดการฝึกอาชีพ และด้านการวัดผลประเมินผล ผู้วิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

2.1 การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง ด้านการจัดการหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดการฝึกอาชีพ และด้านการวัดผลประเมินผล ทั้งนี้เนื่องมาจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีนโยบายให้ดำเนินการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 8 ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบันกับสถานประกอบการในเรื่องการจัด

หลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบันและเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการโดยมีการจัดแผนการเรียน แผนการฝึกอาชีพ การวัดผลและการประเมินผลเพื่อมุ่งเน้นผลิตผู้สำเร็จการศึกษาในระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีสายปฏิบัติการให้เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจทักษะ คุณธรรมจรรยาบรรณ จรรยาบรรณวิชาชีพและกิจนิสัยที่เหมาะสม ปฏิบัติงานได้จริง ปฏิบัติงานที่ใช้เทคนิคในการทำงาน สร้างและพัฒนางาน วางแผน จัดการพัฒนาดตนเองและทำ งานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ มีสมรรถนะนำไปปฏิบัติงานหรือประกอบอาชีพอิสระได้ตาม มาตรฐานการศึกษาวิชาชีพและมาตรฐานสมรรถนะของสาขาวิชานั้นๆ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557, น.4) สถานศึกษาจึงตอบสนองนโยบายดังกล่าวโดยสถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมมือกันเพื่อจัดการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ตทั้ง 4 แห่ง จึงประสานความร่วมมือระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาอาชีวศึกษากับบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถานประกอบการ ในการวางแผน กำหนดนโยบายในเรื่องการจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดการฝึกอาชีพ และการวัดผลประเมินผล เพื่อจัดการศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต โดยมีรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตาม Model C ซึ่งเป็นการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีบางสาขาวิชา โดยจัดตามหลักสูตรที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด คือ 1) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ 2) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และ 3) ปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ รวมทั้งนโยบายของเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่กล่าวว่าสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้มีนโยบายในการส่งเสริมการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ที่มุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอาชีวศึกษา เพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีศักยภาพตรงกับอุปสงค์แรงงานของ สถานประกอบการ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556, น.13) ซึ่งปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีได้เพิ่มปริมาณและคุณภาพผู้เรียนในระบบทวิภาคีให้มีสมรรถนะตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ดำเนินการขยาย ยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบการร่วมมือด้วยมาตรการสิทธิประโยชน์ทางภาษี ยกย่องเชิดชูเกียรติ จัดทำประกาศ ระเบียบ กฎหมาย ข้อกำหนดต่างๆ เพื่อเชื่อมโยงกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีนั้น ในระดับสถานศึกษาควรกำหนดเป็นนโยบาย วางแผนปฏิบัติการประจำปี โดยมุ่งเน้นการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สนับสนุน ส่งเสริม สร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรของสถานศึกษา สอดคล้องกับประภาพรรณ ปรีวรณ (2559, น.327) กล่าว

ว่า หัวใจของการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี คือ ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ในการผลิตแรงงานฝีมือให้มี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตรงความต้องการของสถานประกอบการ และ สอดคล้องกับอุดมศักดิ์ มีสุข (2560) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคี สาขาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง พบว่า รูปแบบการ จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประกอบด้วยปัจจัยการจัดการเรียนการสอน การจัดทำหลักสูตร การ ประชาสัมพันธ์และการประสานงาน การนิเทศการศึกษา และการวัดและประเมินผลทางการศึกษา ปัจจัยทั้งหมดสามารถอธิบายความสำเร็จของการพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาช่างอุตสาหกรรม โดยปัจจัยที่มีผลสูงสุด ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน รองลงมา คือ การวัด และประเมินผลทางการศึกษา การนิเทศการศึกษา การประชาสัมพันธ์และการประสานงาน ดังนั้นใน การพัฒนาการบริหารการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ก็ต้อง มุ่งเน้นความร่วมมือในการพัฒนาร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ หน่วยงาน และผู้ที่ เกี่ยวข้องในภาคการศึกษา เป็นการเพิ่มศักยภาพในการฝึกทักษะฝีมือให้ผู้เรียนมากขึ้น ควรส่งเสริมให้ มีการปรับเปลี่ยนแนวคิดค่านิยมตั้งแต่ต้นทางด้วยการพัฒนาคุณภาพของการศึกษา การปรับหลักสูตร การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตพร้อม ๆ ไปด้วยการเปลี่ยนค่านิยม ของผู้เรียนให้เล็งเห็นประโยชน์ของอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีหรือการเรียนสายอาชีพให้มากขึ้น และ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุระชัย ลาพิมพ์ (2562, น.170) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัด การศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ของวิทยาลัยสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า สภาพ ปัจจุบันการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คุณภาพการบริหารจัดการคุณภาพการจัดการเรียนการสอน คุณภาพ ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ และคุณภาพผู้เรียนหรือผู้สำเร็จ การศึกษา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสหชาติ สุดเรือง (2562, น.1684) ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ ระหว่างการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของผู้บริหารกับคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดพัทลุง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของผู้บริหารอาชีวศึกษาจังหวัดพัทลุง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาราย ด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการนิเทศ ด้านการจัดการฝึกอาชีพ ด้านการ จัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล และด้านการจัดหลักสูตร ตามลำดับ รวมทั้งสอดคล้องกับ งานวิจัยของพิศณุ ทองเลิศ (2555, น.216) ทำการวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคีในสถานศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า สภาพการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาอยู่ใน ระดับมาก และสามารถอภิปรายผลในแต่ละด้านได้ ดังนี้

2.2 ด้านการจัดการหลักสูตร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจาก สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ตมีการจัดทำหลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

ร่วมกันกับสถานประกอบการสอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีชัดเจนเหมาะสม มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เรียนเหมาะสมตามหลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกแบบเรียนหรือหนังสือประกอบการเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตร มีการปรับโครงสร้างหลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและตลาดแรงงาน มีการประชุมเพื่อวางแผนนำหลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีไปใช้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการทุกภาคเรียนอย่างน้อย 1 ครั้ง มีการประชุม/อบรมให้ครู ผู้ที่เกี่ยวข้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีก่อนนำไปใช้ การกำหนดชั่วโมงการฝึกปฏิบัติเหมาะสมกับสาขาวิชาที่เรียนในหลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ผู้เรียนสำเร็จตามหลักสูตรสามารถปฏิบัติงานในสาขาวิชาที่ฝึกอาชีพได้ทันที และมีการกำหนดนโยบายในการนำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก สอดคล้องกับเบญจวรรณ ศรีคำนวล (2560, น.2535) กล่าวว่า ปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของสหชาติ สุดเรือง (2562, น.1684) ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของผู้บริหารกับคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพัทลุง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีด้านการจัดหลักสูตรอยู่ในระดับมาก รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของอิสริยา ออสสุวรรณ (2559) ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนระบบทวิภาคี ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนระบบทวิภาคี ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดหลักสูตรอยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต มีวิทยากรภายนอกที่เป็นผู้มีประสบการณ์ มีความชำนาญ และมีความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพมาถ่ายทอดทักษะประสบการณ์และความรู้แก่ผู้สอนไม่น้อยกว่าสองครั้งต่อสาขาวิชาต่อภาคเรียน ครูได้รับการพัฒนาวิชาชีพที่สอนจากสถานประกอบการที่ร่วมจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ครูมีวิธีการเรียนการสอนจัดรูปแบบการฝึกอาชีพและนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการฝึกอาชีพ ครูจัดการเรียนการสอนในวิชาพื้นฐานสอดคล้องและนำมาใช้ในการฝึกอาชีพได้จริงในสถานประกอบการ มีการสนับสนุนวัสดุ ครุภัณฑ์ พื้นที่ และอุปกรณ์การศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการอย่างเพียงพอ มีการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างนวัตกรรม การจัดทำโครงการหรือโครงการวิชาชีพที่เป็นระบบสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพและมาตรฐานสมรรถนะ มีการประชุมวางแผน การเรียน แผนการฝึกอาชีพ และแผนการนิเทศร่วมกับสถานประกอบการตลอดหลักสูตรระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ครู

มีส่วนร่วมพิจารณาขอบเขตของกฎระเบียบ และแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีของสถานศึกษาและสถานประกอบการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และครูทุกคนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับกาญจน์ เรืองมนตรี (2557, น. 56) ได้กล่าวว่า คุณภาพการศึกษาอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียน ซึ่งเกิดจากครูที่มีคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ ครูจะต้องทำวิจัยเพื่อพัฒนาสาระและการจัดการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลา เช่น การสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ เพื่อสู่ความเป็นครูมืออาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้การสนับสนุน และส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อนักเรียนอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุระชัย ลาพิมพ์ (2562) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสหชาติ สุดเรือง (2562, น.1684) ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของผู้บริหารกับคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพัทลุง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุดคณิง แก้ววี (2562, น.170) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพพานพร้าวบุรี พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2.4 ด้านการจัดการฝึกอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต มีการเตรียมความพร้อมผู้เรียนก่อนการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ สถานประกอบการคัดเลือกบุคลากรที่ทำหน้าที่ครูฝึกอย่างเหมาะสม สถานประกอบการมีอุปกรณ์/เครื่องมือที่ทันสมัยต่อการจัดการฝึกอาชีพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในสาขาวิชาที่ผู้เรียนกำลังศึกษา สถานประกอบการให้คำปรึกษา ชี้แนะ แก้ไขปัญหาแก่ผู้เรียน สถานประกอบการจัดลักษณะงานที่ฝึกอาชีพให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในสาขาวิชาที่ผู้เรียนกำลังศึกษา การจัดทำเนื้อหาแผนการจัดการฝึกอาชีพส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนตามความถนัดและความสนใจ การจัดรายวิชาในการจัดการฝึกอาชีพมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับวิชาชีพพื้นฐาน การส่งเสริมให้สถานประกอบการกำหนดเนื้อหาและจัดทำแผนการจัดการฝึกอาชีพ เพื่อฝึกอาชีพนักศึกษาในระบบทวิภาคี และการจัดเรียงลำดับความเหมาะสมของลำดับรายวิชาที่ลงทะเบียนเพื่อการฝึกอาชีพในแต่ละภาคการศึกษา และสอดคล้องกับ Schultz (2011) ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการของผู้เข้าฝึกงานของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีสถานภาพของการเรียนรู้เทคนิคต่าง ๆ และการใช้เทคโนโลยีระดับสูงในชุมชน พบว่า การฝึกปฏิบัติงานในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนียุคของการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีมีส่วนช่วยเป็นอย่างมากในการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ประมาณร้อยละ 70 ที่มีผู้สำเร็จการศึกษาด้านอาชีวศึกษาตามที่กำหนดให้ด้วยการจัด 2 ระบบ คือ การฝึกงานนอกเวลา และการทำงาน

นอกเวลา และสอดคล้องกับงานวิจัยของสหชาติ สุดเรือง (2562, น.1684) ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของผู้บริหารกับคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดพัทลุง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ด้านการจัดการฝึก อาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก รวมทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอิสริยา ออสุวรรณ (2559) ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนระบบทวิภาคี ในเขต กรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนระบบทวิภาคี ในเขต กรุงเทพมหานคร ด้านการจัดการฝึกอาชีพ อยู่ในระดับมาก

2.5 ด้านการวัดผลประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต มีการจัดทำคู่มือส่งเสริมบุคลากรให้เข้าใจในกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการจัด และประเมินผลการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีครูนิเทศก์และครูฝึกร่วมกันประเมินผลการเรียน เมื่อ สิ้นสุดการเรียนและฝึกปฏิบัติ ในแต่ละรายวิชาตามแผนที่กำหนดไว้ มีการจัดให้มีการทดสอบมาตรฐาน ฝีมือของผู้เรียน นำผลการปรับปรุงการดำเนินงานมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการติดตาม ความก้าวหน้าและผลการประเมินงาน เป็นระยะ ๆ ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ มีการวางแผนกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผลการเรียนและการฝึกงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษา กับสถานประกอบการ มีการติดตามผลการนำการปรับปรุงแก้ไขมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน การส่งเสริม ให้มีวิธีการ/เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย เช่น แบบบันทึก แบบสังเกต แฟ้มสะสมงาน ฯลฯ มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการฝึกอาชีพร่วมกับสถานประกอบการอย่าง เป็นระบบ และการส่งเสริมให้มีวิธีการและประเมินผลตามสภาพจริงของสถานประกอบการ และ สอดคล้องกับงานวิจัยของสหชาติ สุดเรือง (2562, น.1684) ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของผู้บริหารกับคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพัทลุง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนและการวัด ประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรพันธ์ สุวาทิตย์ (2555, น.74) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในจังหวัดลำปางประเภทวิชาช่าง อุตสาหกรรม พบว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้านวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก แต่ไม่สอดคล้องกับการวิจัยของสุดคณิง แก้ววี (2562, น.170) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการ จัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพขามเฒ่าศรีสุรินทร์ พบว่า สภาพปัจจุบันการจัด อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้านการวัดและประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 การเปรียบเทียบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า การบริหารเครือข่ายความ ร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต จำแนก ตามตำแหน่งต่างกัน โดยรวมครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการ

จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแตกต่างกับผู้บริหารสถานประกอบการและครูฝึกในสถานประกอบการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าการจัดการจัดการหลักสูตร และด้านการจัดการฝึกอาชีพ ครูผู้สอนกับผู้บริหารสถานประกอบการมีความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล ครูผู้สอนกับครูฝึกในสถานประกอบการมีความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เนื่องมาจากครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจในโครงสร้างการจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ส่วนผู้บริหารสถานประกอบการและครูฝึกในสถานประกอบการขาดความรู้ ความเข้าใจหลักการจัดโครงสร้างหลักสูตร ไม่เข้าร่วมการประชุมเพื่อทำความเข้าใจหลักสูตร ทำให้การกำหนดชั่วโมงการฝึกปฏิบัติไม่เหมาะสมกับสาขาวิชาที่เรียน ขาดการจัดฝึกอบรมการจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนในสถานประกอบการ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาและสถานประกอบการไม่เอื้อต่อการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานประกอบการและครูฝึกในสถานประกอบการเข้าใจในด้านการจัดการฝึกอาชีพ ครูฝึกในสถานประกอบการเปลี่ยนบ่อยแต่ขาดความรู้เรื่องการวัดและประเมินผล แบบประเมินผลของสถานศึกษาไม่สามารถประเมินผลได้ตรงตามสภาพการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ เนื่องจากครูผู้สอนและครูฝึกในสถานประกอบการไม่ร่วมกันวางแผนและกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผลการเรียนและการฝึกงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ด้วยสาเหตุต่าง ๆ ที่กล่าวมาจึงส่งผลให้ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานประกอบการและครูฝึกในสถานประกอบการแต่วิทยาลัยมีความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของแจ่มจันทร์ ยองเพชร (2560, น.123) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกรัตน์ ทำจะดี (2560, น.94) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 จำแนกตามตำแหน่งงาน ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของยุพาวดี ศิริปรีดี (2557, น.1266) ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีใน

สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า การเปรียบเทียบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำแนกตามตำแหน่งงานที่แตกต่างกันมีการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ปัญหาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต พบว่า ด้านการจัดการหลักสูตร หลักสูตรการเรียนการสอนไม่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการและไม่ตรงกับสมรรถนะที่เรียนในสถานประกอบการ และไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานศึกษาและสถานประกอบการ ไม่มีการร่วมจัดทำหลักสูตรและแผนการเรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ ครูฝึกประจำสถานประกอบการไม่มีส่วนร่วมกับครูนิเทศแต่ละสาขาวิชา และขาดความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ดังนั้น สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ตควรมีการให้คำแนะนำ คำปรึกษาแก่ผู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ และสถานศึกษาควรสร้างความตระหนักให้แก่สถานประกอบการเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดหลักสูตรร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุระชัย ลาพิมพ์ (2562, น.170) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า คุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ คุณภาพการบริหารจัดการ เป็นองค์ประกอบการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจวรรณ ศรีคำนวล (2560, น.2535) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา ในจังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านหลักสูตรส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสถานศึกษาในจังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และมีประสิทธิภาพในการทำนาย ร้อยละ 47.50 ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน การเรียนการสอนนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานประกอบการในรายวิชาไม่ตรงตามโครงสร้างของหลักสูตร ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานศึกษาจะเปิดสอนวิชาพื้นฐาน วิชาชีพพื้นฐาน วิชาเลือกเสรี และสถานประกอบการจะสอนเฉพาะวิชาชีพเลือก ส่วนรายวิชาใด หากสถานประกอบการไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามหลักสูตรให้สถานศึกษาจัดสอนเพิ่มเติมให้จนครบหลักสูตร ส่วนปัญหาการนิเทศ ครูผู้สอนและครูฝึกในสถานประกอบการขาดความร่วมมือด้านนิเทศ ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานศึกษาไม่มีการประสานงานกับสถานประกอบการ และสถานศึกษาไม่มีคู่มือการนิเทศ มอบให้สถานประกอบการเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน ครูฝึกในสถานประกอบการไม่ได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี สอดคล้องกับงานวิจัยของจักรพันธ์ สุว่างวิทย์ (2555, น.74) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในจังหวัดลำปาง ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม พบว่า ตารางเรียนไม่เหมาะสมกับการฝึกงาน ไม่ตรงกับสาขาที่เรียน และอาจารย์ไม่ไปนิเทศ และสอดคล้อง

กับงานวิจัยของประภาส เกตุไทย (2556, น.91) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในวิทยาลัยเทคนิคภาคเหนือตอนล่าง พบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดได้แก่ การ นิเทศการศึกษา สถานประกอบการ ส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีการวางระบบและวิธีการในการนิเทศการศึกษา ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและ สถานประกอบการ ปัญหาด้านการจัดการฝึกอาชีพ สถาน ประกอบการไม่มีเครื่องมือในการเรียนการสอนเหมือนในสถานศึกษา เช่น ครูผู้สอนมีแผนการจัดการ เรียนรู้ และครูฝึกในสถานประกอบการไม่มีแผนการจัดการเรียนรู้ สถานประกอบการไม่สามารถ จัดการฝึกอาชีพตามที่ระบุในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานศึกษาควรทำความเข้าใจ และให้ความรู้แก่ครูฝึก และครุניתะ ร่วมกันจัดทำแผนการฝึก เพื่อให้สอดคล้องกับสมรรถนะ รายวิชา และตรงตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาที่เรียนในสถานประกอบการ สถานศึกษาควรทำความเข้าใจ ร่วมมือกับสถานประกอบการในการส่งครูผู้สอนเข้าอบรมความรู้จากครูฝึกในสถานประกอบการ ใน รายวิชาที่สถานศึกษาขาดแคลนครูผู้สอน เพื่อให้การจัดการฝึกอาชีพมีความสอดคล้องกันและเป็นไปใน ทิศทางเดียวกัน และสถานศึกษาควรเข้าไปศึกษางานในสถานประกอบการ เพื่อให้ทราบรูปแบบการฝึก อาชีพ เพื่อประเมินว่าสถานประกอบการสามารถใช้วิธีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการฝึกอาชีพ สอดคล้องกับ งานวิจัยของสุระชัย ลาพิมพ์ (2562, น.170) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาระบบ ทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า ด้านคุณภาพความ ร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้สถานประกอบการเข้ามามี ส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจัดประชุมเพื่อเตรียมการประเมิน ร่วมกันระหว่าง สถานศึกษา สถานประกอบการ และผู้มีส่วนได้เสีย ปัญหาด้านการวัดผลประเมินผล ขาดการติดตาม และการประเมินผลจากครุניתะ เนื่องจากภาระงานของครุניתะ การเดินทางไม่สะดวก ส่วนของสถาน ประกอบการไม่เข้าใจบริบทของการเรียนการสอนแบบทวิภาคี ทั้งนี้สถานศึกษาควรจัดประชุมสร้าง ความเข้าใจในการวัดผลประเมินผล ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ และควรสร้าง เครื่องมือในการวัดผลประเมินผลร่วมกัน ควรมีคำสั่งแต่งตั้งเกี่ยวกับการนิเทศ และแนวปฏิบัติการวัด และประเมินผลไม่สอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุระชัย ลาพิมพ์ (2562, น. 170) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัย สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ ควรจัดประชุม คณะกรรมการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงาน พัฒนาระบบ การวัดผลและประเมินผล และการบริหารจัดการด้านการศึกษาคำความรู้ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับ รายวิชาที่เรียน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่อง การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้าน เพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงหรือพัฒนาให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังนี้

3.1.1 ด้านการจัดการหลักสูตร สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายในการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก มีการประชุมอบรมครู สถานประกอบการให้เข้าใจหลักสูตรการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีก่อนนำไปใช้ มีการกำหนดชั่วโมงการฝึกปฏิบัติเหมาะสมกับสาขาวิชาที่เรียนในหลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และมีการปฏิบัติให้ผู้เรียนสำเร็จตามหลักสูตรสามารถปฏิบัติงานในสาขาวิชาที่ฝึกอาชีพได้ทันที

3.1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาให้ครูทุกคนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร มีการประชุมวางแผนการเรียน แผนการฝึกอาชีพ และแผนการนิเทศร่วมกับสถานประกอบการตลอดหลักสูตรระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ จัดสภาพแวดล้อมที่ดีของสถานศึกษาและสถานประกอบการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และสนับสนุนวัสดุ ครุภัณฑ์ พื้นที่ และอุปกรณ์การศึกษา ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการอย่างเพียงพอ

3.1.3 ด้านการจัดการฝึกอาชีพ สถานศึกษาควรจัดลำดับความเหมาะสมของรายวิชาที่ลงทะเบียนในแต่ละภาคการศึกษา เพื่อจะไม่มีผลกระทบต่อการฝึกอาชีพของผู้เรียน ส่งเสริมให้สถานประกอบการกำหนดเนื้อหาและจัดทำแผนการจัดการฝึกอาชีพ เพื่อฝึกอาชีพนักศึกษาในระบบทวิภาคี และสถานประกอบการคัดเลือกบุคลากรที่ทำหน้าที่ครูฝึกอย่างเหมาะสม

3.1.4 ด้านการวัดผลประเมินผล ส่งเสริมให้มีวิธีการและประเมินผลตามสภาพจริงของสถานประกอบการ ส่งเสริมให้มีวิธีการ/เครื่องมือ ที่ใช้ในการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย เช่น แบบบันทึก แบบสังเกต แฟ้มสะสมงาน ฯลฯ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการฝึกอาชีพพร้อมกับสถานประกอบการอย่างเป็นระบบอย่างน้อย 3 ครั้ง/ภาคการศึกษา และนำผลการปรับปรุงการดำเนินงานมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาการวัดผลประเมินผลในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต

3.2.2 ควรศึกษาการจัดการหลักสูตรที่เหมาะสมกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิ
ภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต

3.2.3 ควรศึกษาความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนระหว่างสถานศึกษาและ
สถานประกอบการที่สอดคล้องกับระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 2) และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: สยามสปอร์ตซินดิเคท.
- กัญญา วีระวรรณ และพิมพ์พร ศะริจันทร์. (2556). รายงานผลการนิเทศติดตามโครงการความร่วมมือกับภาคเอกชนและการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคเหนือ.
- เกรียงไกรยศ พันธุ์ไทย. (2559). กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้สำหรับการฝึกอบรมพนักงานในองค์กร. Princess of Naradhiwas University Journal of Humanities and Social Sciences, 3(2), 82-91.
- กฤษณี รื่นรมย์. (2558). การวิจัยการตลาด. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จักรพันธ์ สุว่างวิทย. (2555). การศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในจังหวัดลำปาง ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ลำปาง.
- จินตนา รวมชมรัตน์. (2558). รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.
- จิตติมา วรณศรี. (2557). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- แจ่มจันทร์ ยองเพชร. (2562). การบริหารเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. (วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ณัฏภพ แก้วสัมฤทธิ์. (2561). รายงานการวิจัยแนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อยกระดับคุณภาพแรงงานไทย. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ณัฐภูมิ ประทุมชาติ. (2556). การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีนิพนธ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ธานินทร์ ศรีชมพู. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 16(3), 120-131.

- นพปฎล บุญพงษ์. (2560). การนำเสนอรูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- เบญจวรรณ ศรีคำนวล. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา ในจังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. Veridian E-Journal, Silpakorn University, 10(2), 2535-2548.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปฎิภาณ ตระการ. (2561). การบริหารและการจัดการหลักสูตรที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ของโรงเรียนบ้านม่วงชุม อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ประภาพรรณ ปรีวรรณ. (2559). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการพัฒนาการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. วารสารวิจัยและพัฒนามาตรฐานวิจัยในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 10(3), 327-338.
- ประภาส เกตุไทย. (2556). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยเทคนิคภาคเหนือตอนล่าง. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- ประเวศ วะสี. (2557). กระบวนทรรศน์ใหม่ และยุทธศาสตร์ การวางแผนและผลิตบุคลากรด้านสุขภาพในศตวรรษที่ 21 บูรณาการระหว่างระบบบริการและพัฒนาบุคลากร. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- ประจวบ ลังกา. (2554). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารการศึกษาโรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- พระดาวเหนือ บุตรสีทา. (2557). การสร้างเครือข่ายและการจัดการเครือข่ายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของชุมชนบ้านพชรมนน้ำสุข อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต). สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- พระพัฒนา สีนวล. (2557). ความคิดเห็นของพระนักศึกษเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หน่วยวิทยบริการ จันทบุรี. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- พิศณุ ทองเลิศ. (2556). นวัตกรรมการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

- ไพศาล วรคำ. (2556). *การวิจัยทางการศึกษา*. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- ภาวนี อารังเลิศฤทธิ์. (2553). การบริหารจัดการหลักสูตรในโรงเรียน: บริหารให้เป็นจัดการให้ดี. *วารสารวิชาการ*, 1(1-3), 53-54.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2557). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. ชลบุรี: มนต์รี.
- ราชัญ เสนาช่วย. (2560). ปัญหาการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีประเภทช่างอุตสาหกรรมของสถาบันอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตจังหวัดสกลนคร. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 14(65), 143-152.
- เรณู บุญเสษฐ. (2561). *รูปแบบการบริหารหลักสูตรสู่ประสิทธิผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- วิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี. (2560). *แนวปฏิบัติในการดำเนินงานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี*. วิทยาลัยสารพัดช่างกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.
- วิทยาลัยสารพัดช่างชุมพร. (2560). *แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี*. ชุมพร: ฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยสารพัดช่างชุมพร.
- วิรุฬ เกิดภักดี. (2551). *การศึกษารับรู้หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางขุนเทียน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริพร ทับทิมงาม. (2557). *การบริหารการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ให้มีความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, สมุทรปราการ.
- ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี. (2557). *แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี. (2557). *หลักเกณฑ์การส่งเสริมและพัฒนา การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ ความเป็นเลิศปี พ.ศ. 2557*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สมพร ชูทอง. (2560). *รายงานการศึกษาส่วนบุคคลเรื่องการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐาน ของวิทยาลัยการอาชีพกาญจนาภิเษกหนองจอก*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ.
- สหชาติ สุดเรือง. (2562). *ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของผู้บริหารกับ คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดพัทลุง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ อาชีวศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *รายงานประจำปี 2557 สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2562). *หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เรื่องที่ 8 การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี*. สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- _____. (2556). *แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2557*. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักส์.
- _____. (2557). *หลักเกณฑ์การประเมินสถานศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศปี พ.ศ.2557*. กรุงเทพฯ: ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี.
- _____. (2557). *แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2557*. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักส์.
- _____. (2551). *พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. (2553). *การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี*. กรุงเทพฯ: กรมอาชีวศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2560). *รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี*. กรุงเทพฯ: สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา.
- สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. (2554). *การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). *นโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองด้านการพัฒนาอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำเร็จ ออนสัมพันธุ์. (2556). การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 4(1), 216-226.
- สุธรรม เดชนครินทร์. (2544). *การบริหารอาชีวศึกษาภาครัฐ*. สงขลา: ศูนย์นิเทศอาชีวศึกษาภาคใต้.
- สุรวัช ชยานันท์โชติพันธ์. (2560). *รูปแบบการบริหารเครือข่ายการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุชนิพนธ์)*. มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

- สุระชัย ลาพิมพ์. (2562). *การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ของวิทยาลัยสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สุดคณิง แก้ววี. (2562). *รายงานการวิจัยการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพขามเฒ่าลักษ์บุรี*. กำแพงเพชร: วิทยาลัยการอาชีพขามเฒ่าลักษ์บุรี.
- เสถียร จิรรังสิมันต์. (2559). *ความรู้เกี่ยวกับกบองค์กรเครือข่าย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อรนุช คำสิงห์. (2555). *บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- อิสริยา ออสุวรรณ. (2559). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนระบบทวิภาคี ในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- อาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต. (2558). *รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558)*. ภูเก็ต: วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต.
- อัจฉรา โชติพิทักษ์. (2544). *วัฒนธรรมโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 6*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- อ้อมใจ วงษ์มณฑา และคณะ. (2560). *รายงานการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้*. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สำนักวิจัยและพัฒนา.
- Fossum, P. R. (2013). *Implementing school to work reform policy: Three case studies in youth apprenticeship*. Minnesota: University of Minnesota.
- Hanson, David K. (2003). *An index to measure trainers' attitudes about conducting training evaluations*. Proquest Dissertations and Theses 2003. Section 0320, part 0516, 103 pages. (Ed.D. dissertation). United States Idaho: Idaho state University.
- Paul Starkey. (1997). *Networking for Development*. London: International Forum for Rural Transport and Development.

Schultz, C. F. (2011). *An ethnography of German apprenticeship: Situated learning technics and community in a high-technology firm*. New Mexico: University of New Mexico.

Shuler, W. B. (2013). *Actions and perceptions in dismantling the dual system of public higher education in three states: A facilities study*. Tennessee: University of Memphis.

Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row Publications.

ภาคผนวก

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ หนังสือเชิญ
และหนังสือของความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ชื่อ นายระวี ดาบทอง
 สถานที่ทำงาน วิทยาลัยสารพัดช่างภูเก็ต 42,20 ถนน รัตนโกสินทร์ 200 ปี
 ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมืองภูเก็ต ภูเก็ต 83000
 วุฒิการศึกษา กศ.ม. การบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยทักษิณ
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ผู้อำนวยการ ชำนาญการพิเศษ
 วิทยาลัยสารพัดช่างภูเก็ต
2. ชื่อ นายสมศักดิ์ ไชยโสภา
 สถานที่ทำงาน วิทยาลัยเทคนิคพังงา เลขที่ 326 ถนนเพชรเกษม ตำบลท้ายช้าง
 อำเภอเมือง จังหวัดพังงา 82000
 วุฒิการศึกษา คอม. ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (ไฟฟ้า)
 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ผู้อำนวยการ ชำนาญการพิเศษ
 วิทยาลัยเทคนิคพังงา สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 2
3. ชื่อ นายวิทยา เกตุชู
 สถานที่ทำงาน วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 2
 ที่ตั้ง 512 ตำบลตลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต 83000
 วุฒิการศึกษา คอม. ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (เครื่องกล)
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ผู้อำนวยการ ชำนาญการพิเศษ
 วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 2

ที่ อว.0602.16 (บ) / 549

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

2 ธันวาคม 2564

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน นายระวี ดาบทอง (ผู้อำนวยการวิทยาลัยสารพัดช่างภูเก็ต)
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวกุลริศา ตรีโชติ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นิรนาท แสนสา)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร. 0-2504-8505
โทรสาร. 0-2503-3566-7
เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 081-892-4506

ที่ อว.0602.16 (บ) / 549

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

2 ธันวาคม 2564

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน นายสมศักดิ์ ไชยโสตา (ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคพังงา)
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวกุลริศา ตรีโชติ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษาศา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การบริหาร
เครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต
ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและ
ได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำ
นั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความ
อนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษาศาสตร์ ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น
เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้วิจัยนี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียน
ด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นิรนาท แสนสา)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร. 0-2504-8505
โทรสาร. 0-2503-3566-7
เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 081-892-4506

ที่ อว.0602.16 (บ) / 549

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

2 ธันวาคม 2564

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน นายวิทยา เกตุชู (ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต)
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวกุลริศา ตรีโชติ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ตามโครงการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการบริหารการศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นิรนาท แสนสา)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร. 0-2504-8505
โทรสาร. 0-2503-3566-7
เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 081-892-4506

ที่ อว.0602.16 (บ) / 550

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

2 ธันวาคม 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือ
เรียน ประธานอาชีพศึกษาจังหวัดพังงา

ด้วยนางสาวกุลริศา ตรีโชติ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษาศาสาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ทั้งนี้ จะมีให้เป็นการรบกวนเวลาสอนตามปกติของครูผู้สอน และผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์แก่งานวิชาการสืบไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือตามวัน เวลาและรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นิรนาท แสนสา)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 081-892-4506

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของ
สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต
2. แบบสอบถามนี้มี 2 ตอน ดังนี้
    ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
    ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต
3. การตอบแบบสอบถามโปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงของท่าน จะไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานของท่านและหน่วยงานแต่ประการใด ผู้วิจัยจะถือว่าคำตอบท่านเป็นความลับ และวิเคราะห์ผลออกมาในภาพรวมที่จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต ในโอกาสต่อไป
4. โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นางสาวกุลริศา ตรีโชติ

นักศึกษาลัทธิสุตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

แขนงวิชาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

1. ชาย
 2. หญิง

2. ตำแหน่ง

1. ผู้บริหารสถานศึกษา
 2. ผู้บริหารสถานประกอบการ
 3. ครูผู้สอน
 4. ครูฝึกในสถานประกอบการ

3. ประสบการณ์การทำงาน

1. ต่ำกว่า 5 ปี
 2. 5 – 10 ปี
 3. 11- 15 ปี
 4. มากกว่า 15 ปีขึ้นไป

4. ขนาดสถานศึกษา

1. สถานศึกษาขนาดเล็ก (มีนักเรียน ไม่เกิน 1,000 คน)
 2. สถานศึกษาขนาดกลาง (มีนักเรียน ตั้งแต่ 1,001 ถึง 2,000 คน)
 3. สถานศึกษาขนาดใหญ่ (มีนักเรียน ตั้งแต่ 2,001 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา

ระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมิน ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็น มากที่สุด
 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็น มาก
 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็น ปานกลาง
 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็น น้อย
 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด

การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านการจัดการหลักสูตร					
1. การจัดทำหลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีร่วมกัน กับสถานประกอบการสอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษา แห่งชาติ					
2. การจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรความร่วมมือในการ จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีชัดเจน เหมาะสม					
3. การปรับโครงสร้างหลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและตลาดแรงงาน					
4. การประชุมเพื่อวางแผนนำหลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคีไปใช้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ทุกภาคเรียนอย่างน้อย 1 ครั้ง					
5. การกำหนดนโยบายในการนำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงของสังคมโลก					
6. การกำหนดคุณสมบัติของผู้เรียนเหมาะสมตามหลักสูตรการ จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี					
7. การประชุม/อบรมให้ครู ผู้ที่เกี่ยวข้องศึกษาและทำความเข้าใจ หลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีก่อนนำไปใช้					
8. การเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือก แบบเรียนหรือหนังสือประกอบการเรียนให้สอดคล้องกับ หลักสูตร					
9. การกำหนดชั่วโมงการฝึกปฏิบัติเหมาะสมกับสาขาวิชาที่เรียนใน หลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี					
10. ผู้เรียนสำเร็จตามหลักสูตรสามารถปฏิบัติงานในสาขาวิชาที่ฝึก อาชีพได้ทันที					
ด้านการจัดการเรียนการสอน					
11. การประชุมวางแผนการเรียน แผนการฝึกอาชีพ และแผนการ นิเทศร่วมกับสถานประกอบการตลอดหลักสูตรระหว่างสถานศึกษา กับสถานประกอบการ					
12. ครูทุกคนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร					

การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
13. ครูมีส่วนร่วมพิจารณาขอบเขตของกฎระเบียบ และแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน					
14. ครูจัดการเรียนการสอนในวิชาพื้นฐานสอดคล้องและนำมาใช้ในการฝึกอาชีพ ได้จริงในสถานประกอบการ					
15. ครูมีวิธีการเรียนการสอนจัดรูปแบบการฝึกอาชีพ และนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการฝึกอาชีพ					
16. ครูได้รับการพัฒนาวิชาชีพที่สอนไม่น้อยกว่า 80 /คน/ปี การศึกษา จากสถานประกอบการที่ร่วมจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี					
17. การสนับสนุนวัสดุ ครุภัณฑ์ พื้นที่ และอุปกรณ์การศึกษา ร่วมกัน ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการอย่างเพียงพอ					
18. การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีของสถานศึกษาและสถานประกอบการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					
19. การมีผู้ประสบการณ์ มีความชำนาญ และมีความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพมาถ่ายทอดทักษะประสบการณ์และความรู้แก่ผู้เรียน ไม่น้อยกว่าสองครั้งต่อสาขาวิชาต่อภาคเรียน					
20. การมีผู้ประสบการณ์ มีความชำนาญ และมีความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพมาถ่ายทอดทักษะประสบการณ์และความรู้แก่ผู้สอน ไม่น้อยกว่าสองครั้งต่อสาขาวิชาต่อภาคเรียน					
ด้านการจัดการฝึกอาชีพ					
21. การส่งเสริมให้สถานประกอบการกำหนดเนื้อหาและจัดทำแผนการจัดการฝึกอาชีพ เพื่อฝึกอาชีพนักศึกษาระบบทวิภาค					
22. สถานประกอบการจัดลักษณะงานที่ฝึกอาชีพให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในสาขาวิชาที่ผู้เรียนกำลังศึกษา					
23. การจัดเรียงลำดับความเหมาะสมของลำดับรายวิชาที่ลงทะเบียนเพื่อการฝึกอาชีพในแต่ละภาคการศึกษา					
24. การจัดรายวิชาในการจัดการฝึกอาชีพมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับวิชาชีพพื้นฐาน					

การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
25. การจัดทำเนื้อหาแผนการจัดการฝึกอาชีพส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนตามความถนัดและความสนใจ					
26. การเตรียมความพร้อมผู้เรียนก่อนการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ					
27. การจัดการฝึกอาชีพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในสาขาวิชาที่ผู้เรียนกำลังศึกษา					
28. สถานประกอบการคัดเลือกบุคลากรที่ทำหน้าที่ครูฝึกอย่างเหมาะสม					
29. สถานประกอบการมีอุปกรณ์/เครื่องมือที่ทันสมัยต่อการจัดการฝึกอาชีพ					
30. สถานประกอบการให้คำปรึกษา ชี้แนะ แก้ไขปัญหาแก่ผู้เรียน					
ด้านการวัดผลประเมินผล					
31. การวางแผนกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผลการเรียนและการฝึกงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ					
32. การกำกับ ติดตาม และประเมินผลการฝึกอาชีพร่วมกับสถานประกอบการอย่างเป็นระบบอย่างน้อย 3 ครั้ง/ภาคการศึกษา					
33. ครูนิเทศก์และครูฝึกร่วมกันประเมินผลการเรียน เมื่อสิ้นสุดการเรียนและฝึกปฏิบัติ ในแต่ละรายวิชาตามแผนที่กำหนดไว้					
34. การมีคู่มือส่งเสริมบุคลากรให้เข้าใจในกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดและประเมินผลการศึกษา					
35. การส่งเสริมให้มีวิธีการ/เครื่องมือ ที่ใช้ในการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย เช่น แบบบันทึก แบบสังเกต แฟ้มสะสมงาน ฯลฯ					
36. การส่งเสริมให้มีวิธีการและประเมินผลตามสภาพจริงของสถานประกอบการ					
37. การติดตามความก้าวหน้าและผลการประเมินงานเป็นระยะ ๆ ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ					
38. การจัดให้มีการทดสอบมาตรฐานฝีมือของผู้เรียน					

การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
39. การนำผลการปรับปรุงการดำเนินงานมาใช้ในการจัดการเรียน การสอน					
40. การติดตามผลการนำการปรับปรุงแก้ไขมาใช้ในการพัฒนา ผู้เรียน					

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
ของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต

1. ข้อมูลเบื้องต้น

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง.....

ชื่อสถานศึกษา.....

ขนาดสถานศึกษา.....

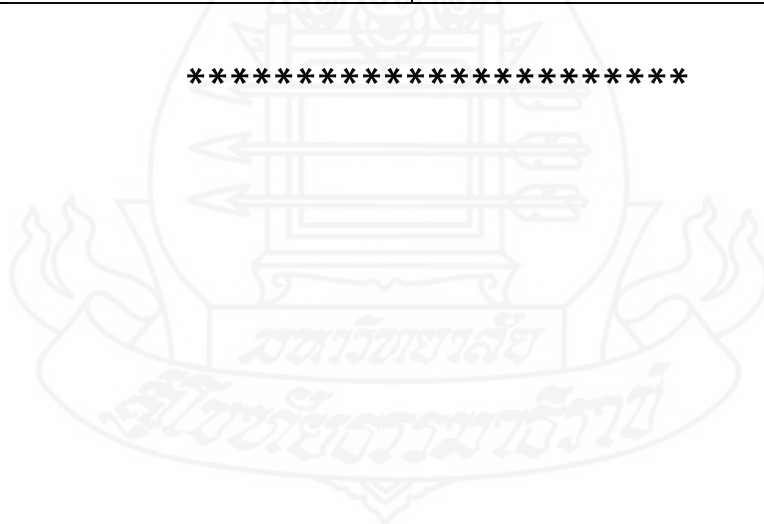
วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....

2. ประเด็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข
1. ด้านการจัดการหลักสูตร	1. ด้านด้านการจัดการหลักสูตร ....
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	2. ด้านการจัดการเรียนการสอน ....

<p>3. ด้านการจัดการฝึกอาชีพ</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>3. ด้านการจัดการฝึกอาชีพ</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>4. ด้านการวัดผลประเมินผล</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>4. ด้านการวัดผลประเมินผล</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

*****

ภาคผนวก ค

คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 12 การคำนวณค่าความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (n = 3)

ประเด็นการประเมิน	ค่าความสอดคล้อง			รวม	IOC	ความหมาย
	ของผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
ด้านการจัดการหลักสูตร						
1. การจัดทำหลักสูตรการจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีร่วมกับ สถานประกอบการสอดคล้องกับ กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. การจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำ หลักสูตรความร่วมมือในการจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีชัดเจน เหมาะสม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3. การปรับโครงสร้างหลักสูตรการ จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สอดคล้องกับความต้องการของ ท้องถิ่นและตลาดแรงงาน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4. การประชุมเพื่อวางแผนนำหลักสูตร การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ไปใช้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและ สถานประกอบการทุกภาคเรียนอย่าง น้อย 1 ครั้ง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5. การกำหนดนโยบายในการนำ หลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงของสังคมโลก	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6. การกำหนดคุณสมบัติของผู้เรียน เหมาะสมตามหลักสูตรการจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ค่าความสอดคล้อง			รวม	IOC	ความหมาย
	ของผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
7. การประชุม/ อบรมให้ครู ผู้ที่เกี่ยวข้อง ศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตร การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ก่อนนำไปใช้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
8. การเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมี ส่วนร่วมในการพิจารณาเลือก เอกสารประกอบการเรียนที่ใช้ใน สถานศึกษาและสถานประกอบการ ให้สอดคล้องกับหลักสูตร	0	+1	+1	2	0.66	ใช้ได้
9. การกำหนดชั่วโมงการฝึกปฏิบัติ เหมาะสมกับสาขาวิชาที่เรียนใน หลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
10. ผู้เรียนสำเร็จตามหลักสูตรสามารถ ปฏิบัติงานในสาขาวิชาที่ฝึกอาชีพได้ ทันที	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ด้านการจัดการเรียนการสอน						
11. การประชุมวางแผนการเรียน แผนการฝึกอาชีพ และแผนการ นิเทศร่วมกับสถานประกอบการ ตลอดหลักสูตรระหว่างสถานศึกษา กับสถานประกอบการ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
12. ครูทุกคนจัดทำแผนการจัดการ เรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร	0	+1	+1	2	0.66	ใช้ได้

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ค่าความสอดคล้อง			รวม	IOC	ความหมาย
	ของผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
13. ครูมีส่วนร่วมพิจารณาขอบเขตของกฎระเบียบ และแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
14. ครูจัดการเรียนการสอนในวิชาพื้นฐานสอดคล้องและนำมาใช้ในการฝึกอาชีพ ได้จริงในสถานประกอบการ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
15. ครูมีวิธีการเรียนการสอน จัดรูปแบบการฝึกอาชีพ และนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการฝึกอาชีพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
16. ครูได้รับการพัฒนาวิชาชีพที่สอนไม่น้อยกว่า 80 /คน/ปีการศึกษา จากสถานประกอบการที่ร่วมจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
17. การสนับสนุนวัสดุ ครุภัณฑ์ พื้นที่ และอุปกรณ์การศึกษา ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการอย่างเพียงพอ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
18. การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีของสถานศึกษาและสถานประกอบการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ค่าความสอดคล้อง			รวม	IOC	ความหมาย
	ของผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
19. การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างนวัตกรรม การจัดทำโครงการหรือโครงการ วิชาชีพที่เป็นระบบสอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษาวิชาชีพและ มาตรฐานสมรรถนะ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
20. การมีผู้ประสบการณ์ มีความชำนาญ และมีความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพ มาถ่ายทอดทักษะประสบการณ์ และความรู้แก่ผู้สอน ไม่น้อยกว่า สองครั้งต่อสาขาวิชาต่อภาคเรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ด้านการจัดการฝึกอาชีพ						
21. การส่งเสริมให้สถานประกอบการ กำหนดเนื้อหาและจัดทำแผนการ จัดการฝึกอาชีพ เพื่อฝึกอาชีพ นักศึกษาระบบทวิภาคี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
22. สถานประกอบการจัดลักษณะงาน ที่ฝึกอาชีพให้สอดคล้องกับการ เรียนรู้ในสาขาวิชาที่ผู้เรียนกำลัง ศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
23. การจัดเรียงลำดับความเหมาะสม ของลำดับรายวิชาที่ลงทะเบียนเพื่อ การฝึกอาชีพในแต่ละภาคการศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
24. การจัดรายวิชาในการจัดการฝึก อาชีพมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับ วิชาชีพพื้นฐาน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ค่าความสอดคล้อง			รวม	IOC	ความหมาย
	ของผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
25. การจัดทำเนื้อหาแผนการจัดการฝึกอาชีพส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนตามความถนัดและความสนใจ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
26. การเตรียมความพร้อมผู้เรียนก่อนการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
27. การจัดการฝึกอาชีพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในสาขาวิชาที่ผู้เรียนกำลังศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
28. สถานประกอบการคัดเลือกบุคลากรที่ทำหน้าที่ครูฝึกอย่างเหมาะสม	0	+1	+1	2	0.66	ใช้ได้
29. สถานประกอบการมีอุปกรณ์/เครื่องมือที่ทันสมัยต่อการจัดการฝึกอาชีพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
30. สถานประกอบการให้คำปรึกษาชี้แนะ แก้ไขปัญหาแก่ผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ด้านการวัดผลประเมินผล						
31. การวางแผนกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผลการเรียนและการฝึกงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
32. การกำกับ ติดตาม และประเมินผล การฝึกอาชีพร่วมกับสถานประกอบการอย่างเป็นระบบอย่างน้อย 3 ครั้ง/ภาคการศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ค่าความสอดคล้อง			รวม	IOC	ความหมาย
	ของผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
33. ครูนิเทศก์และครูฝึกร่วมกันประเมินผลการเรียน เมื่อสิ้นสุดการเรียนและฝึกปฏิบัติ ในแต่ละรายวิชาตามแผนที่กำหนดไว้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
34. การมีคู่มือส่งเสริมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ให้เข้าใจในกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดและประเมินผลการศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
35. การส่งเสริมให้มีวิธีการ/เครื่องมือ ที่ใช้ในการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย เช่น แบบบันทึก แบบสังเกต แฟ้มสะสมงาน แผนฝึก ฯลฯ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
36. การส่งเสริมให้มีวิธีการและประเมินผลตามสภาพจริงของสถานประกอบการ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
37. การติดตามความก้าวหน้าและผล การประเมินงาน เป็นระยะ ๆ ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
38. การจัดให้มีมีการทดสอบมาตรฐานฝีมือของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
39. การนำผลการปรับปรุงการดำเนินงานมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ค่าความสอดคล้อง			รวม	IOC	ความหมาย
	ของผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
40. การติดตามผลการนำการปรับปรุง แก้ไขมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวกุลริศา ตรีโชติ
วัน เดือน ปี เกิด	9 เมษายน 2524
สถานที่เกิด	ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	ศศ.บ. (การโรงแรม) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้
สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต ตำบลตลาดใหญ่ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
ตำแหน่ง	ข้าราชการครู ค.ศ 2 วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต

